

San Marcos

Ju'hmëë' kih¹ Jesús he⁻ ga⁻ sii' Marcos

Ma' kwa⁻ Jwaa⁻ juu¹ jee' la¹ hwa¹ kii⁻
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Jee' la⁻ ma⁻ løø¹ ju'hmëë' kih¹ Jesucristo Joø' Dio,
² lä⁻ koo⁻ ga⁻ jäh' Isaa¹ hi⁻ ga⁻ ngëë¹ juu¹ kih¹ Dio:
 Cheen⁻ jaa⁻ hi⁻ dsa⁻ kwa⁻ juu¹ kin⁻.
 Hi⁻ he' dsoo¹ ta⁻ chá⁻ neh' mah¹ mi⁻ lluy¹ jwë¹ kyah¹.

³ Kii⁻ nuuh¹ koo⁻ lle' he⁻ hlëeh¹ hwa¹ kii⁻ jee' sa⁻ kwa⁻ ni⁻
 miih⁻:
 “Mi⁻ llü¹ hnäh' jwë¹ kih¹ Dsa⁻ jøøh¹ jnän',
 mi⁻ lluy¹ hnäh' hñaa¹ mah¹ jäy¹ ko⁻ dsoo' jwë'”, ga⁻ jäyh'.

⁴ Ma' choo~ Jwaa⁻ jmiih⁻ koo⁻ hwa¹ kii⁻ jee' sa⁻ kwa⁻ ni⁻
 miih⁻. Ga⁻ kway' juu¹ he⁻ saa⁻ dsa⁻ jmiih⁻ hi⁻ ga⁻ hlëëyh¹
 dsa⁻ mah¹ wa⁻ dsa⁻ jeeyh~ kyaah¹ Dio mah¹ koo⁻ Dio dsë¹
 kih¹ dso'kye⁻ kih¹. ⁵ Jwëë' dsa⁻ ga⁻ lla¹ nää¹ jee' ma' cheh¹
 Jwaa⁻. Ga⁻ lla¹ nää¹ hi⁻ chaa⁻ jee' jwii⁻ mäh⁻ he⁻ na⁻ hee⁻
 hwa¹ Judea hi⁻ lä⁻ ja⁻ hi⁻ chaa⁻ Jerusalén ka⁻ läh'. Lä⁻ jëë⁻
 dsa⁻ he' ma' mi⁻ jnäy⁻ he⁻ hliih¹ he⁻ ma' jmeey⁻ hi⁻
 ga⁻ chaa¹ Jwaa⁻ jmiih⁻ dsa⁻ he' chá⁻ jmiih⁻ Jordán.

⁶ Hmiih⁻ kih¹ Jwaa⁻ ma' la¹ kyaah¹ jñu⁻ camey~ hi⁻ ma'
 há¹ loo⁻ tuyh¹. Ma' kuyh⁻ iih⁻ hi⁻ ma' hiiyh~ jmiih¹ tah¹ he⁻
 ma' cha⁻ moh'. ⁷ Juu¹ lä⁻ la⁻ ma' kway⁻, ma' jäyh':

—Këë⁻ ga⁻ jä¹ jaa⁻ hi⁻ jøøh¹ ga⁻ lä⁻ koh¹ ga⁻ jnä'. Hi⁻ ni⁻
 sa⁻ tē⁻ dsëën¹ chiihn¹ mah¹ llen¹ loo⁻ he⁻ há¹ tiy'. ⁸ Ma' ra⁻
 ju¹ dsoo' chaa⁻ hnäh' jmiih⁻ kyaah¹ jmiih⁻ ba', pero hi⁻ jä¹
 këë⁻ ga⁻ ki¹ jnä', hi⁻ he' chaa¹ hnäh' jmiih⁻ kyaah¹ Jmi⁻ lle'
 Na⁻ jngii¹.

Jwaa^ˉ ga^ˉ chaa^ˉ Jesús jmī^ˉ

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Ga^ˉlloo^ˉ koo^ˉ jmī^ˉ ya^ˉ hēē^ˉ Jesús koo^ˉ jwī^ˉ he^ˉ cheē^ˉ Nazaret he^ˉ na^ˉ hēē^ˉ hwa^ˉ Galilea, ngooy^ˉ mah^ˉ ga^ˉ choo^ˉ Jwaa^ˉ jmī^ˉ kiyh^ˉ cha^ˉ jmī^ˉ Jordán. ¹⁰ Ma^ˉ ya^ˉ hēē^ˉ Jesús cha^ˉ jmī^ˉ, lä^ˉ chah^ˉ ja^ˉ ga^ˉ jēēy^ˉ ga^ˉ na^ˉ gyuu^ˉ, ga^ˉ jyoo^ˉ Jmī^ˉ llē^ˉ Na^ˉ jngī^ˉ nē^ˉ kiyh^ˉ laa^ˉ lä^ˉ koo^ˉ jaa^ˉ juu^ˉ. ¹¹ Hi^ˉ ga^ˉ lä^ˉ nuuh^ˉ koo^ˉ juu^ˉ he^ˉ ja^ˉ gyuu^ˉ, he^ˉ ma^ˉ jāh^ˉ:

—Hne^ˉ laah^ˉ gyuu^ˉ kyaan^ˉ hi^ˉ hnaan^ˉ. Peer^ˉ chaan^ˉ llu^ˉ kyaah^ˉ hne^ˉ.

Ga^ˉka^ˉ hi^ˉ sa^ˉ llu^ˉ dsē^ˉ Jesús

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Lä^ˉ chah^ˉ ja^ˉ, ga^ˉ jøø^ˉ Jmī^ˉ llē^ˉ Na^ˉ jngī^ˉ kih^ˉ Jesús ta^ˉ hwa^ˉ kii^ˉ. ¹³ Jee^ˉ ja^ˉ ga^ˉ jāy^ˉ to^ˉ loo^ˉ jmī^ˉ jee^ˉ chaa^ˉ jah^ˉ hää^ˉ mah^ˉ ga^ˉ ka^ˉ Tana^ˉ dsē^ˉ Jesús. Hi^ˉ ga^ˉ lla^ˉ nää^ˉ ángele hi^ˉ ma^ˉ jmee^ˉ ta^ˉ he^ˉ kih^ˉ Jesús.

Ga^ˉløø^ˉ Jesús kway^ˉ juu^ˉ hwa^ˉ Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Ma^ˉ ngēē^ˉ ma^ˉ taah^ˉ dsa^ˉ Jwaa^ˉ neh^ˉ ñe^ˉ, ngaah^ˉ Jesús ta^ˉ hwa^ˉ Galilea na^ˉ kway^ˉ ju^ˉ hmēē^ˉ lä^ˉ koo^ˉ jāā^ˉ Dio dsa^ˉ lä^ˉ hih^ˉ kih^ˉ. ¹⁵ Ga^ˉ jāyh^ˉ lä^ˉ la^ˉ:

—Ma^ˉ dsēē^ˉ jmī^ˉ, he^ˉ tøøhn^ˉ na^ˉ he^ˉ jāā^ˉ Dio dsa^ˉ lä^ˉ hih^ˉ kih^ˉ. Jeeh^ˉ hnäh^ˉ kih^ˉ Dio mah^ˉ heeh^ˉ hnäh^ˉ ju^ˉ hmēē^ˉ kiyh^ˉ.

Ga^ˉtēēh^ˉ Jesús kyeē^ˉ dsa^ˉ hi^ˉ ma^ˉ jwä^ˉ hma^ˉ

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Jee^ˉ hää^ˉ Jesús jwē^ˉ ngoo^ˉ ta^ˉ cha^ˉ hoo^ˉ jmī^ˉ juuh^ˉ he^ˉ hla^ˉ hwa^ˉ Galilea, jee^ˉ ja^ˉ ga^ˉ jēēy^ˉ Simón Pee^ˉ kyaah^ˉ André øøyh^ˉ, ma^ˉ tääyh^ˉ jwäy^ˉ hma^ˉ, jēēh^ˉ he^ˉ ja^ˉ ba^ˉ ma^ˉ la^ˉ ta^ˉ kiyh^ˉ. ¹⁷ Mah^ˉ ga^ˉ jāh^ˉ Jesús siyh^ˉ:

—Ya⁻ nääh' hnäh' kyaah' jnä' mah' mi'teën' hnäh' ha⁻ lä⁻ jmeeh' hnäh' mah' leeh' hnäh' dsa⁻, lla⁻ he⁻ ma' leeh' hnäh' hmooh⁻.

¹⁸ Lä⁻ चाह' ja⁻ ga⁻ kyey⁻ sa'hma' kiyh' mah' ga⁻ nääy' kyaah' Jesús.

¹⁹ Ma⁻ ngëë' gyih' ko⁻ niih[~], ga⁻ jëëy' Jacobo kyaah' Jwaa⁻ joo' Zebedeo ma' tääyh' neh⁻ ná'moo', ma' hmiiy⁻ sa'hma' kiyh'. ²⁰ Jesús ga⁻ tée' kiyh' hi⁻ चाह' ba' ga⁻ jmeey' ko⁻ jøh' kyaayh'. Ga⁻ jä' ba' Zebedeo jmiiy⁻ neh⁻ ná'moo' kyaah' lä⁻ jëë' hi⁻ ma' jmee⁻ ta' kiyh'.

*Ga⁻ llee⁻ Jesús jaa⁻ jmi⁻ lle' hliih' kih' jaa⁻ dsa⁻
(Lc. 4:31-37)*

²¹ Ga⁻ lla⁻ nääy' jwi⁻ Capernaum jmi⁻ ja⁻. Hi⁻ ma' ga⁻ tē' jmi⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē' ga⁻ he' Jesús neh⁻ gwah⁻ mäh⁻, hi⁻ ga⁻ løoy' hlëëyh[~] dsa⁻. ²² Peer⁻ ma' dsaa⁻ dsëy' ma' nuuy⁻ nuuh⁻ kih' Jesús. Jëeh' ma' hlëëyh[~] dsa⁻ lä⁻ koh' jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ hih⁻ ba', ja⁻ lä⁻ koh' ma' jmee⁻ ta⁻ jwoh' kyaah' ley. ²³ Neh⁻ gwah⁻ ja⁻, ma' hää' jaa⁻ dsa⁻ ñuuh⁻, hi⁻ ma' kye⁻ jmi⁻ lle' hliih'. Ga⁻ hlëëyh' koo⁻ ki⁻ gaa⁻, ²⁴ ga⁻ jäyh'.

—Ta⁻ kaah⁻ jnääh', Jesús dsa⁻ Nazaret. ¿Che' ma⁻ ñeh' mah' mi'llaah' jnääh'? Kyuun⁻ ba' hne⁻. Hne⁻ ba' he' hi⁻ na⁻ jngëë' kyaah' Dio.

²⁵ Ga⁻ juuh' Jesús kih' jmi⁻ lle' hliih' he', ga⁻ siiyh⁻:

—Ta⁻ tooh' miih', go⁻ hëë' jee' hääh' kih' dsa⁻ ñuuh⁻ na⁻.

²⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻ gwa' ga⁻ gyaah' dsa⁻ ñuuh⁻ he' ga⁻ jmee' jmi⁻ lle' hliih' kiyh', ga⁻ hooyh' koo⁻ ki⁻ gaa⁻, ja⁻ ga⁻ ya⁻ hëëy'. ²⁷ Lä⁻ jëë' dsa⁻ ma' tääh' jëë' dsah⁻, ga⁻ ngiiy' juu' kih' dsa⁻ kyaayh', ga⁻ jäyh'.

—¿Hee⁻ ba' juu' na⁻? Hmëë' ba' la' juu' na⁻. Peer⁻ beë' juu' kiyh', lä'kye⁻ jmi⁻lle' hliih' jmeey⁻ hih⁻ kih' mah' nuuh' kiyh'.

²⁸ Chah' ba' ga⁻lä⁻cha⁻ juu' kih' Jesús lä⁻kaa⁻ hwa' Galilea.

Ga⁻mi⁻hlää' Jesús ma⁻choo' Simón Pee'

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Ma' ya⁻hëë' Jesús neh⁻ gwah⁻ mäh⁻, ngooy' kyaah' Jacobo kyaah' Jwaa⁻ cha'neh⁻ kih' Simón kyaah' Andre' øøyh'. ³⁰ Ma⁻choo' Simón ma' kyaa' dsaah' llii', he⁻ja⁻ ga⁻jmeey' juu' kih' Jesús. ³¹ Ngoo' Jesús jee' kyaay', ga⁻sooyh' goo⁻ dsa⁻më' he' ga⁻chaayh⁻ hi⁻ lä⁻chah' ja⁻ ya⁻hih' llii' kiyh' hi⁻ ga⁻løøy' jmeey' ta⁻he' kih' lä⁻jëë'.

Ga⁻mi⁻hlää' Jesús jwëë' hi⁻ dsaah'

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Ta⁻ ga⁻hloo' ja⁻, lä⁻ ma' ga⁻hmää⁻ hyoo⁻, na'nää' jwëë' dsa⁻ na⁻jää⁻ dsa⁻dsaah' cha⁻ne' Jesús hi⁻ lä⁻ja⁻ na⁻jääy⁻ hi⁻ ma' kye⁻ jmi⁻lle' hliih'. ³³ Jwëë' dsa⁻ chaa⁻ jee' jwi⁻ ja⁻ na'nää', ga⁻kayh' go⁻te⁻ ho⁻hne'. ³⁴ Ga⁻mi⁻hlää' Jesús jwëë' dsa⁻ hi⁻ ma' dsaah' kyaah' na⁻ku' na⁻ngii' dsoo'. Hi⁻ ga⁻hwëëy' jwëë' jmi⁻lle' hliih' hi⁻ ma' jää⁻ dsa⁻. Sa⁻ ga⁻kwa' Jesús jwë' ma' hlëeh' jmi⁻lle' hliih', kih' he⁻ kyuu⁻ bih' Jesús.

Ga⁻kwa' Jesús juu' neh⁻ gwah⁻ mäh⁻

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Tiih⁻ go⁻te⁻, hwë' ga' lä⁻ja⁻, ya⁻hëë' Jesús jwi⁻ jee' ma' gyay' ja⁻, ngooy' koo⁻ moh' jee' sa⁻ chaa⁻ dsa⁻ na⁻ngiiy' kiyh' kih' Dio. ³⁶ He⁻ja⁻ ngoo' Simón kyaah' dsa⁻kyaayh' na⁻hnäayh⁻ Jesús. ³⁷ Ma' ga⁻jnäayh⁻ Jesús, ga⁻siiyh⁻:

—Jwëë' dsa⁻ tääh' hnaah⁻ hne⁻ jee' oo⁻.

38 He⁻ja⁻ ga⁻jäh^ʔ Jesús:

—Man⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh^ʔ jwii⁻ lä⁻kää⁻ jäh⁻ la⁻, na⁻kan⁻ juu⁻ la⁻ ka⁻läh⁻. Jëeh^ʔ, kih⁻ he⁻ la⁻ ba⁻ja⁻ ma⁻jan⁻.

39 Ma⁻ja⁻ ga⁻ngëë^ʔ Jesús lä⁻kää⁻ hwa⁻ Galilea, ma⁻ kway⁻ juu⁻ neh⁻ gwah⁻ kih⁻ dsa⁻ judiu hi⁻ ma⁻ hwëëy⁻ jmi⁻llë⁻ hlih⁻ kih⁻ dsa⁻.

Ga⁻mi⁻hlää⁻ Jesús jaa⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻ hmih⁻ høø⁻
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Jaa⁻ dsa⁻ ñuuh⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻ hmih⁻ høø⁻ ga⁻mi⁻ jeey⁻ Jesús, ga⁻juuyh⁻ jny⁻ cha⁻në⁻ Jesús, ga⁻chuyy⁻ kyaah⁻:

—Cher⁻mah⁻ le⁻, leh⁻ ba⁻ hne⁻ cheh⁻ dsoo⁻ he⁻ mi⁻sah⁻ jnä⁻ —ga⁻jäyh⁻.

41 Peer⁻ ga⁻lä⁻ñih⁻ dsë⁻ Jesús kih⁻ dsa⁻ he⁻, ga⁻kyey⁻ gooy⁻ në⁻ kiyh⁻, mah⁻ ga⁻jäyh⁻:

—Le⁻ ba⁻. Wa⁻ dsa⁻ chë⁻ dsoo⁻ he⁻ mi⁻sah⁻ hne⁻.

42 Lä⁻chah⁻ ma⁻ ga⁻hlëeh⁻ Jesús ja⁻, ga⁻ääh⁻ go⁻te⁻ hmih⁻ høø⁻ ja⁻. 43 Jää⁻ ja⁻ ga⁻hiyh⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ he⁻, ga⁻taayh⁻ cha⁻miih⁻ juu⁻. 44 Ga⁻jäyh⁻ siyh⁻:

—Jëë⁻ da⁻, ta⁻ jwii⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ he⁻ ma⁻hlaah⁻. Gwa⁻ go⁻hääh⁻ hñaah⁻ kih⁻ jmi⁻dsa⁻ ba⁻. Kye⁻ miih⁻ he⁻ kwëeh⁻ hnih⁻ mah⁻ mi⁻lluuy⁻ hne⁻ lä⁻koh⁻ lle⁻ ley kih⁻ Moisé. Lä⁻ja⁻ go⁻jmee⁻ mah⁻ lä⁻ney⁻ ma⁻jä⁻ kyah⁻.

45 Hi⁻ ngoo⁻ dsa⁻ ñuuh⁻ he⁻. Chah⁻ ba⁻ ga⁻løoy⁻ jmeey⁻ juu⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻la⁻ kiyh⁻. Kih⁻ he⁻ja⁻, mo⁻so⁻ ga⁻la⁻ ma⁻ dsoo⁻ Jesús jnä⁻hä⁻ jyoh^ʔ jwii⁻, jëeh^ʔ ma⁻ dsa⁻kuh⁻ jwëë⁻ dsa⁻. Ta⁻ jee⁻ sa⁻ chaa⁻ dsa⁻ ba⁻ ma⁻ngëy⁻. Pero ma⁻ra⁻ he⁻ ga⁻lla⁻nää⁻ ba⁻ dsa⁻ chaa⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh^ʔ ma⁻hnaayh⁻.

2

Ga^ˆmi^ˆhlää^ˆ Jesús jaa^ˆ hi^ˆ sa^ˆ liih^ˆ goo^ˆ tiif^ˆ
 (Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Ga^ˆhya^ˆ ga^ˆ miih^ˆ jmiif^ˆ ja^ˆ ga^ˆ ga^ˆllaah^ˆ Jesús ka^ˆläh^ˆ jwiif^ˆ Capernaum hi^ˆ ga^ˆnuu^ˆ dsa^ˆ gyay^ˆ cháneh^ˆ.
² Lä^ˆchah^ˆ ja^ˆ ga^ˆkuh^ˆ jwëë^ˆ jwërte dsa^ˆ mah^ˆ ga^ˆkayh^ˆ cháneh^ˆ lä^ˆjiif^ˆ sa^ˆ ga^ˆlä^ˆjoo^ˆ ho^ˆhne^ˆ jee^ˆ má dsa^ˆtaayh^ˆ hi^ˆ ga^ˆløø^ˆ Jesús kwa^ˆ juu^ˆ. ³ Hor^ˆ ja^ˆ ga^ˆlla^ˆnää^ˆ kyeë^ˆ dsa^ˆ jää^ˆ jaa^ˆ hi^ˆ dsaah^ˆ hi^ˆ sa^ˆ liih^ˆ goo^ˆ tiif^ˆ. ⁴ Sa^ˆ ga^ˆla^ˆ má dsa^ˆnää^ˆ chuh^ˆ kih^ˆ Jesús, kih^ˆ he^ˆ ma^ˆ na^ˆ kah^ˆ dsa^ˆ. He^ˆ ja^ˆ ga^ˆwiif^ˆ dsa^ˆ he^ˆ gyuu^ˆ hne^ˆ ja^ˆ, mah^ˆ ga^ˆjñiyh^ˆ miif^ˆ ka^ˆluu^ˆ hne^ˆ jee^ˆ gya^ˆ Jesús. Ta^ˆ jwë^ˆ ja^ˆ, ga^ˆjñay^ˆ dsa^ˆdsaah^ˆ he^ˆ lä^ˆ ma^ˆ kyaay^ˆ ja^ˆ nē^ˆ jii^ˆ kiyh^ˆ. ⁵ Má ga^ˆjëë^ˆ Jesús ha^ˆ lä^ˆkoo^ˆ dsoo^ˆ dsë^ˆ lä^ˆjëë^ˆ dsa^ˆ he^ˆ, ga^ˆjäyh^ˆ siiyh^ˆ dsa^ˆdsaah^ˆ:

—Gyuu^ˆ kyaan^ˆ, ma^ˆ na^ˆ che^ˆ bá dso^ˆkye^ˆ kyah^ˆ.

⁶ Jee^ˆ ja^ˆ má tääh^ˆ ta^ˆjwoh^ˆ kya^ˆ ley. Hi^ˆ he^ˆ ga^ˆjmeë^ˆ huúdsë^ˆ: ⁷ “¿He^ˆ la^ˆ hlëëh^ˆ lä^ˆ na^ˆ dsa^ˆñuu^ˆ na^ˆ? He^ˆ mi^ˆkwayh^ˆ Dio bá na^ˆ. Jaa^ˆ Dio bá lih^ˆ che^ˆ dso^ˆkye^ˆ kih^ˆ dsa^ˆ.” ⁸ Pero chah^ˆ bá ga^ˆlä^ˆkyuu^ˆ Jesús huúdsë^ˆ he^ˆ má jmeë^ˆ dsa^ˆ he^ˆ, he^ˆ ja^ˆ ga^ˆjäyh^ˆ:

—¿He^ˆ la^ˆ jmeeh^ˆ hnäh^ˆ huúdsë^ˆ lä^ˆ na^ˆ? ⁹ ¿Hee^ˆ ga^ˆ na^ˆ sa^ˆ jwëëh^ˆ, laah^ˆ hnäh^ˆ? ¿Che^ˆ he^ˆ chiih^ˆ jne^ˆ jaa^ˆ hi^ˆ dsaah^ˆ: “Ma^ˆ na^ˆ che^ˆ dso^ˆkye^ˆ kyah^ˆ”, o he^ˆ chiih^ˆ jniif^ˆ: “Noo^ˆ kiif^ˆ jii^ˆ kyah^ˆ, mah^ˆ gwaah^ˆ”? ¹⁰ He^ˆ ja^ˆ jmeen^ˆ he^ˆ jwëëh^ˆ ga^ˆ mah^ˆ lä^ˆngëëh^ˆ hnäh^ˆ, Hi^ˆ ga^ˆlëë^ˆ ngo^ˆ la^ˆ bá na^ˆ ngë^ˆ jwë^ˆ jmi^ˆ gyuu^ˆ la^ˆ mah^ˆ chey^ˆ dso^ˆkye^ˆ kih^ˆ dsa^ˆ.

Ja^ˆ ga^ˆ ga^ˆjäh^ˆ Jesús siif^ˆ hi^ˆ sa^ˆ liih^ˆ goo^ˆ tiif^ˆ he^ˆ:

¹¹ —Jnä^ˆ jwahn^ˆ noo^ˆ, kiif^ˆ jii^ˆ kyah^ˆ, gwaah^ˆ cháneh^ˆ kyah^ˆ.

12 Hē-jā- chah' ba' ga'noo- dsa- he' cha'ne' la'jēē- dsa-, ngaayh' kyaah' jii' kiyh'. Peer' ga' la' dsa- dse' dsa- ma' jēē- ngaah' dsa- dsaah' he'. Hē-jā- ga' jmeey' juuh- kih' Dio, ga' jāyh':

—Ni' koo- hä' sa' ma-jēē' jne' lä' na-.

*Jesús ga'tēēy' kih' Leví
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)*

13 Ma-ngēē' he- ja-, ngoo' Jesús ka-läh' cha'hoo' jmi-juuh- he- hla- hwa' Galilea. Jee' ja- ga' la' nää' jwēē' dsa- jee' ma' cheyh', hi' ga' lōoy' hlēēyh- dsa- ka-läh'.

14 Jee' ngēy- cha'hoo' jmi-juuh- ja-, ga' jēēy' Leví joo' Alfeo, hi- ma' gya' nē'ta' kih' kooy' ku'sih-. Mah' ga' jāh' Jesús siyh':

—Ñā- wa' jmeen' ko-jøh'.

Hē-jā- ga' nooy- ga' jmeey' ko-jøh' kyaah' Jesús.

15 Ma-ngēē' he- ja-, ma' gya' Jesús cha'neh' kih' Leví, ma' kuyh- kyaah' discípulo kyaay' hi' kyaah' jwēē' dsa- hi- ma' koo' ku'sih- hi' jñah' dsa- wa' hi- cha- hi-. Jēēh' jwēē' hi- he' ma' ga' nää' kyaah' Jesús, he-ja- ba' ma' tääyh' jee' ja-. 16 Hi- ma' jēē- fariseo kyaah' ta-jwoh' kyaay' ley he- ma' kuh- Jesús ko-jøh' kyaah' dsa- he', he-ja- ga' ngiyy' juu' kih' discípulo kyaay':

—¿Ha- lä' la' juu' ja-? ¿He-la' kuh-hih- ta-jwoh' kyaah' hnäh' kyaah' hi- koo' ku'sih- na-, hi' lä' ja- kyaah' jñah' dsa- wa' hi- cha- hi-?

17 Ga' nuu' Jesús he- ga' jāyh', he-ja- ga' jēēh- Jesús juu' kih':

—Sa' jmee' bi' tē-mē- kih' hi- lluu', kih' dsa- dsaah' ba' jmee' bi'. Sa' ma-jan- kih' hi- lluu', ma-jan- kih' hi- cha- dso'kye- kih' ba'.

Ga'ngii' dsa⁻ juu¹, he⁻la¹ sa⁺ tu⁻ discipulo ko⁻hwëë⁻
he⁻ kuh⁻hiyh[~]

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Koo⁻ hä⁺ lä⁺ ma⁺ tääh⁺ dsa⁻ kyaa¹ Jwaa⁻ sa⁺ ma⁺
kuh⁻hiyh[~], ma⁺ ngiiy⁺ kiyh¹ kih¹ Dio hi⁺ lä⁺ja⁻ ma⁺ jmee⁺
dsa⁻ kyaa¹ fariseo ka⁻läh⁺. He⁻ja⁻ ko⁻llaa¹ dsa⁻ na⁺ngii⁺
juu¹ kih¹ Jesús:

—¿He⁻la¹ ma⁻la⁺ dsa⁻ kyaa¹ Jwaa⁻ kyaah⁺ dsa⁻ kyaa¹
fariseo sa⁺ kuh⁻hiyh[~], pero dsa⁻ kyaah⁺ sa⁺ jmee⁺ lä⁺ja⁻?
¿Ha⁻ lä⁺ la¹ juu¹ ja⁻?

¹⁹ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Dsa⁻ hi⁻ tääh⁺ jee⁺ dsa⁻jee⁺ goo⁻ dsa⁻, sa⁺ cha⁻ he⁻
kih¹ he⁻ tuy¹ he⁻ kuh⁻hiyh[~] ta⁺ko⁻jiih¹ gya¹ dsa⁻ñuu^h hi⁻
dsa⁻jee⁺ goo⁻ jee⁺ ja⁻. Sa⁺ cha⁻ ti⁻meeh⁻ dsëy¹ cher⁺mah¹
gya¹ ba⁺ dsa⁻ñuu^h kyaayh⁺. ²⁰ Pero lloo⁻ koo⁻ jmií⁺ wa⁺ra⁻
ga⁻llëë⁻ dsa⁻ dsa⁻ñuu^h hi⁻ dsa⁻jee⁺ goo⁻ he⁺. Ma⁺ja⁻
ga⁺ tu¹ dsa⁻ kyaay¹ he⁻ kuh⁻hih[~] mah¹ chuuy¹ kyaah¹ Dio.
²¹ Ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁺ kwa⁺ kih¹ tøy¹ koo⁻ hmiih⁻ hmëë⁺ né⁺
hmiih⁻ ma⁻gyuh⁻, jëéh⁺ hmiih⁻ hmëë⁺ dsa⁻dsuh¹ mah¹
jmee⁺ dsa⁻gyii⁺ hmiih⁻ ma⁻gyuh⁻ cha⁻ga⁺miih⁻. ²² Hi⁻
lä⁺ja⁻, ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁺ kwa⁺ kih¹ chiyh¹ jmiih¹ mi⁺jëh¹
hmëë⁺ neh⁻ loo⁻ ma⁻gyuh⁻. Cher⁺mah¹ ga⁺chih¹ dsa⁻ he⁻
hmëë⁺ neh⁻ loo⁻ ma⁻gyuh⁻, chah⁺ ba⁺ gyii⁺, jëéh⁺ sa⁺ kwa⁺
jwë⁺ ää⁺. Tuu⁺ jmiih¹ mi⁺jëh¹ hmëë⁺ hi⁻ heë⁺ loo⁻ ka⁻läh⁺.
He⁻ja⁻ neh⁻ loo⁻ hmëë⁺ ba⁺ dsa⁻hoo⁻ jmiih¹ mi⁺jëh¹ hmëë⁺.

Ga⁻hlëéh⁺ Jesús ha⁻ lä⁺ la¹ jmií⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë¹

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Koo⁻ jmií⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë¹, ga⁺ngëë⁺ Jesús jee⁺ ma⁺
na⁻jnää⁺ chaah¹ trigo kyaayh⁺ discipulo kyaay¹. Ga⁻løø¹
discipulo hnäy[~] miih⁻ sa⁺gwah⁺ trigo mah¹ ga⁻kuyh⁻.

²⁴ He⁻ja⁻ ga⁺ngii⁺ fariseo juu¹ kih¹ Jesús:

—Jëë` da', ¿he`la' jmee` discipulo kyaah' he` sa` ga`tëëy' jmeey' jmiif' he` teeh` dsa` dsë'?

²⁵ Mah' ga`jäh' Jesús siyh`:

—¿Che' sa` ma`heh` hnäh' lä`koo` ga`jmeë' David llo`joo'? Koo` hä` lä` ma` ja' kyoyh`, ga`jmeë' bii' kiyh' kyaah' dsa`kyaayh'. ²⁶ Jii` ja` Abiatar ma` laa' jmi` dsa` jøøh' hi` ma` hä` goo` gwah`. Jee' ja` ga`he' David ga`kuyh` he`ñiih` he` ma`na` jøø` he` sa` lle` kih' ma` kuyh` hi` ga`kwëëyh' dsa` hi` ma` ga`näa` kyaayh'. Jëëh' ma`lä` jmi` dsa` ba` ma` na`ngë' jwë' kuyh` he`ñiih' ja`.

²⁷ Hi` ga`jäh' Jesús ka`läh' lä`la`:

—Ga`jmeë' Dio jmiif' he` teeh` dsa` dsë' he` llu' kih' dsa` ba'. Sa` ga`jmää' Dio dsa` mah' heeyh' dsa` wiif' kyaah' jmiif' ja`. ²⁸ Hi` lä`ja` Hi` ga`lëë'ngo' la` ba` na`ngë' 'jwë' jmeey' hiif', hee` na` he` ga`tëë' jmeë' dsa` jmiif' he` teeh` dsa` dsë'.

3

Ga`mi`hlää' Jesús jaa` dsa` jmiif' he` teeh` dsa` dsë'
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Koo` ka`läh' ga`he' Jesús neh` gwah` kih' dsa` judiu. Jee' ja` ma` hää' jaa` dsa`ñuuh` hi` ma`lä`kii` koo` ma`goo`. ² Dsa` hi` ma` tääh' neh` gwah` ja`, ma` tääy` Jesús, jëëy` che' mi`hlääy' dsa` jmiif' he` teeh` dsa` dsë' mah' lä`ja` ma` le' ma` hñiiy' kiyh'. ³ He`ja` ga`jäh' Jesús siih` dsa`dsaah' he':

—Noo` da' jee' to' dsaah` la`.

⁴ Hi` ga`ngiif' Jesús juu' kih' dsa` hi` ma` tääh' jee' ja`:

—¿Hee` na` na`ngë' jne' jwë' jmeen' jmiif' he` teeh` dsa` dsë', che' he` llu' o che' he` hliih'? ¿Che' llu' teeh' jne' dsa` o che' wa' juu' ba' kih'?

Tí'sih' ba' ga'taah` lä`jéé` dsa` he'. Ni' koo` mo'so` ga`ngii'. ⁵ Mah' ga`jéé' Jesús ta' jee' ma' tääh' dsa`. Ga`lä`lleey' kyaayh' hi' ja' meeh` dsëy' ka`läh' kih' he` hweh` dsé' dsa` hi` ma' tääh' jee' ja`. He`ja` ga`siyh` dsa`ñuuh` he':

—Ni'h` da' gooh` na`.

Chah' ba' ga`niih' dsa`ñuuh` he' ma`goo`, hi' ga`jä' go`te` gooy` ja`.

⁶ Pero ma' ga`hwëë` fariseo jee' ja`, ga`taayh` juu' kwee` kyaah' dsa` kyaa' Herode ha` lä' jee' ma' jngëëyh' Jesús.

Peer`jwëë` dsa` ga`kuh' cha'hoo' jmi`juuh`

⁷ Ya`hëé' Jesús ka`läh' ngooy' cha'hoo' jmi`juuh` he` hla` hwa' Galilea kyaayh' discípulo kyaay' hi' jwëë` dsa` chaa` jee' ja` ga`näá' kaah' kiyh'. ⁸ Lä' ma' ga`nuu' dsa` lä`jé` he` jmeé` Jesús, ga`lla`näá' jwëë` dsa` hi` chaa` hwa' Judea, hi' hi` chaa` Jerusalén, kyaah' hi` chaa` hwa' Idumea, hi' lä`ja` hi` chaa` hngaah` jmi` Jordán ka`läh', hi' lä`kye` hi` chaa` lä`ku' lä`jii' jwi` Tiro hi' Sidón. ⁹ Kih' he` ma' tääh' jwëë` dsa`, he`ja` ga`jmeey' mada' kih' discípulo kyaay', ga`siyh':

—Go`jmeé' ja' koo` na'moo' gyan`, ngoo' kya`hlääh` dsa` jnä' jee' la`.

¹⁰ Jëéh', jwëë` hi` dsaah' ma`mi`hlääy' jää', he`ja` ga`lla`näá' jwëë` dsa` dsaah' jee' ma' gyay', ma' jmeé` dsa` bii' ma' su' miih` cha`gooy` kih' Jesús. ¹¹ Hi' ma' tääh' ga`jñah' dsa` hi` ma' kye` jmi`lle' hliih'. Ma' ga`jëëy' Jesús, ga`juuyh' jñey' cha`né' Jesús ma' hooyh` ki` gaa` ma`jäyh':

—Hne` laah' Joó' Dio.

¹² He-ja- ga-juuh¹ Jesús kih¹ jmi-llé¹ hliih¹ mah¹ sa¹ mi-jnäáy¹ juu¹ he- laa¹ Jesús Joó¹ Dio.

Ga-hñaa¹ Jesús lä-jëë¹ gya-tuu¹ apóstole

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Ma-ngëë¹ he-ja-, ga-wii¹ Jesús lle'koh¹ hi- ga-tëëyh¹ ko-llaa¹ dsa- hi- ga-tih¹ dsëy¹ hi- ga-nuu¹ bih¹ he- jäy¹ kyaayh¹. ¹⁴ Ga-hñaa¹ gya-tuu¹ mah¹ jmee¹ ko-joh¹ kyaayh¹ hi- ga-cheey¹ mah¹ dsa-kway¹ juu¹ kiyh¹. ¹⁵ Hi- ga-kway¹ jwë¹ mah¹ mi-hlääy¹ hi- dsaah¹ hi- hwëëy¹ jmi-llé¹ hliih¹. ¹⁶ Lä-la- chee- lä-jaa- lä-jaay- : Simón (hi- ga-mi-cheey- Pee'), ¹⁷ Jacobo joó¹ Zebedeo hi- Jwaa¹ øøh¹ Jacobo. (Lä-uu¹ dsa- he- ga-mi-cheey- Boanerge. Jmii- na- hnøø¹ jäh¹ joó¹ ñih¹.) ¹⁸ Andre¹ he¹, Felipe, Bartolomé, Matá¹, Tamá¹, Jacobo joó¹ Alfeo, Tadeo, Simón dsa- cananita he¹, ¹⁹ hi- Juda Iscariote hi- ga-ngëë¹ Jesús këë-. Ma-la- ma-hñaa¹ lä-jëë¹ hi- he¹, ja-ga¹ ya-näáy¹ kiyh¹.

Ga-jäh¹ dsa-, kye- Jesús jmi-llé¹ hliih¹

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Ma-ngëë¹ ma-ya-näáy¹, koø- ka-läh¹ ga-kah¹ dsa- cháneh¹ jee¹ ma-tääyh¹ ja-. Ni- mo-so¹ ga-kwa¹ jwë¹ ma¹ kuyh¹ kyaah¹ discípulo kyaay¹.

²¹ Ma¹ ga-lä-ñë¹ hi- chaa- kya¹ Jesús ha- lä- dsa-ngëëy¹, he-ja- ga-näáy¹ mah¹ ma¹ teey¹. Jëeh¹ ma¹ laay¹, ma-hee¹ go-te¹ dsëy¹. ²² Pero ta-jwöh¹ kya¹ ley hi- ya-nää¹ Jerusalén, ga-jäyh¹:

—Beelzebú ba¹ na- jää¹ Jesús. He-ja- hwëëy¹ jmi-llé¹ hliih¹ kyaah¹ hih¹ kih¹ hi- kye- në¹ kih¹ jmi-llé¹ hliih¹.

²³ He-ja- ga-hlëeh¹ Jesús juu¹ na-hmä¹ lä-la-:

—Nuu- dá hnäh¹ hi- jäh¹ kyen¹ jmi-llé¹ hliih¹. ¿Ha- lä-ja- Tana¹ hwëë¹ he¹ ba¹ dsa-kyaayh¹ neh¹ tuh-dsë¹

dsa-? ²⁴ Dsa- hi- tääh' koo- hwa', cher'mah' teey~ kyaah' he' ba' dsa- kyaayh', sa' gwëëy'. ²⁵ Hi- lä' ja- sa' lä' be' dsë' dsa- hi- tääh' koo- cha'neh', dsa- taah' ko- jøh', cher'mah' te- jëëy' kyaah' he' ba' hi- chaa- cha'neh' kiyh'. ²⁶ Ja- ba' lä' ja- la' kih' Tana', sa' gwëëy' cher'mah' te- jëë' jmi- lle' hliih' kyaah' he' ba' jmi- lle' hliih' dsa- kyaayh'. Chah' ba' mi- llaay' hñiiy'.

²⁷ Ni- jaa- dsa- sa' le' dsa- he' cha'neh' kih' jaa- dsa- bee' mah' hiiy' he- cha- kiyh', cher'mah' sa' ga- hñuuy' to- në'. Jmee' bii' hñuuy', ja- ga' le' hwëëy' he- lla' dsëy'. ²⁸ Ma- ra' ju' dsoo' jwëëhn~ hnäh', jmee' ba' Dio jøh- dsë' kih' lä' jë' dso' kye- he- jmee' dsa-. Hi- jmeey' jøh- dsëy' kih' lä' jë' juu' wi' he- hlëeh' dsa-. ²⁹ Pero cher'mah' ga- hlëeh' dsa- wi' kih' Jmi- lle' Na- jngii', mo' so' jmeey' jøh- dsëy', lä' ma- na- bääyh' ja- ba' dso' kye- kiyh'.

³⁰ Ga- hlëeh' Jesús lä' ja-, kih' he- ga' jäh' ko- llaa' dsa- he', Jesús ma' kye- jmi- lle' hliih'.

øøh- Jesús kyaah' chooy'

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Këë- ga' ga- lla- nää' øøh- Jesús kyaah' chooy', pero ka'hne- ba' ga' jøøy', hi' ga' siiyh' dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-, chiih' Jesús wa' jäy-. ³² He- ja- ga' jäh' dsa- hi- ma' tääh' koo' kih' Jesús:

—Hii- maa' kyaah' kyaah' øøh' tääh' ka'hne-, hnaah- hne-.

³³ He- ja- ga' jäh' Jesús:

—¿Hii- na-, hi- laa' maa' kyaan-? ¿Hii- na-, hi- laa' øøhn'?

³⁴ Mah' ga- jëëy' lä- jëë- hi- ma' tääh' lä- ku' lä- jii' jee' ma' cheyh' ja-, ga' jäh':

—Hī lā ba' he', maa`kyaan̄, hī lā ba' he' øøhn̄.
 35 Lã jëë̄ hī jmeē lã hyoh̄ dsë̄ Dio, hī he' ba' dsā mē̄
 øøhn̄, dsā n̄uuh̄ øøhn̄, hī maa`kyaan̄.

4

Juu' na`hmää' lã`koō la' kih' dsā hī jñeē mi'jū
 (Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Koō ka`läh' ga`løø' Jesús hlëëyh̄ dsā cha'hoó' jmī juuh̄ hē hlā hwa' Galilea. Jwëë̄ dsā ga`lla`näa' jee' jā, hē jā ga`wii' Jesús neh̄ ná'moo'. Neh̄ jā ga`gyaȳ mah' ga`hlëëyh̄ dsā hī ma' tääh' cha'hoó' jmī jā. ² Jā hē koō nëë' ga`mi`tëëȳ dsā kyaah' juu' na`hmää'. Lã jwë̄ jā ga`kwëëyh̄ dsā nuuh̄. Ga`jäyh':

³ —Nuuh̄ dá hnäh'. Jaā dsā ngoo' ga`jñeē mi'jū.
⁴ Jee' ngooy' jñeeȳ mi'jū jā, ga`saa' miih̄ cha'jwë', hē jā ya`näa' ta' ga`kuh̄. ⁵ Jyoh' ka`läh' mi'jū ga`saa' né' kuu' jee' sa' chā cha`miih̄ gwaah'. Hē jā chah' ba' ga`hyā, jëëh', sa' má nøø' cha`miih̄ gwaah'. ⁶ Pero má ga`hëh' hyoō ga`koo'. Jëëh', miih̄ ba' jmoo' má chā, hē jā ga`lä`kiī chaah'. ⁷ Hī jyoh' ka`läh' mi'jū ga`saa' jee' chaah' too'. Ga`kwaá' ga' chaah' too' jā, hē jā ga`uū chaah' kih' jee' ná'too', mo`so' ga`kwa' mī'. ⁸ Hī jyoh' mi'jū jā, ga`saa' jee' la' hwa' jmah'. Hē jā ba' ga`hii', ga`kwa' cha`miih̄ mī'. Chā hē ga`kwa' gyii' gya' mī' lã`koō chaah', chā hē ga`kwa' to' lo' gya' dsë̄ gya' mī' hī jyoh' ga`kwa' hñā loo' mī'.

⁹ Hē jā ga`jäh' Jesús:

—Hī hnøø' heeh̄ juu' lā, wa' heeyh̄.

¹⁰ Má ga`jä' miih̄ go`te' dsā kyaah' gya`tuu' dis`cípulo, ga`ngiiȳ juu' kih' Jesús hē hnøø' jäh' juu' hē ga`kway' jā. ¹¹ Hē jā ga`jäh' Jesús siyh':

—Hnäh' ba' na'ngëh' hnäh' jwë' lä'ngëeh' hnäh' ha' lä' jää' Dio dsa' lä'hih' kih', he' ma' na'hmää' jää'. Pero hi' sa' na'jnää' kih' Dio, hlëëhn' kyaah' juu' na'hmää' ba'. ¹² Lä'ja', ma'ke' jëëy', sa' jnøøyh', ma'ke' nuuy', sa' lä'ngëëy'. Kih' he'ja', sa' dsa'jëëyh' kyaah' Dio mah' koo' Dio dsë' kih' dso'kye' kih'.

Ga'jmeeh' Jesús juu' he' hnøø' jäh' juu' na'hmää' kih' hi' na'jñee' mi'ju'

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Koo' ka'läh' ga'jäh' Jesús:

—¿Che' sa' ga'lä'ngëeh' hnäh' juu' kih' hi' na'jñee' mi'ju'? ¿Ha' ba' la' lä'ngëeh' hnäh' jyoh' juu' na'hmää' he' na' ga'jwahn' cher'mah' sa'ngëeh' hnäh' juu' la'? ¹⁴ Hih' hi' jñee' mi'ju', hi' he' laa'jaa' hi' kwa' juu' kih' Dio. ¹⁵ Ko'llaa' dsa' hi' ma'nuu' juu', hi' he' laa'lä'koh' mi'ju' he' ga'toh' chá'jwë'. Ga'ma'nuuy' juu' kih' Dio, चाह' ba' gwa' Taná' jñuuyh' juu' he' ma'na'jnää' neh' tuh'dsëy'. ¹⁶ Hi' jñah' ka'läh' dsa' hi' nuu' juu', hi' he' laa'lä'koh' mi'ju' he' ga'saa' né' kuu' jee' sa' cha'cha'miuh' gwaah'. Lä'chah' ma'nuuy' jëë' ba'dsëy'. ¹⁷ Pero ko'hwëë' ba'ja'. Laay' lä'koo' chaah' he' choo'miuh' ba'jmoo' kih'. Wa'ra' ga'jëëy' wi' o go'nää' dsa' né' kih', kwaat' kih' juu' he' ma'nuuy', lä'chah' ja' tøy' jwë' kih' Dio. ¹⁸ Heh' mi'ju' he' ga'saa' jee' kih' chaah' too', lä'ja' laa' hi' nuu' juu' kih' Dio. ¹⁹ Pero jee' ga'nääy' ja', ma' miuh' lä'ja' dsa'lä'øøy' kih' Dio. Jëëh' kye' gyih' huusë' kih' jmi'gyuu' la', hi' hnøøy' lä'chay' cha'miuh' kuu', hi' heë' dsëy' lä'jët' he' ga'cha' jmi'gyuu'. He'ja' sa'jmeey' ni' miuh' ta'llu'. ²⁰ Pero mi'ju' he' ga'saa' hwa'jmah', lä'ja' laa' dsa' hi' nuu' juu' kih' Dio mah' heëyh' ka'läh'. Hi' he'jmee' cha'miuh' ta'

llu', lä⁺koo⁻ mi'ju⁻ he⁻ kwa⁺ ma⁺ gyii' gya', ma⁺ to⁻lo⁺ gya'
dsë⁻ gya', ma⁺ hña⁻loo'.

Juu' na⁻hmää' lä⁺koo⁻ la⁺ kih⁺ wa'je⁻

(Lc. 8:16-18)

²¹ Lä⁻la⁻ ga⁺jäh' Jesús ka⁻läh':

—Ni⁺ jaa⁻ sa⁺ hih⁻ je⁻ mah⁺ jlëy⁺ kyaah' koo⁻ kyaah', ni⁺
sa⁺ chiyh⁺ neh⁺ jii'. He⁻ chiyh⁺ jee' nii' ba' mah⁺ lä⁺jnä'
lä⁺kaa⁻. ²² Lä⁺jë⁺ he⁻ na⁻hmää', lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ lä⁺jnä',
hi⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ sa⁺ jnä', la⁺ kwaat⁻ lä⁺jnä'. ²³ Hi⁻ hnøø⁺ heeh⁺
juu' la⁻, wa' heeyh⁻.

²⁴ Hi⁻ ga⁺jäh' Jesús ka⁻läh':

—Jmee' da' hnäh' he⁺ kih⁺ juu' he⁻ nuuh⁻ hnäh'. Jëeh',
ja⁻ba' lä⁺koo⁻ nuuh⁻ hnäh' ko⁻ja⁻ ba' jiih⁺ lä⁺ngëeh'
hnäh' o na⁻dsë⁻ ga' miih⁻ ko⁻ja⁻. ²⁵ Lä⁺jëë⁺ hi⁻ ngëë'
miih⁻, hi⁻ he' lä⁺ngëë' cha⁻ga'miih⁻. Hi⁻ lä⁺jëë⁺ hi⁻ jmee'
ngëë', lä⁺kye⁻ he⁻ ja⁻ llaa⁺ ba'.

Juu' na⁻hmää' lä⁺koo⁻ la⁺ kih⁺ jyoh' mi'ju⁻

²⁶ Hi⁻ ga⁺jäh' Jesús ka⁻läh':

—Lä⁺koo⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ lä⁺ la'
kih⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ jngëë⁻ mi'ju⁻. ²⁷ Sa⁺ cha⁻ kwaat⁻ la'
kih⁺ dsa⁻ he' cher'mah⁺ na⁻gwiyy⁻ o cher'mah⁺ na⁻nëy'.
Dsa⁻hya⁺ mi'ju⁻ ja⁻, hi⁺ dsa⁻kwaat⁺ lä⁺jmi⁺ lä⁺hwë⁺ ni⁺
sa⁺ ñey⁻ ha⁻ lä⁺ ga⁺la⁺. ²⁸ Hwa⁺ ba' jmee⁺ dsa⁻kwaat⁺ mi'
'ju⁻. To⁻në⁻ dsa⁻hya⁺ mi'ju⁻, ja⁻ ga⁺ dsa⁻kwaat⁺ chaah⁺ kih⁺.
Ma⁻ngëë' he⁻ ja⁻, jyoo⁺ le⁺ kih⁺. Lä⁻hi⁺ ga⁺ miih⁻, kah⁺
mi⁺ kih⁺. ²⁹ Hi⁻ ga⁺ ma⁻ää⁻ mi⁺, chooyh⁺ ta' kiyh⁺, jëeh'
ma⁻lloo⁺ jii⁻ juyh⁺ mi'ju⁻ mah⁺ llay⁺ llu'.

Juu' na⁻hmää' lä⁺koo⁻ la⁺ kih⁺ mi'ju⁻ mostaza

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Hi⁻ lä⁻la⁻ ga⁺jäh' Jesús ka⁻läh':

—¿Che' kyuuḥ~ hnäh' ha- lä' la' he- jäǟ Dio dsa- lä'hih' kih'? Jwëēhn~ hnäh' juu' he- jeeh' kwee- kyaah' he- ja-, mah' lä'ngëeh' hnäh' ha- lä' la'. ³¹ He- jäǟ Dio dsa- lä'hih' kih', jeeh' kwee- lä'koo- la' kih' koo- mi'ju- mostaza. Heh' mi'ju- ja- pih' ga' miih- lä'koh' ga' jyoh' mi'ju- he- jngëe- dsa- jmi-gyuu' la-. ³² Pero ma-ngëe' ma-jngëey' mi'ju- ja-, dsa-hya' mah' dsa-kwaa' ñii' ga' lä'koh' ga' jee' lä'jé' joh'. Chaah' mostaza kwa' gooh' kih', lä'ja- lä'kye- ta' jmee- sii- né' sa'goh'.

³³ Ga'kwa' Jesús juu' kih' Dio kyaah' cha-miih- juu' na-hmäa' he- la' lä'koh' juu' na-hmäa' kih' mostaza. Ga'hlëeyh' dsa- ha- koh' jiih' lä'ngëey' ba'. ³⁴ Ni' koo- sa' ga'hlëeh' Jesús na-hña' lä'jéē-. Juu' na-hmäa' jmah' ba' ga'hlëeyh'. Lä' ma' ga'jä' hñii' ba' lä'jéē' discípulo, ja-ga' ga' mi'jnäay- na-hña' lä'jéē- juu' na-hmäa' he- ga'hlëeyh' ja-.

Ga'jme' Jesús hih' kih' lle' mah' hii' tii'

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Lä' ma' ga-nuu- jmi' ja-, ga-jäh' Jesús ga-siiyh' discípulo kyaay':

—Man' ta' jyoh' jwoo' jmi-juuḥ- ka-läh'.

³⁶ Ja-ga' ga'hih' discípulo juu' kih' dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-, hi' ga'jäay' Jesús lä' ma-gyay' ja- neh' na'moo' ga'näay'. Ma' hii' ga' jyoh' na'moo' koo' ja-, ga'ka' dsa- he' mah' ga'näay' ta' jee' ga'näa' discípulo. ³⁷ Jee' ga'näay' ja-, ja' koo- lle' tä', ga'hii' goo- jwërte. Ga-hluh' jmi' lä'jiih' ga'haa' neh' na'moo'. Miih- ga'sa' ga'hmäh' na'moo' ja-. ³⁸ Pero ma-na-gwii- Jesús ta' ka'luu' ja-, na-dsë' lley' né' tu'. He-ja- ga'chaa' discípulo kyaay':

—Ta-jwoh' —ga-jäyh' —¿che' ni' miih- hu'dsë- sa' kyeh' he- juu' jne' cha'jmi- la'?

³⁹ He-ja- ga-noo- Jesús, ga-jmeey' hih+ ga-jä' tii' lle', hi- ga-jäyh' siiyh+ jmiï-:

—Ta- tooh' miïh', jä' tii'.

Lä- chah' ja- ga-hna' lle' hi- ga-jä' tii' go-te' jmiï-.

⁴⁰ Ma-ngëë' he- ja-, ga-jäh' Jesús siih+ dsa- kyaay' he':

—¿He-la' gah' hnäh' cha-miïh-? ¿He-la' ja- sa- dsoo' hoh' hnäh' kin-?

⁴¹ Peer+ ga-lä-goh+ discípulo kya+ Jesús, he-ja- ga-ngiïy' juu' kih' dsa-kyaayh':

—¿Hiï- ba' na-, heh' lä-kye- jmiï- hi- lä-kye- lle' nuuh' kiyh'?

5

Dsa- hi- ma' kye- jmi- lle' hliih' chee- Legión

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Hi- ga-lloo' Jesús jyoh' jwoo' jmi-juuh- ja- kyaah' discípulo kyaay', hwa' kih' dsa- gadareno. ² Lä- ma' ga-jnaay' neh+ na-moo' ja-, ja' jaa- dsa- hi- ma' kye- jmi- lle' hliih', ga-mi-jeey- Jesús. Hi- he' ma' gya' jee' la' to-høø- kih' hliih'. ³ Jee' ja- ma' la' høøy'. Ma-ke+ ma' hñuuh- dsih' kyaah' caden~, ni- lä-ja- sa- ga-jmää'. ⁴ Ja- he- koo- hä- ga-hñuuh- dsih' kyaah' caden~ hi- ga-gwë' dsa- tiïy' kyaah' jwi' hma- he- hé- too-, pero ni- koo- sa- ga-jmää'. Ga-sa' ga-hnä' bih' lä-jë+ he- kyaah' ma' na-hñuu- goo- tiïy'. Ni- jaa- dsa- sa- ga-lä-bee' kyaayh'. ⁵ Lä-jmiï' lä-hwë' ma' ngëy+ moh' ki- hooyh~, hi- lä-ja- jee' la' to-høø-. Hi- ma' jmeey+ dsoo' kih' hñiïy' kyaah' kuu'. ⁶ Uu' ga' ga-jëey' Jesús, he-ja- ngooy' ko- chih' ga-juuyh' jney' cha-né' Jesús. ⁷ Mah' ga-hlëeyh' koo- ki-gaa-, ga-jäyh':

—Ta- kaah+ jnä' Jesús, hne- Joø' Dio Jøøh'. Ma-ra+ ju' dsoo', ta- jmeeh+ jnä'.

8 Ga⁻hlēeyh^ʔ lä⁻ja⁻ jēeh^ʔ jāā¹ ba^ʔ ga⁻jäh^ʔ Jesús:
—Hne⁻ jmi⁻lle^ʔ hliih¹, go⁻hēē¹ kih¹ dsa⁻ñuuh⁻ na⁻.

9 Hi⁻ ga⁻ngii^ʔ Jesús juu¹ kiyh¹:

—¿Hee⁻ cheeh⁻ hne⁻?

Mah¹ ga⁻jäyh^ʔ:

—Legión cheen⁻, jēeh^ʔ jwēē^ʔ jnääh¹.

10 Peer⁻ ga⁻chuy^ʔ kyaah^ʔ Jesús, mah¹ sa⁻ hēē¹ Jesús kiyh¹ uu^ʔ kih¹ hwa¹ ja⁻. 11 Jäh⁻ kih¹ lle^ʔ hwa¹ ja⁻ ma^ʔ tääh^ʔ koo⁻ nää¹ ñe¹ ma^ʔ kuh⁻ nuu⁻. 12 He⁻ja⁻ ga⁻ngii^ʔ jmi⁻lle^ʔ hliih¹ he^ʔ kih¹ Jesús, ga⁻jäyh^ʔ:

—Chee⁻ jnääh¹ kih¹ ñe¹ hi⁻ tääh^ʔ oo⁻ mah¹ dsa⁻tooh^ʔ jnääh¹ kiyh¹.

13 Ga⁻kwa^ʔ ba^ʔ Jesús jwē¹. He⁻ja⁻ ga⁻hwēē⁻ jmi⁻lle^ʔ hliih¹ ' kih¹ dsa⁻ he^ʔ, mah¹ ga⁻taayh^ʔ kih¹ lä⁻jēē⁻ to¹ mil ñe¹ hi⁻ ma^ʔ tääh^ʔ jee^ʔ ja⁻. Lä⁻jēē⁻ ñe¹ he^ʔ ga⁻kyuu¹. Ma^ʔ ga⁻tēēy^ʔ koo⁻ lle^ʔ hwa¹, ko⁻dsoo^ʔ jwē¹ ba^ʔ ga⁻saay¹ cha⁻jmi⁻ñuuh⁻. Jee^ʔ ja⁻ ga⁻juuy¹ neh⁻ jmi⁻. 14 Dsa⁻ hi⁻ ma^ʔ häā[~] ñe¹ he^ʔ, ga⁻näay¹ ko⁻chih^ʔ cha⁻hliiy⁻ ta⁻ jee^ʔ jwii⁻ hi⁻ ta⁻ chuuh^ʔ moh^ʔ, na⁻jmeeyh^ʔ juu¹. Hi⁻ lä⁻jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻nuu^ʔ, na⁻nää¹ ' na⁻jēē⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻la¹. 15 Ma^ʔ ga⁻lla⁻näay¹ jee^ʔ cheh¹ Jesús, ga⁻jēēy¹ dsa⁻ hi⁻ ma^ʔ jāā⁻ jwēē^ʔ jmi⁻lle^ʔ hliih¹ he^ʔ, ma^ʔ gyay¹ ' kyeyh¹ hmiih⁻, ma⁻nøh¹ dsēy¹ go⁻te⁻, he⁻ja⁻ ga⁻jwaah¹ ' dsa⁻. 16 Hi⁻ ga⁻jēē¹ lä⁻jē⁻ he⁻ja⁻, ga⁻jmeeyh¹ juu¹ kih¹ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻laa^ʔ hi⁻ ma^ʔ jāā⁻ jmi⁻lle^ʔ hliih¹ he^ʔ hi⁻ ga⁻jmeeyh¹ juu¹ lä⁻koh^ʔ ga⁻la¹ kih¹ ñe¹. 17 Ja⁻ ga⁻ ga⁻løø¹ dsa⁻ he^ʔ chuy^ʔ kyaah^ʔ Jesús mah¹ wa^ʔ llaayh^ʔ kiyh¹ ta⁻ jee^ʔ jyoh^ʔ.

18 Lä⁻ ma^ʔ ga⁻he¹ Jesús neh⁻ na⁻moo^ʔ, dsa⁻ hi⁻ ma^ʔ kye⁻ jmi⁻lle^ʔ hliih¹ he^ʔ ga⁻chuy^ʔ kyaah^ʔ Jesús, mah¹ ma^ʔ kway¹ jwē¹ ma^ʔ dsooy¹ kyaayh^ʔ.

19 Pero sa⁻ ga⁻heeh⁻ Jesús:

—Gwaah⁻ kyah¹ go⁻ko^o juu¹ kih¹ hi⁻ chaa⁻ kyah¹, ha⁻ lä⁺ la¹ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ma⁻jmee⁺ Dio kyah¹ hne⁻. Go⁻jmeeh⁺ juu¹ ha⁻ lä⁺ ma⁻lä⁻ñih⁺ dsé¹ Dio kyah¹ —ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺ dsa⁻ he⁺.

²⁰ He⁻ja⁻ ngaayh¹, ga⁺ngëëy⁺ lä⁺kaa⁻ jwii⁻ he⁻ jäh⁺ dsa⁻ Decápoli ga⁺jmeeyh¹ juu¹ ha⁻ lä⁺ la¹ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ga⁺jmee⁺ Jesús kiyh¹. Hi⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁺nuu⁺ ga⁺taah⁺ jëë⁺ dsah⁺.

Jö⁻mii⁺ Jairo kyaah¹ jaa⁻ dsa⁻më⁺ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Ngaah¹ Jesús ka⁻läh⁺ ta⁺ hngaah⁺ jmi⁻jueh⁻ kyaah¹ ná⁻moó⁺. Ma⁺ ga⁺llaayh¹ jee⁺ ja⁻, jwëë⁺ dsa⁻ ga⁺lla⁻nää⁺ ka⁻läh⁺. ²² Jee⁺ ja⁻ ga⁺lloo¹ jaa⁻ dsa⁻ chee⁻ Jairo hi⁻ laa⁺ ta⁺ kih¹ gwah⁺ mäh⁻ jee⁺ jwii⁻ ja⁻. Ma⁺ ga⁺jëëy⁺ Jesús ga⁺juuyh¹ jnéy⁺ chá⁻néy⁺, ²³ mah¹ ga⁺chuuy⁺ chá⁻miih⁻ kyaah¹ Jesús, ga⁺jäh⁺ siyh⁺:

—Dsa⁻juu⁺ chih⁻më⁺ kyaan⁺, ña⁻ mah¹ go⁺kyeh⁻ gooh⁻ né⁺ kiyh¹ mah¹ hlääy⁺, lä⁺ja⁻ mo⁺so⁺ juuy⁺.

²⁴ He⁻ja⁻ ngoo¹ Jesús kyaah¹ Jairo. Peer⁺ na⁻lää⁻ na⁻jlëë⁺ bih¹ dsa⁺, kih¹ he⁻ jwëë⁺ hi⁻ ga⁺nää⁺ kyaayh¹.

²⁵ Jee⁺ ga⁺ngëë⁺ Jesús ja⁻, ma⁺ cheh¹ jaa⁻ dsa⁻më⁺ hi⁻ ma⁻hya⁻ ko^o gya⁻tó⁺ ji⁻ñe⁻ he⁻ ma⁺ dsaayh¹ dsoo⁺ kiyh¹. ²⁶ Ma⁻lä⁻hi⁻ jëëy⁺ wii⁺, ja⁺ hi⁻ jaa⁻ tē⁻mē⁺ ma⁻kaayh⁺. Dsa⁻më⁺ he⁺ ga⁺mi⁻llay⁻ lä⁺jē⁺ he⁻ chá⁻ kiyh¹, ga⁺heey¹ kyaah¹ tē⁻mē⁺. Ni⁻ miih⁻ sa⁺ ga⁺la¹ mē⁺, chá⁻ga⁺miih⁻ ma⁺ ja¹ kiyh¹ ko^o jmi⁺ ko^o jmi⁺. ²⁷ Ma⁺ ga⁺nuuy⁺ hlëeh⁺ dsa⁻ kih¹ Jesús, lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺taayh⁻ hñiiy⁺ jee⁺ kih¹ jwëë⁺ dsa⁻ he⁺ mah¹ ga⁺suy¹ miih⁻ chá⁻gooy⁻ sa⁺hmiih⁻ kih¹ Jesús. ²⁸ Jëeh⁺ ma⁺ laay⁺: “Wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih¹ ko^o tēēn¹ su¹ miih⁻ chá⁻goon⁺ sa⁺hmiih⁻ kiyh¹, hlään⁺ go⁻te⁺.” ²⁹ Lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺hna⁺ dsoo⁺ kiyh¹ hi⁺ ga⁺lä⁻liih⁻ dsa⁻më⁺ he⁺ he⁻ ga⁺äh⁺

go⁻te⁻ dsoo' kiyh'. ³⁰ Hi⁺ chah' ba' ga⁻lä⁻liih⁻ Jesús heh' be' kiyh' ga⁻mi⁻hlää' jaa⁻ dsa⁻, he⁻ja⁻ ga⁻jeeyh⁻ hñiiy' ga⁻siyh⁺ dsa⁻:

—¿Hii⁻ na⁻ hih⁺ ma⁻su⁺ sa⁻hmiih⁻ kin⁺?

³¹ He⁻ja⁻ ga⁻jäh' discípulo kyaay⁺:

—Che' sa⁻ jëeh' jee' kih' jwëë' dsa⁻ hääh', mah' jawh':
“¿Hii⁻ na⁻ ma⁻su⁺ jnä'?”

³² Pero cheh' bih' jëey⁻ lä⁻ku' lä⁻jii⁺ jee' tääh' dsa⁻, hii⁻ na⁻ hi⁻ ma⁻jmeë' lä⁻ja⁻. ³³ Hih⁺ dsa⁻më' he' ñe⁻ bih' he⁻ ma⁻hlaay'. Goyh⁺ hi⁺ jlää' gyih' lä⁻ja⁻, ngooy' na⁻juuyh' jñey' cha⁻në' Jesús hi⁺ ga⁻jmeeyh⁺ juu' lä⁻koh' ga⁻la⁺ kiyh'.

³⁴ He⁻ja⁻ ga⁻jäh' Jesús siyh⁺ dsa⁻më' he':

—Gyuu⁻ kyaan⁺, kih' he⁻ ma⁻lä⁻dsoo' hoh' kin⁺, ma⁻jä⁺ ba' kyah'. Gwaah⁻ ba' hne⁻ llu⁺, wa' jä' go⁻te⁻ dsoo' kyah'.

³⁵ Lä⁻ ma⁻chëh' ba' Jesús hlëeh⁺, ma' ga⁻lla⁻nää' dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ kih' Jairo hi⁻ ma' laa⁺ ta' kih' gwah⁺ jee' ja⁻. Hi⁻ he' ma' kye⁻ juu⁺, jäyh' siyh⁺ Jairo:

—Ma⁻juu⁺ ba' gyuu⁻ më' kyaah⁺. Mo⁺to⁺ kwa⁻ ga' ta' kih' ta⁻jwoh⁺ na⁻.

³⁶ Lä⁻chah' ma' ga⁻nuu' Jesús juu' ja⁻, ga⁻jäyh' siyh⁺ hi⁻ laa⁺ ta' kih' gwah⁺ he':

—Ta⁺ ka⁻ huu⁻dsë⁻, jmeë' dsoo' hoh' ba'.

³⁷ Ja⁻ jiih⁺ mo⁺so⁺ ga⁻kway' jwë' ma' dsa⁻nää' dsa⁻ kyaayh'. Ga⁻jääy⁺ ma⁻la⁺ Pee' ba', kyaah' Jacobo kyaah' Jwaa' øoyh'. ³⁸ Lä⁻ ma' ga⁻llooy⁺ jäh⁺ jee' chih' hne' kih' hi⁻ laa⁺ ta' kih' gwah⁺ he', ga⁻nuuy' tääh' miih' ki⁻hooch⁻ dsa⁻. ³⁹ Ma' ga⁻hey' cha⁻neh⁺, ga⁻jäyh':

—¿He⁻la' tooh' hnäh' miih' he⁻ ki⁻hooch' hnäh'? Sa⁺ na⁻juu⁺ chih⁻më' na⁻, hi⁻ na⁻gwii⁻ ba' na⁻.

⁴⁰ Ga⁻mi⁻kwah⁺ ba' dsa⁻ kih' Jesús. He⁻ja⁻ ga⁻hwëey⁺ ka⁻hne⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' tääh' jee' ja⁻, mah' ga⁻hey⁺

jee' kyaa¹ chih⁻ mē^ʔ he^ʔ kyaah¹ ma¹ la¹ cho¹ jmiiy⁻ hi¹ kyaah¹
discípulo kyaay¹ ba¹. ⁴¹ Hi¹ ga¹ sooyh¹ goo⁻ chih⁻ mē^ʔ he^ʔ,
ga⁻ jäh^ʔ:

—Talita, cumi —juu¹ la⁻ hnøø¹ jäh¹: Chih⁻ mē^ʔ, jnä¹
jwëëhn[~] hne⁻ noo⁻.

⁴² Lä¹ चाह^ʔ ja⁻ ga¹ noo⁻ chih⁻ mē^ʔ he^ʔ hi¹ ga¹ løoy¹ ngëy¹.
Peer⁻ jëë[~] dsah¹ dsa⁻ hi⁻ ma¹ tääh¹ jee¹ ja⁻, kih¹ he⁻ ga¹ la¹
lä¹ ja⁻. Chih⁻ mē^ʔ he^ʔ ma¹ hääh¹ gya¹ to¹ ji⁻ ñe⁻. ⁴³ Pero
ga¹ taayh⁻ juu¹ mah¹ sa¹ kooyh¹ juu¹ kyaah¹ ni¹ jaa⁻ dsa⁻.
Hi¹ ga¹ siiyh¹ he⁻ kwëëyh¹ he⁻ kuh¹ chih⁻ mē^ʔ he^ʔ.

6

Ga⁻llaah¹ Jesús jwi⁻ Nazaret

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Ya⁻ hëë¹ Jesús kih¹ Jairo, jayh¹ ta¹ jee¹ jwi⁻ kiyh¹, hi¹
discípulo kyaay¹ ga¹ jmeë¹ ko⁻ jøh¹ kyaayh¹. ² Jmi⁻ he⁻
teeh⁻ dsa⁻ dsé¹ ga¹ hey¹ neh⁻ gwah⁻ mäh⁻ hi¹ ga¹ løoy¹
kway¹ juu¹. Ma¹ ga¹ nuu¹ dsa⁻ ha⁻ lä¹ hlëëyh⁻, ga¹ taayh⁻
jëë[~] dsayh¹, he⁻ ja⁻ ma¹ jäh¹ dsa⁻ kiyh¹:

—¿Ha⁻ ma⁻ mi⁻ tëë⁻ hi⁻ na⁻, he⁻ hlëëyh⁻ lä⁻ na⁻? ¿Hii⁻
kwa¹ hu¹ dsë⁻ kiyh¹? ¿Ha⁻ ba¹ lä¹ jmeey¹ la¹ lä¹ jë⁻ he⁻
juh⁻ gaa⁻ he⁻ jmeey¹ na⁻? ³ ¿Che¹ ja¹ he¹ tē⁻ hma⁻ na⁻? ¿Ja¹
he¹ joo¹ María na⁻? Hi¹ hi⁻ na⁻, ¿ja¹ he¹ øoyh⁻ Jacobo,
José, Juda, Simón, hi¹ dsa⁻ mē^ʔ øoyh⁻ hi⁻ tääh¹ kyaah¹ jne¹
jee¹ la⁻?

Lä¹ jë⁻ he⁻ ma¹ jmeey¹, ga¹ toh¹ wi¹ kih¹ dsa⁻ he^ʔ.
⁴ He⁻ ja⁻ ga¹ jäh¹ Jesús siiyh¹:

—Tih[~] ba¹ dsé¹ dsa⁻ hi⁻ ngëë[~] juu¹ kih¹ Dio hi⁻ go⁻ nää¹
jee¹ jyoh¹. Pero hi⁻ chaa⁻ jee¹ jwi⁻ kih¹, hi¹ hi⁻ chaa⁻
chá¹ neh¹ kih¹, sa¹ hnää¹ dsih¹.

⁵ Sa⁺ ga⁻la⁺ ma⁺ jmeey⁺ cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ jee⁺ ja⁻. Ko⁻llaa⁻ dsa⁻dsaah⁺ he⁺ ga⁺kyey⁻ gooy⁻ né⁺ kih⁺ mah⁺ ga⁻ja⁺ kiyh⁺. ⁶ Kih⁺ he⁻ sa⁺ ga⁻la⁺ dsoo⁺ dsé⁺ dsa⁻gooy⁺, he⁻ja⁻ ga⁻la⁺ dsa⁻ dséy⁺ cha⁻miih⁻. Ma⁻ngéé⁺ he⁻ ja⁻, ngooy⁺ lá⁺kaa⁻ jwii⁻ jee⁺ jäh⁺ na⁺kway⁻ juu⁺.

Ga⁻chee⁺ Jesús dsa⁻ kyaay⁺ mah⁺ kway⁺ ju⁺hméé⁺
(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Ga⁻téeyh⁺ lá⁺jéé⁺ gya⁻tuu⁺ discípulo kyaay⁺ mah⁺ cheey⁺ ma⁺ uu⁺ ma⁺ uu⁺ lá⁺koo⁻ jee⁺ jwii⁻, hi⁺ ga⁻kwéeyh⁺ be⁺ mah⁺ jmeey⁺ hih⁺ hwéé⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ kih⁺ dsa⁺.
⁸ Ga⁻jmeey⁺ mada⁻ kiyh⁺, ga⁻jäyh⁺ lá⁻la⁻:

—Ta⁺ ka⁻ hnäh⁺ ni⁺ miih⁻ kih⁺ cha⁺jwé⁺. Ta⁺ ka⁻ hnäh⁺ hmih⁻tuh⁻, ni⁺ he⁺ñiuh⁺, ni⁺ kuu⁺. Ma⁻la⁺ hma⁻hu⁺ ba⁺ kah⁺ hnäh⁺. ⁹ Ja⁻ heeh⁻ hnäh⁺ loo⁻ he⁻ há⁺ tiih⁺ hnäh⁺ ba⁺, ta⁺ ka⁻ hnäh⁺ jyoh⁺ léé⁺ hmiih⁻ kyah⁺ hnäh⁺. ¹⁰ Lá⁺koo⁻ jwii⁻ jee⁺ tééh⁺ hnäh⁺, jäh⁺ hnäh⁺ koo⁻ chá⁻neh⁺ kih⁺ dsa⁺, lá⁺jiih⁺ hwééh⁻ hnäh⁺ jee⁺ ja⁻. ¹¹ Pero cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁻heeh⁻ dsa⁻ hnäh⁺ jee⁺ lla⁻nääh⁺ hnäh⁺, hi⁺ cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁻nuuy⁺ juu⁺ he⁻ kye⁺h⁺ hnäh⁺, ja⁻ hwééh⁻ hnäh⁺ jee⁺ ja⁻. Ja⁻ hlah⁺ hnäh⁺ wa⁻hløø⁻ he⁻ na⁻beh⁺ tiih⁺ hnäh⁺. He⁻ ja⁻ jmee⁺ lii⁻ he⁻ ma⁻la⁺ kwaat⁺ kih⁺ bih⁺ ja⁻. Ma⁻ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwééh⁻ hnäh⁺, wa⁻ra⁻ ga⁻lloo⁺ jmi⁺ jmee⁺ Dio jwiz⁺, jee⁺ jwii⁻ ja⁻ jéé⁺ cha⁻ga⁻miih⁻ wi⁺ lá⁺koh⁺ ga⁻ he⁻ jéé⁺ jee⁺ jwii⁻ Sodoma kyaah⁺ Gomorra —ga⁻jäh⁺ Jesús siih⁺ discípulo kyaay⁺.

¹² Ma⁻ngéé⁺ he⁻ ja⁻, ga⁻hwéé⁻ discípulo ga⁻näy⁺ kway⁺ juu⁺ mah⁺ wa⁺ dsa⁻jeeh⁻ dsa⁻ kyaah⁺ Dio.
¹³ Ga⁻hwééy⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ hi⁺ ga⁻suy⁺ miih⁻ aceit dsa⁻dsaah⁺, lá⁺ja⁻ ga⁻mi⁺hläy⁺ jwéé⁺ hi⁻ ma⁺dsaah⁺.

Jee⁺la⁻jäh⁺ ha⁻lá⁺ga⁻juu⁺ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁺ choo⁺ jmi⁺
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ga⁻lä⁺kaa⁻ ma⁺ cha⁻ juu⁺ kih⁺ Jesús, he⁻ja⁻ ga⁺nuu⁺ rey Herode. Mah⁺ ga⁺jäh⁺:

—Laan⁺ go⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁺ choo[~] jmi⁺ ma⁻lä⁻jiih⁺ jee⁻ kih⁺ hi⁻ ma⁻na⁻juu⁺, he⁻ja⁻ ma⁻kyey⁻ cha⁻miih⁻ be⁺ he⁻ kyaah⁺ jmeey⁺ he⁻ juh⁻ gaa⁻.

¹⁵ Hi⁺ ko⁻llaa⁺ jäh⁺ Elía ba⁺ na⁻, hi⁻ lle⁻ kih⁺ jäh⁺. Hi⁺ jñah⁺ ma⁺ jäh⁺, ja⁻ hi⁻ ngëë[~] juu⁺ kih⁺ Dio ba⁺ na⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻ laa⁺ hi⁻ ma⁺ ngëë[~] juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺joo⁺. ¹⁶ Pero lä⁻ ma⁺ ga⁺nuu⁺ Herode ja⁻, ga⁺jäh⁺:

—Hi⁻ he⁺ he⁺ Jwaa⁻, hi⁻ ga⁺jmeen⁺ mada⁻ ga⁺ku⁻lle⁺, hi⁻ he⁺ na⁻ ma⁻lä⁻jiih⁺ jee⁻ kih⁺ hi⁻ ma⁻na⁻juu⁺.

¹⁷ He⁺ ba⁺ Herode ga⁺jmeey⁺ hih⁺ jää⁺, ga⁺saah⁺ dsa⁻ Jwaa⁻, ga⁺taayh⁻ neh⁻ñe⁺ dsoo⁺ kih⁺ Herodía. Herodía he⁺ ma⁺ laa⁺ me⁺ Felipe dsa⁻ñuu⁻ øøh⁺ Herode. Pero ma⁻ngëë[~] he⁻ja⁻, ga⁺tëe⁻ Herode dsa⁻më⁺ he⁺, ga⁺jmäy⁺ lä⁻koh⁺ dsa⁻më⁺ kyaay⁺. ¹⁸ Sa⁺ ga⁺ ma⁻hää⁺ Jwaa⁻ neh⁻ñe⁺ ga⁺siyh⁺ Herode:

—Sa⁺ lle⁻ kih⁺ he⁻ ma⁻kyaah⁺ me⁺ dsa⁻ñuu⁻ øøh⁺.

¹⁹ He⁻ja⁻ ga⁻lä⁻høøh⁺ Herodía kih⁺ Jwaa⁻. Hnøøy⁺ ma⁺ juu⁺ Jwaa⁻, pero sa⁺ ga⁺kwa⁺ Herode jwë⁺. ²⁰ Jëeh⁺, Herode ma⁺ gah⁺ Jwaa⁻, ñe⁻ bih⁺ ma⁺ laay⁺ ja⁻ dsa⁻ñuu⁻ lluu⁺ hi⁻ na⁻jngëë[~] kyaa⁺ Dio. He⁻ja⁻ ga⁺hää⁺ bih⁺. Lä⁻koo⁻ ma⁺ nuuy⁻ juu⁺ kih⁺ Jwaa⁻, ma⁻nuu⁻ bih⁺ lä⁻kaa⁻ tuh⁻dsëy⁺ pero ma⁺ jmeey⁺ cha⁻miih⁻ hu⁺dsë⁻. ²¹ Pero ga⁺na⁺ jwë⁺ kih⁺ Herodía jmeey⁺ he⁻lla⁺ dsëy⁺ lä⁻ ma⁺ ga⁺hya⁻ Herode ji⁻ñe⁻. Ga⁺jmeey⁺ koo⁻ jmi⁺ juuh⁻ ga⁺kway⁺ he⁻ ga⁺kuh⁻ dsa⁻. Ga⁺tëeh⁺ Herode lä⁻jëe⁺ dsa⁻ta⁺ kaa⁺, lä⁻jëe⁺ hi⁻ ma⁺ kye⁻ ne⁺ kih⁺ hløø⁺ hi⁻ lä⁻jëe⁺ dsa⁻kaa⁺ hi⁻ ma⁺ chaa⁻ Galilea. ²² Ma⁺ja⁻ ga⁺he⁺ jo⁻mii⁺ Herodía jmeey⁺ ja⁻. Ga⁺tih⁺ jwërte dsë⁺ Herode hi⁺ ga⁺tih⁺ dsë⁺ lä⁻jëe⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jmi⁺. He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Herode siyh⁺ chih⁻më⁺ he⁺:

—Ngií he hnooh kin. ²³ Jná báahn hñiin kwëehn hne läjê he ngiih läjiih to' dsaah he cha kin.

²⁴ He ja ya hëë chih më he na ngiiy juu kih chooy

—¿Hee llu' ngiin laah? —jäyh siiyh chooy'.

—Ngií mi' lle Jwaa hi ma choo jmi ba —ga jah chooy'.

²⁵ Chah ba ngooy ga hey jee gya rey:

—Kwëeh jná na ga juh mi' lle Jwaa na há neh koo wií. He na ba hnoon —jah chih më he ga siiyh rey.

²⁶ He ja ga lä meeh dsé Herode. Pero ga täay hñi-iy kway he ga jäyh to' lo né jee läjêë hi ga tëeyh he, he ja ga mi'tey ba juu kiyh. ²⁷ Lä chah ja, ga jmeey hih kih hløø kyaay mah na kyey lle Jwaa.

²⁸ Ngoo hløø neh ñe na kuy lle Jwaa, hi ma kiiy lle Jwaa na há neh wií, jäyh ya kwëeyh chih më he mah ga ngëë chih më he kih chooy'.

²⁹ Ma ga nuu dsa kyaah Jwaa he ga la lä ja, na näay na kiiy hnoo ja, mah na hooy.

Ga ääh Jesús hñaa mil dsa ñuuh

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Ma ga lla nää apóstol kya Jesús, ga jmeeyh juu läjê he ga jmeey hi ha lä ga hlëeyh dsa jee na näay. ³¹ He ja ga jah Jesús:

—Ya nääh hnäh ma nøon ma teehn dsé jne kō h-wëë ta jee sa chaa dsa.

Jwëë dsa ma dsa nää jee ma täayh ja, ni he ma kuyh sa ga kwa jwë. Kih he ja ba ja, ga jäyh lä ja.

³² Ja ga ga täayh neh na moo ga näay koo hwa kií jee sa kwa ni miih. ³³ Jwëë dsa hi ma tääh jee ja,

ga⁻jëë¹ dsih⁷ hääy⁷ neh⁺ ná⁻moo⁷ hi⁺ ga⁻lä⁻kyuuy⁺. He⁻ja⁻ ga⁻nää¹ dsa⁻ jwë⁷ tií. Má ga⁻ngëëy⁷ lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻ jwií⁻, ga⁻nää¹ dsa⁻ he⁷ kyaayh⁷ ka⁻läh⁷. Pero jáä¹ ga⁻dsa⁻ he⁷ ga⁻lla⁻nää¹ lä⁻koh⁷ ga⁻Jesús. ³⁴ Má ga⁻jñaa¹ Jesús neh⁺ ná⁻moo⁷ ja⁻, ga⁻jëëy⁷ jwëë⁷ jwërte dsa⁻ hi⁻ ga⁻lla⁻nää¹ jee⁻ ja⁻ hi⁺ ga⁻lä⁻ñih⁷ dsëy⁷ kih¹. Jëéh⁷, dsa⁻ he⁷ laa¹ lä⁻koo⁻ borrego hi⁻ sa⁻ chaa⁻ juu¹. He⁻ja⁻ ga⁻løoy¹ hlëëyh⁻ dsa⁻ kyaah⁷ cha⁻miih⁻ juu¹. ³⁵ Má ga⁻hloo⁷ ja⁻, ga⁻ya⁻jäh⁷ discípulo kih¹ Jesús mah¹ ga⁻jäyh⁷ siyh⁺:

—Ga⁻hloo⁷ ba⁻ la⁻, hi⁺ sa⁻ cha⁻ ni⁻ miih⁻ he⁻ kuh⁺ dsa⁻ jee⁻ la⁻. ³⁶ Chiih⁷ dsa⁻ wa⁻ lla⁻nääy⁷ lä⁻kaa⁻ jäh⁺ la⁻, wa⁻ lla⁻läy⁻ he⁻ kuyh⁺ —ga⁻jäh⁷ discípulo siyh⁺ Jesús.

³⁷ —Kwëéh⁻ hnäh⁷ dsa⁻ he⁻ kuyh⁺ —ga⁻jäh⁷ Jesús.

—¿Ni⁺ sa⁻ lee⁻ to¹ hña⁻loo⁷ kuu⁷ he⁻ dsa⁻lä⁻ jnääh¹ he⁻ kuh⁺ ga⁻lä⁻jëë⁻ dsa⁻ na⁻? —ga⁻jäh⁷ discípulo.

³⁸ —Jëë⁻ dá⁻ koo⁻ ¿Joh⁷ he⁻ñiih⁻ kye⁷ hnäh⁷? —ga⁻jäh⁷ Jesús.

Má ga⁻jëë¹ discípulo, mah¹ ga⁻jmeeyh¹ juu¹:

—Hña⁷ ba⁻ he⁻ñiih⁻ kye⁷ jnääh¹ kyaah⁷ uu¹ hmooh⁻ —ga⁻jäyh⁷.

³⁹ He⁻ja⁻ ga⁻jmeë⁷ Jesús mada⁻ kiyh¹:

—Chiih⁷ dsa⁻ na⁻ wa⁻ dsa⁻taah⁻ ma⁻ koo⁻ nää¹ ma⁻ koo⁻ nää¹ né⁻ ya⁻mooh⁻ na⁻.

⁴⁰ He⁻ja⁻ ga⁻taah⁻ dsa⁻ ma⁻ hña⁻laa⁷ hi⁺ ma⁻ to⁻lo⁻gyaa⁷. ⁴¹ Hi⁻ ga⁻ka¹ Jesús lä⁻jë⁻ hña⁷ he⁻ñiih⁻ ja⁻ kyaah⁷ lä⁻uu⁷ hmooh⁻ he⁷, ga⁻jëëy⁷ ta⁻gyuuh⁷ ga⁻kway⁷ ti⁻hmaah⁷ kih¹ Dio. Já⁻ga⁻ ga⁻llaay⁷ he⁻ñiih⁻ ja⁻, ga⁻kwëëyh⁷ discípulo mah¹ ga⁻ti⁻ ga⁻llooyh⁷ kih¹ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ he⁷. Hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻jmeey⁷ kih¹ hmooh⁻ he⁷ ka⁻läh⁷. ⁴² Lä⁻jëë⁻ dsa⁻ ga⁻kuh⁻ lä⁻jiih¹ ga⁻këëy⁷. ⁴³ Jwi⁷ he⁻ñiih⁻ he⁻ ga⁻chaa¹ ja⁻, ga⁻kah¹ gya⁻to⁷ sa⁻miih⁻ kyaah⁷ hmooh⁻ he⁷. ⁴⁴ Jee⁻

lä⁺jëë⁺ ma⁺la⁺ dsa⁻ñuuh⁻ hi⁻ ga⁺kuh⁻ he⁺ tee⁺ koo⁻ hña⁺
mil dsa⁻.

Ga⁺ngë⁺ Jesús në⁺ jmi⁻

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siih⁺ discípulo kyaay⁺:

—Ta⁺ko⁻jiih⁺ hihn⁻ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ la⁻, go⁻nää⁺ hnäh⁺
ga⁻juh⁻ kyaah⁺ na⁺moo⁺ ta⁺ hngaah⁻ Betsaida. Ja⁻ga⁺ niin⁻
hñiin⁺.

⁴⁶ Ma⁻ngëë⁺ ma⁻hiyh⁺ juu⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺tääh⁺
jee⁺ ja⁻, ja⁻ga⁺ ngooy⁺ ta⁺ lle⁺koh⁺ na⁺ngiiy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio.

⁴⁷ Ngoo⁺ ga⁻nuu⁻ ba⁺ ja⁻, hi⁻ na⁺moo⁺ to⁺dsaah⁻ jmi⁻ ba⁺
ma⁻lloo⁺. Pero cheh⁺ ga⁺ Jesús hwa⁺ kii⁺. ⁴⁸ Ga⁺jëëy⁺ he⁻lii⁺
ba⁺ngë⁺ na⁺moo⁺, jëëh⁺ ma⁺gwa⁺ lle⁺ ta⁺jee⁺ngoo⁺ na⁺moo⁺
ja⁻. Ta⁺la⁺ ya⁺jnä⁻, ga⁻løø⁺ Jesús ngë⁻ në⁺ jmi⁻. Ma⁺hnøoy⁺
ma⁺ngëëy⁺ jwë⁺ na⁺moo⁺ ja⁻. ⁴⁹ Ma⁺ga⁺jëë⁺ discípulo
ngëy⁺ në⁺ jmi⁻, ma⁺laay⁺, dsa⁻ lle⁺ ba⁺na⁻ngë⁻ në⁺ jmi⁻
he⁻ja⁻ ga⁺hooyh⁺ ki⁻gaa⁻. ⁵⁰ Lä⁺jëë⁺ bih⁺ ga⁺jëëy⁺, he⁻ja⁻
ga⁺jwaayh⁺ jwërte. Pero chah⁺ ba⁺ga⁺hlëeh⁺ Jesús kyaayh⁺:

—Ta⁺ wa⁺ gah⁺ hnäh⁺, jnä⁺ ba⁺ la⁻ —ga⁺jäyh⁺.

⁵¹ Lä⁺ ma⁺ ga⁺hey⁺ neh⁺ na⁺moo⁺, ga⁺hna⁺ go⁻te⁺ lle⁺.
Peer⁺ ga⁻lä⁺dsaa⁻ dsë⁺ discípulo kyaay⁺, mah⁺ ga⁺taayh⁺
jëë⁻ dsayh⁺. ⁵² Jëëh⁺, ma⁺ na⁻jlë⁻ huud⁺dsë⁻ kiyh⁺, he⁻ja⁻
sa⁺ ga⁺lä⁺ngëëy⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁺jmeë⁺ Jesús kih⁺ he⁺niih⁻ ja⁻.

Ga⁺mi⁻hlää⁺ Jesús jwëë⁺ dsa⁻dsaah⁺ hi⁻ ma⁺chaa⁻ hwa⁺
Genesaret

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Ma⁺ ga⁺lla⁺näy⁺ ta⁺ hngaah⁻ jee⁺ chee⁻ Genesaret,
jee⁺ ja⁻ ga⁺hiiy⁺ na⁺moo⁺ kiyh⁺. ⁵⁴ Ma⁺ ga⁺hwëëy⁻ neh⁺
na⁺moo⁺ ja⁻, chah⁺ ba⁺ ga⁻lä⁺kyuu⁺ dsih⁺. ⁵⁵ Hi⁻ ga⁺nää⁺
dsa⁻ he⁺ lä⁺kaa⁻ hwa⁺ ja⁻. Lä⁺kaa⁻ jee⁺ ja⁻ ga⁺løøy⁺
na⁺jääy⁻ dsa⁻dsaah⁺ kyaay⁺ kyaah⁺ jii⁺ kiyh⁺ ta⁺jee⁺ ma⁺ngë⁺

Jesús. ⁵⁶ Lă⁺kaa⁻ jee' ma' ngē⁺ Jesús, jwii⁻ mäh⁻, ma⁻ke⁺ jwii⁻ juuh⁻, na⁻ ma⁻hii' dsa⁻ jāā⁺ dsa⁻ dsaah' kyaā⁺ cha'jwē⁺ jee' ma' dsa⁻ ngēēy'. Ma' chuū⁺ dsa⁻ kyaayh' mah' ma' kway⁺ su⁺ miih⁻ cha'gooy⁻ cha'hee⁺ hmiih⁻ kiyh⁺. Hi⁺ lä⁺ jēē⁻ hi⁻ ga⁺ tēē⁺ ga⁺ su⁺ miih⁻ mi'cha'gooy⁻ hmiih⁻ kih⁺ Jesús ma' dsa⁻ hläy' go⁻te⁻.

7

Lă⁺ jē⁻ he⁻ mi⁻ sah' dsa⁻

(Mt. 15:1-20)

¹ Ga⁻lla⁺ nää⁺ fariseo hi⁻ ma' chaa⁻ Jerusalén hi⁺ ga⁻l-
la⁺ nää⁺ ko⁻llaa⁺ ta⁻jwoh⁺ kyaā⁺ ley ka⁻läh' jee' ma' ngē⁺
Jesús. ² Ma' ga⁺jēē⁺ dsa⁻ he', lä⁺ ma⁻soh' ja⁻ba' goo⁻
discípulo kyaā⁺ Jesús ma' täāyh' kuyh⁻, ga⁺hlēēyh' wii⁺
kiyh⁺. ³ (Jēēh', dsa⁻ fariseo ma' mi⁻teh⁺ he⁻ ma' tēē⁺
jmee⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaay⁺, sa⁺ kuh⁻hiyh⁻ cher'mah'
sa⁺ ga⁺gyiyh⁺ gooy⁻ lä⁺koō⁻ tēē⁺ jmee⁺ lä⁺jēē⁻ dsa⁻ judiu.
⁴ Hi⁺ wa⁻ra⁻ ya⁻näy⁺ je'hmooh', sa⁺ kuyh⁺ cher'mah' sa⁺
ga⁺mi⁻tey⁺ he⁻ tēē⁺ dsa⁻ jmee⁺. Hi⁺ cha⁻ ga⁺jyoh' he⁻ tēē⁺
dsa⁻ hōō⁺, he⁻ gyiyh⁻ lä⁺jē⁻ he⁻ jmääyh⁻ ta⁺o⁻je⁻, lä⁺kye⁻
jii⁺ jee' gwiiy⁻.) ⁵ He⁻ja⁻ ga⁺ngii' fariseo kyaah⁺ ta⁻jwoh'
he⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús:

—¿He⁻la⁺ sa⁺ gyih⁻ discípulo kyaah⁺ goo⁻ jāā⁺ ja⁻ga⁺
kuyh⁺, lä⁺ nōō⁺ kih⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän'?

⁶ —Peer⁺ ta⁻juuh⁺ hnäh' —ga⁺jäh' Jesús —. Lă⁺koō⁻
jmeeh⁻ hnäh' na⁻, jeeh⁺ kwee⁻ kyaah⁺ he⁻ ga⁺hlēēh' Isaía
llo'joo⁺, jee' na⁻sih⁻ lä⁺la⁻:

Dsa⁻ la⁻, koō⁻ jāh' bih⁺ hnäy⁺ jnä'.

Pero ta⁺ jee' jyoh' ba⁺ hä' huū⁺dsē⁻ kiyh⁺.

⁷ Sa⁺ jmää⁺ ni⁻ miih⁻ he⁻ jmee⁺ hnäy⁺ jnä'.

Lä⁺jē⁺ n^{uu}h⁻ he⁻ kway⁺, la⁺ mada⁻ kih⁺ dsa⁻ jmi⁻ gy^{uu}h⁺ ba⁺,
ga⁺jäh⁺ Isaía.

⁸ J^meeh⁻ hnäh⁺ ta⁺ koo⁺ n^{uu}h⁻ kih⁺ Dio mah⁺ h^oøh⁻ hnäh⁺ ma⁺ la⁺ he⁻ tē^hhnäh⁺ ba⁺. Gyih⁺ hnäh⁺ kyah⁺ wⁱⁱ jee⁺ kuh⁻ huh⁺ hnäh⁺. Joh⁺ nē⁺e⁺ he⁻ la⁺ lä⁺ja⁻ sa⁺ j^meeh⁻ hnäh⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺ dsa⁻ he⁻—. ⁹ Peer⁻ tē^hhnäh⁺ j^meeh⁻ hnäh⁺ ta⁺ koo⁺ n^{uu}h⁻ kih⁺ Dio mah⁺ h^oøh⁻ hnäh⁺ he⁻ tē^hhnäh⁺ j^meeh⁻ ba⁺. ¹⁰ Lä⁺la⁻ ga⁺jäh⁺ Moisé llo⁺joo⁺ lä⁺hⁱh⁺ ga⁺j^mee⁺ Dio: “Wa⁺ hnaah⁺ maa⁺ kyaah⁺, tä⁺ kyaah⁺. Hi⁻ hlē^hhnäh⁺ wⁱⁱ kih⁺ cho⁺j^mii⁻, hi⁻ he⁻ wa⁺ juu⁺ go⁻te[~]”, ga⁺jäh⁺ Moisé. ¹¹ Pero hnäh⁺ fariseo, lä⁺la⁻ ba⁺ j^meeh⁻ hnäh⁺. Kwah⁻ hnäh⁺ jw⁺e⁺ kih⁺ dsa⁻ mah⁺ siyh⁺ cho⁺j^mii⁻ lä⁺la⁻: “Lä⁺jē⁺ he⁻ cha⁻ kin⁺ he⁻ kyaah⁺ ma⁺ j^mee⁺ n^{uu}h⁻ be⁺ kyah⁺, he⁻ ja⁻ na⁻ la⁺ Corbán.” (He⁻ la⁻ hn^oø⁺ jäh⁺: ma⁺ kwē^hhnäh⁺ Dio ba⁺ ja⁻.) ¹² He⁻ j^meeh⁻ hnäh⁺ lä⁺ja⁻, he⁻ hah⁻ hnäh⁺ kih⁺ hi⁻ j^mee⁺ be⁺ kih⁺ cho⁺j^mii⁻ ba⁺ ja⁻. ¹³ Kih⁺ he⁻ h^oøh⁻ hnäh⁺ he⁻ ma⁻ tē^hhn^oø⁺ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ kyaah⁺ hnäh⁺ na⁻, he⁻ ja⁻ ma⁻ j^meeh⁻ hnäh⁺ ta⁺ koo⁺ n^{uu}h⁻ kih⁺ Dio. Joh⁺ nē⁺e⁺ he⁻ la⁺ lä⁺ja⁻ sa⁺ j^meeh⁻ hnäh⁺.

¹⁴ He⁻ja⁻ ga⁺hlē^hhnäh⁺ Jesús jee⁺ lä⁺jē⁺ dsa⁻ he⁻, ga⁺jäyh⁺:
—N^{uu}h⁻ da⁺ hnäh⁺ kwee⁻ mah⁺ lä⁺ngē^hhnäh⁺. ¹⁵ Sa⁺ dsa⁻ lä⁻sah⁺ dsa⁻ kyaah⁺ lä⁺jē⁺ he⁻ tooyh⁻ hooy⁺. Lä⁺jē⁺ he⁻ hwē^h hooy⁺, kyaah⁺ he⁻ ja⁻ ba⁺ dsa⁻ lä⁻sah⁺. ¹⁶ Hi⁻ hn^oø⁺ hē^h juu⁺ la⁻, wa⁺ hē^hyh⁻ —ga⁺jäh⁺ Jesús.

¹⁷ Ma⁺ ga⁺hⁱh⁺ Jesús juu⁺ kih⁺ dsa⁺, ga⁺hey⁺ koo⁻ cháneh⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺ngi⁺ discípulo juu⁺ kiyh⁺:

—He⁻ hn^oø⁺ jäh⁺ juu⁺ na⁻ hmää⁺ he⁻ ma⁻ hlē^hhnäh⁺ na⁻.

¹⁸ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús:

—¿Che⁺ ni⁺ hnäh⁺ sa⁺ ma⁻ lä⁻ngē^hhnäh⁺? ¿Che⁺ sa⁺ ngē^hhnäh⁺ sa⁺ dsa⁻ lä⁻sah⁺ dsa⁻ kyaah⁺ lä⁺jē⁺ he⁻ tooyh⁻ hooy⁺? ¹⁹ Jē^h, ja⁺ neh⁺ tuh⁻ dsē⁺ dsa⁻ dsō[~] he⁻

kuh⁻hiyh[~], neh⁺ tu⁻jlá⁺ ba⁺ dsa⁻ dsoo[~] he⁻ ja⁻, ja⁻ga⁺ hwëë⁻ ka⁻läh⁺ dsoo[~] ta⁺ cha⁺sii⁻ —ga⁺jäh⁺ Jesús.

Kyaah⁺ he⁻ ga⁻hlëëyh⁺ lä⁺ja⁻, ga⁺jmeey⁺ na⁻jngii⁺ lä⁺jë⁻ he⁻ kih⁻hih⁻ jne⁺.

²⁰ Hi⁻ ngoo⁺ bih⁺ jäyh⁺:

—Lä⁺jë⁻ he⁻ hwëë⁻ hoo⁺ dsa⁻, he⁻ ja⁻ ba⁺ kyaah⁺ dsa⁻lä⁻sayh⁺. ²¹ Jëëh⁺, neh⁺ tuh⁻dsë⁺ ba⁺ dsa⁻ gwa⁺ lä⁺jë⁻ huud⁺dsë⁻ hliih⁺, hi⁺ lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ gwa⁺ he⁻ kaayh[~] hi⁻ sa⁺ laa⁺ kyaay⁺, kaayh[~] wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁺ jngëëyh⁺ dsa⁻. ²² Neh⁺ tuh⁻dsë⁺ bih⁺ gwa⁺ he⁻ jmeey⁺ hii⁻, heë⁺ dsëy⁺ liyh⁺ lä⁺jë⁻ he⁻ ga⁺ cha⁻, jmeey⁺ lä⁺jë⁻ he⁻ hliih⁺, mi⁻gaay⁺ dsa⁻, jmeey⁺ he⁻ la⁺ o⁻hih⁺, wi⁺ dsëy⁺, hlëëyh⁺ wi⁺ kih⁺ dsa⁺, jmääy[~] hñii⁺ kaah⁺, hi⁺ sa⁺ cha⁻ nuuh⁻ kiyh⁺. ²³ Lä⁺jë⁻ he⁻ hliih⁺ na⁻ gwa⁺ neh⁺ tuh⁻dsë⁺ dsa⁻. Kyaah⁺ he⁻ na⁻ ba⁺, mi⁻sah⁺ dsa⁻ hñii⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús.

Jaa⁻ dsa⁻më⁺ chaa⁻ uu⁺ ga⁻heeh⁻ kih⁺ Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Ja⁻ga⁺ ya⁺ hëë⁺ Jesús jee⁺ ja⁻, ngooy⁺ jäh⁺ kih⁺ jee⁺ jwii⁻ Tiro kyaah⁺ Sidón. Ma⁺ ga⁻lloooy⁺ jee⁺ ja⁻, ga⁻hey⁺ cha⁺neh⁺. Sa⁺ ma⁺ hnøoy⁺ ma⁺ lä⁺jnääy⁺ chah⁺, pero sa⁺ ga⁺la⁺. ²⁵ Chah⁺ ba⁺ ga⁺nuu⁺ jaa⁻ dsa⁻më⁺ he⁻ ga⁻lloo⁺ Jesús jee⁺ ja⁻. Dsa⁻më⁺ he⁺ ma⁺ chaa⁻ jaa⁻ jo⁻miiy⁻ hi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻lle⁺ hliih⁺, he⁻ja⁻ ngooy⁺ jee⁺ ma⁺ gya⁺ Jesús mah⁺ ga⁺juuyh⁺ jnëy⁺ cha⁺nëy⁺. ²⁶ Dsa⁻më⁺ he⁺ sa⁺ ma⁺ laay⁺ judiu, dsa⁻ sirofencia ba⁺ he⁺. (Kih⁺ dsa⁻ judiu, lä⁺koh⁺ dsa⁻ he⁺ laay⁺ lä⁺koo⁻ sa⁺dsii⁻ ba⁺.) Ga⁻chuyy⁺ kyaah⁺ Jesús he⁻ dsa⁻lleey⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ hi⁻ ma⁺ hää⁺ neh⁺ tuh⁻dsë⁺ jo⁻miiy⁻. ²⁷ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Kwa⁺ jwë⁺ wa⁺ kuh⁻ da⁺ chih⁻pih⁻ jää⁺. Sa⁺ llu⁺ he⁻ jñuuhn⁺ he⁻ kuh⁻ chih⁻ mah⁺ kwëëhn⁻ dsii⁻.

²⁸ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ dsa⁻më⁺ he⁺:

—Dsoo' ba' kyah', Dsa-jøøh' kyaan'. Pero ma'ra' he-
lih' ba' dsii- lä-jë' jwi' he- dsa-saa' kih' chih-pih'.

²⁹ He-ja- ga-jäh' Jesús ka-läh':

—Kih' he- llu' juu' kyah', he-ja- ma-ya-hëë~ ba'
jmi-llë' hlih' kih' chih-më' kyaah'. Gwaah- ba' hne-
kyah'.

³⁰ Ma' ga-llaah' dsa-më' he' cha'neh' kiyh', ga-jëëy'
na-kyaa' chih-më' kyaay' né' jii', ma-ya-hëë~ jmi-llë'
hlih' kiyh'.

Ga-mi-hlää' Jesús jaa- dsa- koo`

³¹ Ja-ga' ya-hëë' Jesús koo' jee' jwi- Tiro, ga-ngëëy' ta'
jee' jwi- Sidón, hi' ga-ngëëy' ta' hwa' Decápoli. Ja-ga'
ga-llaayh' ka-läh' ta' jee' hla- jmi-juu- kih' Galilea.
³² Jee' ja- na-jää- dsa- jaa- dsa- koo` cha'né' Jesús, hi'
dsa- hi- ma' jää- hi- koo` he' ga-chuuy' kyaah' Jesús mah'
kyey' gooy- né' kih' hi- koo` he'. ³³ Hi' ga-llëë- Jesús dsa-
koo` he' kah' kih', mah' ga-täy' cha'gooy- lä-koo- lä-koo-
to-gway', hi' ga-mi-gyuyh' na'siih' dsa- he' kyaah' jmi-
tu-heyh'. ³⁴ Mah' ga-jëë' Jesús ta' gyuu', ga-chaah' dsëy',
hi' ga-jäyh' siiyh' dsa-nuu- he':

—Efata—juu' la- hnøø' jäh': Wa' nä- kyah'.

³⁵ Lä-cha' ja- ga-na' to-gwa' dsa- he' hi' ga-lii'
na'siih', ga-hlëëyh' jëë-. ³⁶ Hi' ga-jmee' Jesús hih' kiyh'
sa' wa' jmeeyh' juu' kih' ni' jaa- dsa-. Ma'ke' ga-jmeey'
cha-miih- mada- lä-ja-, cha-ga'miih- ma' kooyh- juu'.
³⁷ Ga-lä-dsaa' jwërte dsë' dsa-. Ga-jäyh':

—Peer' ga-lä-jë' ba' lih' Jesús jmee'. Jmeey' hlëëh' hi-
koo', hi' jmeey' nuu- hi- gwii'.

8

Ga⁻ääh⁻ Jesús kyeé^ʼ mil dsa⁻
(Mt. 15:32-39)

¹ Ta⁻ko⁻jiih^ʼ ga⁻lä⁻hëë⁻ Jesús jee^ʼ ja⁻, jwëë^ʼ dsa⁻ ga⁻lä⁻lä⁻nää^ʼ ka⁻läh^ʼ hi⁻ ni⁻ miih⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ma⁻ kuyh⁻ jee^ʼ ja⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻tëëyh^ʼ discípulo kyaay^ʼ mah^ʼ ga⁻siiyh⁻:

² —Peer⁻ dsa⁻lä⁻niih^ʼ dsën⁻ dsa⁻ hi⁻ tääh^ʼ kyaah^ʼ jne⁻ jee^ʼ la⁻. Jëeh^ʼ, ma⁻hya⁻ hnë⁻ jmií⁻ tääyh^ʼ hi⁻ sa⁻ cha⁻ ni⁻ miih⁻ he⁻ kuyh⁻. ³ Cher⁻mah^ʼ ga⁻cheeh⁻ jnih^ʼ kiyh^ʼ lä⁻ ma⁻kyoyh⁻ na⁻, hwaay^ʼ cha⁻jwë⁻, jëeh^ʼ uu^ʼ ga⁻ya⁻nää^ʼ ko⁻llaá^ʼ.

⁴ He⁻ ja⁻ ga⁻jäh^ʼ discípulo kyaay^ʼ:

—¿Ha⁻ ba⁻ já⁻ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ heh^ʼ hwa^ʼ kii⁻ la⁻? Ha⁻ koh^ʼ sa⁻ hnøø^ʼ mah^ʼ lee⁻ kuh⁻ hi⁻ tääh^ʼ jee^ʼ la⁻.

⁵ He⁻ ja⁻ ga⁻ngii^ʼ Jesús juu^ʼ kiyh^ʼ:

—¿Joh^ʼ he⁻niih⁻ kye⁻h^ʼ hnäh^ʼ? —ga⁻jäyh^ʼ.

—Gyii^ʼ ba⁻ —ga⁻jäh^ʼ discípulo.

⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻jmeé^ʼ Jesús mada⁻ mah^ʼ dsa⁻taah⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hwa^ʼ hi⁻ ga⁻kay^ʼ lä⁻jë⁻ gyii^ʼ he⁻niih⁻ ja⁻, ga⁻kway^ʼ tí⁻hmaah^ʼ kih^ʼ Dio. Ma⁻ngëë⁻ ma⁻kway^ʼ tí⁻hmaah^ʼ kih^ʼ Dio, ga⁻llaay^ʼ he⁻niih⁻ ja⁻ hi⁻ ga⁻kwëëyh^ʼ discípulo mah^ʼ ga⁻tí⁻ ga⁻llooyh^ʼ kih^ʼ lä⁻jëë⁻ dsa⁻. ⁷ Hi⁻ ma⁻ jáäy⁻ miih⁻ hmoo⁻h^ʼ ka⁻läh^ʼ hi⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻kwa^ʼ Jesús tí⁻hmaah^ʼ kih^ʼ Dio. Ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻jmeey^ʼ mada⁻ mah^ʼ tí⁻llooyh^ʼ kih^ʼ lä⁻jëë⁻ dsa⁻. ⁸ Ga⁻kuh⁻ dsa⁻ lä⁻jiih⁻ ga⁻këëy^ʼ. Ma⁻ ga⁻lä⁻ kiyh^ʼ, ga⁻kah^ʼ ga⁻gyii^ʼ sa⁻miih⁻ jwí⁻ he⁻ ga⁻chaá^ʼ ja⁻. ⁹ Tee⁻ koø⁻ kyeé^ʼ mil dsa⁻ hi⁻ ga⁻kuh⁻ jee^ʼ ja⁻. Ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻hiyh^ʼ juu^ʼ kih^ʼ dsa⁻. ¹⁰ Lä⁻chal^ʼ ja⁻ ga⁻hey^ʼ neh⁻ ná⁻moó^ʼ kyaay^ʼ discípulo kyaay^ʼ, ngooy^ʼ ta⁻ hwa^ʼ Dalmanuta.

Dsa fariseo ma' hnøøy' ma' jmee' Jesús koō hē juh̄ gaā
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Ma' gālloo' Jesús jee' jā, gālla' nää' fariseo hī gālloøy' tī chooy' juu' kyaah' Jesús. Ma' kaȳ dsé' Jesús, hē jā gā ngiiy' ma' jmee' Jesús koō hē juh̄ gaā hē ma' jā gyuuuh'. ¹² Ma' gānuu' Jesús lä' jā, gājii' lä' gātē' neh' tuh̄ dsëy', mah' gājäh' :

—¿Hē la' ngiih' hnäh' hī chaā na' jmeen' koō hē juh̄ gaā? Ma' ra' ju' dsoo' jwëëhn' hnäh', ni' koō hē juh̄ gaā sa' jëe' dsā hī chaā na'.

¹³ Jee' jā gā beey' dsā he', mah' gāhey' kā läh' neh' na' moo', ngooy' ta' jee' jyoh'.

Levadura kih' dsa fariseo
(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ni' sa' gālä' dsooh' dsé' discípulo ma' kay' hē ñiih', koō lä' lā ba' hē ñiih' ma' kyey' neh' na' moo'. ¹⁵ Hē jā gā mi' liih' Jesús dsé' discípulo, gājäh' :

—Leeh' hnäh' kyaah' levadura kih' fariseo hī leeh' hnäh' kyaah' levadura kih' Herode kā läh'.

¹⁶ Hē jā gā taah' discípulo he' llay' juu' kyaah' dsā kyaayh', ma' jäh' :

—Ma' hlëeyh' lä' nā kih' hē sa' ma' kyé' jne' hē ñiih'.

¹⁷ Pero gālä' liih' Jesús kiyh' mah' gājäh' siyh' :

—¿Hē la' jmeeh' hnäh' chā miih' huúdsé' kih' hē sa' chā hē ñiih'? ¿Ché sa' hii' kwa' kwaat' kyah' hnäh'? ¿Ché sa' hii' lä' ngëeh' hnäh'? ¿Ché lä' ma' nā jlē' ba' huúdsé' kyah' hnäh'? ¹⁸ Hä' ba' mí' nēh' hnäh' mah' sa' jëeh' hnäh', hē ba' to' gwah' hnäh' mah' sa' nuuh' hnäh'. ¿Ché sa' dsooh' hoh' hnäh' hā lä' gā la' jää'?

¹⁹ Lä' ma' gā ti' gālloohn' hñä' hē ñiih' jā, jee' kih'

lä⁺jëë⁺ hña⁺ mil dsa⁻ he⁺, j⁺joh⁺ sa⁺miih⁻ ga⁻të⁺ jwi⁺ he⁻ ga⁻chaa⁺ ja⁻? —ga⁻jäh⁺ Jesús siiyh⁺.

—Gya⁻tö⁺ sa⁺miih⁻ —ga⁻jäh⁺ discípulo kyaay⁺.

²⁰—¿Ha⁻ ga⁻ ma⁺ ga⁻ti⁺ ga⁻lloohn⁺ gyii⁺ he⁺ñiih⁻ ja⁻, joh⁺ sa⁺miih⁻ ga⁻chaa⁺? —ga⁻jäh⁺ Jesús.

—Ga⁻chaa⁺ ga⁺gyii⁺ sa⁺miih⁻ —ga⁻jäh⁺ discípulo.

²¹—¿Che⁺ lä⁻jiih⁺ na⁺ sa⁺ hii⁻ lä⁻ngëeh⁺ hnäh⁺? —ga⁻jäh⁺ Jesús.

Ga⁻mi⁺hlää⁺ Jesús jaa⁻ dsa⁻tuu⁺

²² Ga⁻lla⁻näy⁺ jee⁺ jwii⁻ Betsaida. Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ya⁻jää⁺ dsa⁻ jaa⁻ hi⁻ tuu⁺ cha⁺né⁺ Jesús mah⁺ ga⁻chuuy⁺ kyaah⁺ Jesús he⁻ kyey⁺ gooy⁻ né⁺ kiyh⁺. ²³ He⁻ja⁻ ga⁻sooh⁺ Jesús goo⁻ dsa⁻ he⁺, ga⁻jääy⁺ ta⁺ chuuh⁺ jwii⁻. Ga⁻mi⁻gyuyh⁺ mi⁺né⁺ dsa⁻ he⁺ kyaah⁺ jmi⁺ tu⁻heyh⁺ hi⁺ ga⁻kyey⁻ lä⁺tö⁺ gooy⁻ né⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺ mah⁺ ga⁻ngiiy⁺ juu⁺:

—¿Hee⁻ jëeh⁺ miih⁻? —ga⁻jäyh⁺.

²⁴ He⁻ja⁻ ga⁻løø⁺ dsa⁻tuu⁺ he⁺ jëë⁺, hi⁺ ga⁻jäyh⁺:

—Jëën⁺ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻ngëë⁺, pero jnäy⁺ lä⁻koh⁺ chaah⁺ hma⁻ ba⁺.

²⁵ Mah⁺ ga⁻kye⁻ Jesús ka⁻läh⁺ goo⁻ né⁺ kiyh⁺. Hi⁺ ga⁻siiyh⁺ he⁻ jëëy⁺ ka⁻läh⁺. Lä⁻chah⁺ ja⁻, ga⁻jä⁺ mi⁺nëy⁺. Ga⁻lä⁻jnä⁺ jëë⁻ go⁻te⁺. ²⁶ Mah⁺ ga⁻jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Gwaah⁻ ko⁻dsoo⁺ ta⁺ kyah⁺ ba⁺ hne⁻. Mo⁺to⁺ go⁻he⁺ ta⁺ jee⁺ jwii⁻ na⁻. Ni⁺ ta⁺ jwii⁺ ni⁺ jaa⁻.

Ga⁻jäh⁺ Pee⁺, Jesús laa⁺ Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Ngoo⁺ Jesús ka⁻läh⁺ kyaah⁺ discípulo kyaay⁺ ta⁺ jyoh⁺ jwii⁻ mäh⁻ he⁻ na⁻ hee⁻ hwa⁺ Cesarea kih⁺ Filipino. Cha⁺jwë⁺ jee⁺ ga⁻näy⁺ ja⁻, ga⁻ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ discípulo:

—¿Ha⁻ lä⁻jäh⁺ dsa⁻ kin⁺, hii⁻ jnä⁺ laay⁺? —ga⁻jäh⁺ Jesús.

²⁸ —Kō-llaa' jāh', Jwaa' hī- mā' choo~ jmiī- ba' hne-. Kō-llaa' jāh' Elía ba' hne-. Hī' jñah' kō-llaa' jāh', hne- laah' jaa- hī- ga'ngēē' juu' kih' Dio llo'joo' —ga'jāh' discípulo kyaay'.

²⁹ Mah' ga'jāh' Jesús ka-lāh':

—¿Ha- ga- hnāh', hee- jwah' hnāh' kin', hij- ba' jñā' laah' hnāh'?

He-ja- ga'jāh' Pee' siyh':

—Hne- he' Cristo.

³⁰ Pero ga'taa- Jesús juu' lā-jēē- mah' sa' kooyh' juu' ja- kyaah' ni' jaa-.

Ga' mi'jnāā- Jesús juu' he- juuy'

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Jmiī' ja- ga'løø' Jesús mi-jnāā- juu' kih' discípulo kyaay', ga'jāyh':

—Jmee' biī' kih' Hī- ga'lēē' ngo' la- jēē' cha- miih- wñ'. Dsa-gyuu' sa' lā-hnāā' dsih', lā-ja- dsa-kaah' kyaā' jmi-dsa-, kyaah' ta-jwoh' kyaā' ley sa' lā-hnāā' dsih'. Hī' jmee' biī' kiyh' juuy' mah' lā-jiiyh' ka-lāh' jee' ga'tē' hne- jmiī- —ga'siyh' discípulo kyaay'.

³² He- na- ga'hlēēyh' jēē- go-te~, he-ja- ga'jāā' Pee' Jesús ta' koo', ga'løøy' juuyh' kiyh'. ³³ Pero ga'jēēh- Jesús hñii' ga'jēēy' jee' ma' tāāh' lā-jēē- discípulo, mah' ga'juuyh' kih' Pee':

—Jñuuh' hne- kin' hī-sa'llu'. Sa' jmeeh- huūdsē- lā-koh' jmee- Dio. Lā-koo- la' huūdsē- kih' dsa- ba' la' huūdsē- kyah'.

³⁴ Ja- ga' ga'tēēyh' lā-jēē- dsa- kō-jøh' kyaah' discípulo kyaay' ga'jāyh':

—Cher'mah' hī- hnøø' jmee' kō-jøh' kyaah' jñā', sa' wa' jmāy' hñiiy' kwaat~, wa' jāāy' cru- kyaay' mah' wa' jmeey'

ko-jøh' kyaah' jnä'. ³⁵ Jëeh', lä-jëë' hi- hää~ hñii' mah' sa' juuy', hi- he' juu' ba'. Pero lä-jëë' hi- kwaä~ hñii' juu' kwaat~ kin' o kwaat~ kih' ju'hmëë', hi- he' ba' lää'. ³⁶ ¿Hee- ya'jøø' ka' dsa' ma'ke' ga-liyh' lä-jëë' he- cha- jmi- gyuu' la- mah' wa'ra- ga'juuy', sa' tēyeh' kih' Dio? ³⁷ ¿Hee- ba' kyaah' le' mi-hmaayh' mah' lääy'? ³⁸ He- ba' che- hlëeh' dsa- hi- chaa- jmi' na', jmeey' wa' la' cha- la'. Cher'mah' hi- jmee- na-hiih' kin', o kyaah' juu' kin' cha'në' dsa- hi- chaa- na', ja- ba' lä-ja- jmee' Hi- ga-lëë' ngo' na-hiih' kyaayh', wa'ra- ga-të' jee' jäyh' kyaah' be' kih' Tää' kyaay' kyaah' lä-jëë' ángele kyaay'.

9

¹ Jesús koö- ka-läh' ga-siiyh':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwëehn~ hnäh', chaa- ko-llaa' hi-tääh' jee' la- sa' juuy' jää' sa' ga' ma-jëey' ha- lä'koö- la' be' kih' Dio hi- jmee' hih'.

Ga-mi'sëë' Jesús hñii'

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Ma-ngëë' ga' jñii' jmi', ja-ga' ga-jää' Jesús ma-la' Pee' kyaah' Jacobo hi' Jwaa' ba', ga-näay' kah' ta' moh' ñii'. Jee' ja- ga-lä-sëë' Jesús to-lo' në' hi- ma' jääy' he'. ³ Ga-lii' jih'gyeh' hmiih- kiyh', ga-tøø' jlëë- ñih' lä-tøø- hmoo-. Ni' jaa- sa' chaa- hwa' la- hi- lih' gyih' mah' jmeey' tø-jlëë- lä-ja-. ⁴ Jee' ja- ga-lä-jnää' Elía kyaah' Moisé ga-taayh' llay' juu' kyaah' Jesús. ⁵ He- ja- ga-jäh' Pee' siiyh' Jesús:

—Ta-jwoh', he- ba' che- llu' he- tøøh' jne' ko-jøh' jee' la-. Jmee' jnääh' hnë- hne' kyaah' moo-, koö- kyah', koö- kih' Moisé, hi' koö- kih' Elía.

⁶ Lă⁺ jĕĕy⁺ ga⁺ jwaayh⁺, sa⁺ ñey⁻ he⁻ ma⁺ jāyh⁺, he⁻ ja⁻ ba⁺ ga⁺ hlĕēh⁺ Pee⁺ lă⁺ ja⁻. ⁷ Hor[~] ja⁻ ja⁺ koo⁻ jni⁺, ga⁺ jmeē⁺ hih⁺ jee⁺ ma⁺ tĕāyh⁺ ja⁻. Jee⁺ jni⁺ ja⁻ ga⁺ lă⁺ nuuh⁺ ga⁺ hlĕēh⁺ koo⁻ juu⁺ he⁻ ma⁺ jāh⁺:

—Hi⁻ la⁻ na⁻ gyuu⁻ kyaan⁺ hi⁻ hnaan⁺. Nuuh⁻ hnäh⁺ kiyh⁺.

⁸ Ma⁺ ga⁺ jĕĕy⁺ ka⁻ lăh⁺, mo⁺ so⁺ chaa⁻ ni⁺ jaa⁻, ma⁺ lă⁺ hñii⁺ ba⁺ Jesús cheh⁺. ⁹ Jee⁺ jñaa⁺ Jesús moh⁺ ja⁻ ga⁺ taayh⁻ juu⁺ hi⁻ ma⁺ kyaayh⁺ hé⁺:

—Ta⁺ jwi⁺ hnäh⁺ ni⁺ jaa⁻, lă⁺ jĕ⁺ he⁻ ma⁻ jĕēh⁺ hnäh⁺ la⁻ ta⁺ kō⁻ jiih⁺ sa⁺ ma⁻ lă⁻ jiih⁺ Hi⁻ ga⁺ lĕē⁺ ngo⁺ la⁻ jee⁺ kih⁺ hi⁻ na⁻ juu⁺.

¹⁰ Ga⁺ høø⁺ juu⁺ ja⁻ neh⁺ tuh⁻ dsĕy⁺. Pero ta⁺ jyoh⁺ kō⁻ taa⁻, lă⁺ uu⁻ hi⁻ hé⁺ ma⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaayh⁺ hee⁻ hnøø⁺ jāh⁺ he⁻ lă⁺ jiih⁺ dsa⁻ jee⁺ kih⁺ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁺.

¹¹ Hi⁻ ga⁺ ngiiy⁺ ka⁻ lăh⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús:

—¿He⁻ la⁺ jāh⁺ ta⁻ jwoh⁺ kyaa⁺ ley, jmeē⁺ bii⁺ jāh⁺ Elía jāā⁺ ga⁺ kih⁺ Cristo?

¹² He⁻ ja⁻ ga⁺ jāh⁺ Jesús:

—Ja⁻ ba⁺ dsōō⁺ jāh⁺ Elía to⁻ nē⁺, ya⁻ llay⁻ llu⁺ lă⁺ jĕ⁺ he⁻ cha⁻ jee⁺ la⁻. Hi⁺ hnäh⁺, ¿ha⁻ lă⁺ ngĕēh⁺ hnäh⁺ he⁻ na⁻ sii⁻ lă⁺ la⁻: jmeē⁺ bii⁺ jĕē⁺ wi⁺ Hi⁻ ga⁺ lĕē⁺ ngo⁺ la⁻ hi⁺ sa⁺ lă⁺ hnăā⁺ dsih⁺ ni⁺ mi⁺h⁻? ¹³ Pero jwĕēhn[~] hnäh⁺, ma⁻ jah[~] ba⁺ Elía, hi⁺ ga⁺ jmeē⁺ dsa⁻ lă⁺ tē⁻ dsĕ⁺ kiyh⁺, lă⁺ koo⁻ ma⁻ na⁻ sii⁻ kiyh⁺ jāā⁺.

Ga⁺ mi⁻ hlăā⁺ Jesús jāā⁻ chih⁻ hi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻ llĕ⁺ hliih

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Lă⁺ ma⁺ ga⁺ lloo⁺ Jesús jee⁺ tĕāh⁺ lă⁺ jĕē⁺ ga⁺ discipulo kyaay⁺, ga⁺ jĕĕy⁺ jwĕē⁺ dsa⁻ ma⁺ tĕāh⁺ lă⁻ ku⁺ lă⁺ jii⁺ kiyh⁺, hi⁺ ma⁺ tĕāh⁺ ta⁻ jwoh⁺ kyaa⁺ ley ti⁻ chooy⁺ juu⁺ kyaayh⁺. ¹⁵ Ma⁺

ga⁺jëë⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ he⁺ ya⁺jäh⁺ Jesús, ga⁺jëë⁺ dsayh⁺, चाह⁺ ba⁺ ga⁺ nääy⁺ na⁺jmeey⁺ Dio kiyh⁺. ¹⁶ Mah⁺ ga⁺ ngii⁺ Jesús juu⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺:

—He⁻ juu⁺ ti⁻ chooh⁻ hnäh⁺ kyaah⁺ hi⁻ tääh⁺ na⁻.

¹⁷ Mah⁺ ga⁺ hlëeh⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ hää⁺ jee⁺ ja⁻, ga⁺ jäyh⁺:

—Ta⁻ jwoh⁺, jään⁺ jee⁺ la⁻ jaa⁻ chih⁻ ñuuh⁻ kyaan⁺, hi⁻ kye⁻ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ hi⁻ jmee⁺ kaay⁻. ¹⁸ Wa⁺ ha⁻ cha⁻ ha⁻ jee⁺ cheyh⁺, wa⁺ ra⁻ ga⁺ hii⁺ dsoo⁺ kiyh⁺ jmee⁺ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ na⁻, jmiiy⁻ baay[~] hñiiy⁺ hwa⁺, hwëë⁻ peh⁺ neh⁺ to⁻ hooy⁺, juuy[~] cha⁻ jay⁺ mah⁺ dsa⁻ lä⁻ hwääy^h. Ma⁻ jwiin⁺ dis⁻ cípulo kyaah⁺ he⁻ lleey⁺ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ na⁻ pero sa⁺ ma⁻ liyh[~].

¹⁹ He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁺ Jesús:

—¿He⁻ la⁺ sa⁺ hii⁺ lä⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺ hi⁻ chaa⁻ na⁺? ¿Lih⁺ ba⁺ llaa⁺ he⁻ gyan⁺ kyaah⁺ hnäh⁺? Mo⁺ so⁺ lä⁻ be⁺ dsën⁺ gya⁺ ga⁺ jnä⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Ya⁻ jää⁺ da⁺ chih⁻ na⁻ ta⁺ la⁺.

²⁰ Mah⁺ na⁺ jää⁻ dsa⁻ chih⁻ he⁺ cha⁺ né⁺ Jesús. Ma⁺ ga⁺ jëë⁺ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺ he⁺ Jesús, ga⁺ sooyh⁺ kih⁺ chih⁻ he⁺ wii⁺ jwërte. Ga⁺ ki⁻ ga⁺ bääy⁻ hwa⁺, lä⁺ jiih⁺ ga⁺ hwëë⁻ peh⁺ neh⁺ to⁻ hooy⁺. ²¹ Ja⁻ ga⁺ ga⁺ ngii⁺ Jesús juu⁺ kih⁺ jmi⁻ chih⁻ he⁺:

—¿Ha⁻ koh⁺ jiih⁺ ma⁻ lä⁻ hii⁺ la⁺ lä⁻ na⁻ kiyh⁺?

—He⁻ laay⁺ lä⁺ ma⁺ piyh⁺ na⁻ —ga⁺ jäh⁺ jmi⁻ chih⁻ —. ²² Ja⁻ he⁻ koo⁻ jiih[~] ma⁻ taayh⁻ cha⁺ je⁺ hi⁺ ma⁻ taayh⁻ cha⁺ jmi⁻ he⁻ jngiih⁺ kiyh⁺. Cher⁺ mah⁺ leh⁺ miih⁻ kwa⁺ be⁺ kin⁺, wa⁺ lä⁻ ñiih⁺ hoh⁺ jnääh⁺.

²³ He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁺ Jesús:

—¿Ha⁻ lä⁺ ja⁻ jwah⁺ cher⁺ mah⁺ leh⁺ miih⁻! Lä⁺ jë⁺ ba⁺ le⁺ kih⁺ hi⁻ jmee⁺ dsoo⁺ dsë⁺.

²⁴ Lä⁺ चाह⁺ ja⁻ ga⁺ hlëeh⁺ jmi⁻ chih⁻ he⁺ kyaah⁺ cha⁻ mi⁻ ih⁻ be⁺, ga⁺ jäyh⁺:

—Laa⁺ ba⁺ jnä⁺ dsoo⁺, kwa⁺ be⁺ kin⁺ mah⁺ lä⁺ dsoo⁺ dsen⁺ cha⁻ ga⁻ miih⁻.

²⁵ Ma⁺ ga⁻ jëë⁺ Jesús ngoo⁺ dsa⁻ kuh⁺ jwëë⁺ dsa⁻, ga⁻ jaa⁺ yh⁺ kih⁺ jmi⁻ lle⁺ hlih⁺ he⁺, ga⁻ siiyh⁺:

—Hne⁻ jmi⁻ lle⁺ koo⁻, jnä⁺ jmeen⁺ hih⁺ go⁻ hëë⁺ kih⁺ chih⁻ na⁻, mo⁺ to⁺ jmee⁻ ga⁻ jwiih⁻ kiyh⁺.

²⁶ He⁻ ja⁻ na⁻ høø⁺ ga⁻ ga⁻ hooh⁺ jmi⁻ lle⁺ hlih⁺ he⁺, mah⁺ koo⁻ ga⁻ koo⁻ hä⁺ ga⁻ sooyh⁺ wi⁺ jwërte kih⁺ chih⁻ he⁺, ja⁻ ga⁻ ya⁻ hëëy⁺ ngaayh⁺. Ga⁻ jä⁺ chih⁻ he⁺ lä⁻ koh⁺ he⁻ na⁻ juuy⁺. Jwëë⁺ dsa⁻ ma⁺ jäh⁺:

—Ma⁻ na⁻ juu⁺ ba⁻ na⁻.

²⁷ Pero ga⁻ sooh⁺ Jesús gooy⁻, ga⁻ chaayh⁻, चाह⁺ ba⁺ ga⁻ nooy⁻. ²⁸ Lä⁺ ma⁺ ga⁻ he⁺ Jesús koo⁻ cha⁻ neh⁺, ga⁻ ngii⁺ discípulo kyaay⁺ juu⁺ kiyh⁺ jee⁺ sa⁻ nuu⁻ dsa⁻:

—¿He⁻ la⁺ sa⁺ ma⁻ lä⁻ këh⁺ jnääh⁺ jmi⁺ ma⁺ lee⁺ jnääh⁺ jmi⁻ lle⁺ hlih⁺ he⁺?

²⁹ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Hih⁺ jmi⁻ lle⁺ hlih⁺ lä⁺ na⁻, sa⁺ hwëë⁺ cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁻ tu⁺ dsa⁻ kuh⁻ hih⁻ mah⁺ chuuy⁺ kyaah⁺ Dio.

Koo⁻ ka⁻ läh⁺ ga⁻ mi⁻ jnää⁻ Jesús juu⁺ he⁻ juuy⁺

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Ma⁺ ga⁻ hwëëy⁻ jee⁺ ma⁺ täayh⁺ ja⁻, ga⁻ nääy⁻ ta⁺ Galilea. Sa⁺ hnøø⁺ Jesús ma⁺ lä⁻ ñe⁻ dsa⁻ ha⁻ ta⁺ ngëy⁺.

³¹ Jëeh⁺, ma⁺ hlëëyh⁻ discípulo kyaay⁺, ma⁺ jäh⁺:

—Hi⁻ ga⁻ lëë⁺ ngo⁺ la⁻ ngëë⁺ dsih⁺ ja⁻ goo⁻ dsa⁻ hñaä⁻ dsë⁺ mah⁺ jngëëyh⁺. Ga⁺ ma⁻ hya⁻ hnë⁻ jmi⁺ na⁻ juuy⁺, lä⁻ jiiyh⁺ ka⁻ läh⁺.

³² Pero discípulo kyaay⁺ sa⁺ ga⁻ lä⁻ ngëëy⁺ juu⁺ ja⁻, hi⁺ ma⁺ goyh⁺ ma⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús.

Hii⁻ na⁻ lee⁺ jøøh⁺ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 Jā ga' ga'lla'näy` jee' jwiī Capernaum. Lä' ma' ga' taah' discipulo cha'neh' kyaah' Jesús, ga' ngii' Jesús juu' kiyh':

—¿Hee' juu' na' ti'chooh' hnäh' lä' hä' jwē' jee' ma'ya'nøø`jne'?

34 Ti'sih' go'te'ba' ga' taayh', kih' he' ma' ti'chooy' juu' kyaah' dsa'kyaayh' lä' hä' jwē', hii' na' lee' jøøh' kih' jee' lä'jēy'. 35 He' ja' ga' gya' Jesús mah' ga' hlēyeh' lä'jēy' gya' tuu' discipulo he', ga' siyh':

—Cher'mah' hi' hnøø' lee' jøøh', ta' wa' jmäy' hñiiy' jøøh', wa' jmeey' ta'he' kih' lä'jēy' ba'.

36 Hi' lä' chah' ja' ga' tēyeh' jaa' gyuu', ga' cheeyh' jee' kiyh' ja'. Ja' ga' ga' eey', mah' ga' jäyh':

37 —Hi' jmee' he' kih' jaa' gyuu' lä'la' kwaat~ kin', jnä' he' hi' jmäy' he'. Hi' hi' jmää~ jnä' he', jmeey' he' kih' Dio hi' ga' chee' jnä'.

*Hi' sa' na'høøh' jnän`laay' dsa'kyaah' jne'
(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)*

38 Ga' jmeeh' Jwaa' juu' kih' Jesús:

—Ta' jwöh', ma' jēy' jnääh' jaa' hi' hwēy' jmi' lle' hñih' lä' hih' kyah', he' ja' ga' ha' jnääh' kiyh', jēyh' sa' ngēy' kyaah' jnääh'.

39 Pero Jesús ga' siyh' lä'la':

—Ta' ha' hnäh' kiyh'. Jēyh', ni' jaa' sa' chaa' hi' jmee' koo' he' juh' gaa' lä' hih' kin', mah' chah' ba' hlēyeh' wi' kin'. 40 Hi' sa' hnee' kyaah' jne', dsa'kyaah' ba' jne' he'. 41 Wa' hi' cha' hi', hi' kwēeh' hnäh' koo' vas jmi' dsē', kih' he' laah' hnäh' kyaah' Cristo, ma' ra' ju' dsö' jwēehñ' hnäh', lä'hmaah' ba' jñeey'.

Goo⁻ la' kih' hi⁻ jmee⁺ tēh' dsa⁻ kyaah'

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Wa' hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ jmee⁺ tēh' jaa⁻ hi⁻ mäh' la⁻ hi⁻ ma⁻ lä⁻ dsoo' dsē' kin⁺, llu' ga' la' kiyh' wa⁻ rä⁻ jäh' kih' hñuu' dsa⁻ luuy' koo⁻ cha⁻ too' kih' molii' mah' hmääh' dsih' cha⁻ jmi⁻ ñeeh'. ⁴³ He⁻ ja⁻ cher⁻ mah' ma⁻ gooh⁻ ga⁻ jmee' täh⁺ kyaah' dso⁻ kye⁻, hnä' go⁻ te⁻ ba'. Llu' ga' kyah' gwaah' jee' tääh' hi⁻ na⁻ jiih⁺, tuuh' ma⁻ gooh⁻, lä⁻ koh' ga' he⁻ goh' cha⁻ je⁻ kyaah' lä⁻ to' ma⁻ gooh⁻ jee' mo⁻ so⁻ uu' jih⁻ koh'. ⁴⁴ Jee' ja⁻ sa⁻ juu' jah' hi⁻ ni⁻ sa⁻ uu' je⁻ jih⁻ koh' jih⁻ lih'. ⁴⁵ Hi⁻ lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh' cher⁻ mah' ma⁻ tiih' ga⁻ jmee' täh⁺ kyaah' dso⁻ kye⁻, hnä' go⁻ te⁻ ba'. Llu' ga' kyah' gwaah' jee' tääh' hi⁻ na⁻ jiih⁺, tuuh' ma⁻ tiih', lä⁻ koh' ga' he⁻ goh' cha⁻ je⁻ kyaah' lä⁻ to' ma⁻ tiih' jee' mo⁻ so⁻ uu' jih⁻ koh'. ⁴⁶ Jee' ja⁻ sa⁻ juu' jah' hi⁻ ni⁻ sa⁻ uu' je⁻ jih⁻ koh' jih⁻ lih'. ⁴⁷ Hi⁻ cher⁻ mah' mi⁻ ñeh' ga⁻ jmee' täh⁺ kyaah' dso⁻ kye⁻, lle⁻ go⁻ te⁻ ba'. Llu' ga' kyah' gwaah' jee' tääh' hi⁻ na⁻ jiih⁺ kyaah' koo⁻ mi⁻ mi⁻ ñeh' lä⁻ koh' ga' he⁻ goh' kyaah' lä⁻ to' mi⁻ mi⁻ ñeh' cha⁻ je⁻. ⁴⁸ Jee' ja⁻ sa⁻ juu' jah', hi⁻ ni⁻ sa⁻ uu' je⁻ jih⁻ koh' jih⁻ lih'. ⁴⁹ Lä⁻ jēē⁻ dsa⁻ lä⁻ ñee⁻ kyaah' je⁻, hi⁻ lä⁻ jēē⁻ he⁻ kwēēh⁻ dsa⁻ Dio⁻ nē⁻ na⁻ hyoo', kyaah' ñe⁻ ba' lä⁻ ñii'. ⁵⁰ Llu' ba' ñe⁻ pero⁻ wa' ga⁻ dsaa' he⁻ ñii⁻ kih', ha⁻ lä⁻ lii⁻ ka⁻ läh' ñii'. Wa' cha⁻ ba' ñe⁻ kyah' hnäh' mah' go⁻ taah' hnäh' llu' kyaah' dsa⁻ kyaah'.

10

Ga⁻ jäh' Jesús ha⁻ lä⁻ la' he⁻ beē⁻ dsa⁻ øøh⁻

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Ya⁻ hēē⁻ Jesús jee' jwii⁻ Capernaum ja⁻, ngooy⁻ ta⁻ hwa⁻ Judea, hi⁻ ñeey⁻ ta⁻ hngaah⁻ jmi⁻ Jordán. Koo⁻ ka⁻ läh' jwēē⁻ dsa⁻ ga⁻ lla⁻ nää⁻ ma' ga⁻ llooy⁻ jee' ja⁻, hi⁻ lä⁻ चाह'

jā gā l̄oøy¹ hl̄ëȳh̄ dsā l̄ä k̄oō t̄ëȳ¹ jmeeȳ l̄ä j̄ë j̄ih̄.
 2 Jee' jā gā l̄lä n̄ää¹ koo' kiyh¹ k̄o l̄läa' fariseo hē ma' mā kaȳ ds̄ey¹, gā nḡiyȳ juu¹ kiyh¹:

—¿Che' chā jw̄e¹ bēe¹ dsā dsā m̄ë' kyaa'¹?

3 Hē jā gā j̄eeh̄ Jesús juu¹ kiyh¹:

—¿Hā l̄ä j̄äh' n̄uuh̄ hē gā kw̄ëeh¹ Moisé jne'?

4 Hē jā gā j̄äh' fariseo:

—Gā kwa' ba' Moisé jw̄e¹ hē bēe¹ dsā øøh̄ pero chooyh¹ k̄oō mo'jē jee' bēey¹ øøyh̄.

5 Hē jā gā j̄eeh̄ Jesús juu¹ kiyh¹:

—Kih¹ hē chāah̄ hn̄äh', hē jā ba' jā gā j̄äh' Moisé l̄ä jā. 6 Pero l̄ä ma' tō n̄ë' ma' gā j̄mee' Dio jmī gyuū lā, “gā j̄mäa' Dio hī m̄ë' hī n̄uuh̄.” 7 “Hē jā ba' bēe¹ dsā n̄uuh̄ cho'jmiī mah¹ gyay¹ kyaah¹ dsā m̄ë' kyaa¹. 8 Jee' l̄ä uuy' laay¹ jaā ba'.” L̄ä jā mo' so' laay¹ uuy¹, jaā ba' ma' laay¹. 9 Heh¹ l̄ä jā, hī ma' laa¹ jaā kaah̄ Dio, sa' lle kih¹ laay¹ —gā j̄äh' Jesús.

10 L̄ä k̄oō ma' tääh' discípulo kyaay¹ cha'neh¹, k̄oō ka'läh' gā nḡiyȳ juu¹ kih¹ Jesús hā l̄ä la' hē bēe¹ dsā m̄ë'. 11 Mah¹ gā j̄eeh̄ Jesús juu¹ kiyh¹:

—Cher'mah¹ hī gā bēe¹ dsā m̄ë' kyaa¹ mah¹ kaay¹ jñäh', hē ma' jmeeȳ dso'kyē ba' jā kih¹ hī tō n̄ë'.

12 Hī cher'mah¹ dsā m̄ë' gā bii¹ kih¹ dsā n̄uuh̄ kyaay¹ mah¹ kaay¹ jñäh', hē ma' jmeeȳ dso'kyē ba' jā —gā j̄äh' Jesús.

Gā mī j̄ää¹ Jesús gyuū

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

13 Ma' dsā n̄ää¹ dsā dsā j̄ää¹ gyuū kyaa¹ cha'ne' Jesús mah¹ kyey¹ gooȳ n̄ë' kiyh¹, pero discípulo gā juuh¹ kih¹ dsā he'. 14 Ma' gā j̄ee¹ Jesús hā l̄ä j̄mee¹ discípulo, sa' gā tih¹ ds̄ey¹, hē jā gā j̄äyh'.

—Kwa' jwë¹ ya⁻ nää' gyuu⁻ ta⁺ la⁺ kin⁺. Ta⁺ ha⁻ hnäh'¹ kiyh¹, jëeh'¹ hi⁻ laa¹ lä⁻ koo⁻ gyuu⁻, hi⁻ he'¹ ba' jää¹ Dio lä⁻ hih⁺ kih¹. ¹⁵ Ma⁻ ra⁺ ju' dsoo' jwëeh⁻ hnäh'¹, hi⁻ sa⁻ heeh⁻ jää¹ Dio lä⁻ hih⁺ kih¹ lä⁻ koo⁻ heeh⁻ jaa⁻ gyuu⁻, sa⁻ heyh¹ jee' jmee⁺ Dio hih⁺ —ga' jäh'¹ Jesús.

¹⁶ Ja⁻ ga' ga⁻ eey¹ ma⁻ jaa⁻ ma⁻ jaa⁻ gyuu⁻, ga⁻ kyey⁻ gooy⁻ në' kih¹, mah¹ ga⁻ mi' jääy¹.

*Ja⁻ dsa⁻ kwaa⁻ hi⁻ cha⁻ kuu' ga⁻ hlëeh'¹ kyaah'¹ Jesús
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)*

¹⁷ Ma' ga⁻ he¹ Jesús jwë¹ ngoo¹, ja¹ jaa⁻ dsa⁻ ko⁻ chih¹, ga⁻ juuh¹ jne' cha' nëy' mah¹ ga⁻ ngiiy'¹ juu¹ kih¹ Jesús, ga⁻ jäh'¹:

—Hne⁻ hi⁻ laa¹ Ta⁻ jwoh¹ lluu¹, ¿hee⁻ hnøø¹ jmeen⁻ mah¹ tëeh⁻ jee' mo⁺ so⁺ juun¹?

¹⁸ Mah¹ ga⁻ jäh'¹ Jesús ga⁻ siiyh⁺:

—¿Che' ñeh⁻ hne⁻ he⁻ laan¹ lluun¹? Jëeh'¹ ni⁺ jaa⁻ hi⁻ lluu¹ sa⁺ chaa⁻, jaa⁻ Dio ba' hi⁻ lluu¹. ¹⁹ Ma⁻ kyuu^h ba' hne⁻ lä⁻ jë⁺ mada⁻ kih¹ Dio: “Ta⁺ kaah⁺ hi⁻ laa¹ kya¹ jñah'¹, ta⁺ jngëeh⁺ dsa⁻, ta⁺ hii'¹ kih¹ dsa⁺, ta⁺ jmee⁻ dsoo' kih¹ juu¹ ta⁻ juu¹, ni⁺ ta⁺ mi⁻ ga¹ dsa⁻. Wa' hnaah⁺ maa⁻ kyaah¹ tää⁻ kyaah¹.”

²⁰ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh'¹ dsa⁻ he'¹ siiyh⁺:

—Ta⁻ jwoh¹, lä⁻ jë⁺ he⁻ na⁻ ma⁻ mi⁻ ten⁻ lä⁻ jiih¹ ma⁻ mäh¹.

²¹ Peer⁺ ga⁻ tih¹ dsë¹ Jesús ga⁻ jëey¹ dsa⁻ he'¹, mah¹ ga⁻ siiyh⁺ ka⁻ läh'¹:

—Hnøø¹ ga⁻ koo⁻ he⁻ jmeeh¹. Gwaah⁻ go⁻ hni¹ lä⁻ jë⁺ he⁻ cha⁻ kyah¹ mah¹ go⁻ kwëeh⁻ lä⁻ jëë⁺ hi⁻ tä⁻ ñee'¹. Lä⁻ ja⁻ ba' lä⁻ cha⁻ cha⁻ mi^h kyah¹ gyuu^h jmi⁻ gyuu⁺. Ma⁻ ngëë'¹ he⁻ ja⁻, ja⁻ ga⁻ na⁺ ñeeh⁻, jääh¹ cru⁻ kyaah¹ mah¹ jmeen⁻ ko⁻ jøh'¹ —ga⁻ jäh'¹ Jesús.

²² Ma' ga⁺nuu' dsa⁻ he' juu' ja⁻, ga⁻hee' dsëy' go⁻te⁻. Mah' ngaayh' ti⁻meeh⁻ dsëy' kih' he⁻ ma' chay⁻ cha⁻mi⁻ih⁻ kuu'. ²³ He⁻ja⁻ ga⁻jëe' Jesús dsa⁻ hi⁻ ma' tääh' lä⁻ku' lä⁻jii' jee' ma' cheyh' ja⁻, ga⁻jäyh':

—Ha⁻ koh' sa⁺ jwëeh' la' kih' dsa⁻ cha⁻ kuu' heyh' jee' jmee⁺ Dio hih⁺.

²⁴ Ma' ga⁺nuu' discípulo kyaay' lä⁻ja⁻, ga⁻taayh' jëe⁻dsayh⁺. Hi⁺ ga⁻jäh' Jesús ka⁻läh':

—Gyuu⁻ kyaan⁻. Jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ kye⁻ o⁻joh⁺ dsë⁻ kih' kuu' kiyh', ha⁻ koh' sa⁺ jwëeh' la' kiyh' heyh' jee' jmee⁺ Dio hih⁺. ²⁵ Sa⁺ ga⁻ jwëeh' la' kih' jaa⁻ camey⁻ ngëe' to⁻gwa' koo⁻ hma⁻kuu' lä⁻koh' ga' he⁻ heh' jaa⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu' jee' jmee⁺ Dio hih⁺.

²⁶ Cha⁻ga⁻miih⁻ ga⁻lä⁻dsaa⁻ dsë' discípulo ma' ga⁺nuuy' juu' ja⁻, he⁻ja⁻ ga⁻hlëeyh' dsa⁻kyaayh' ga⁻jäyh':

—¿Hii⁻ ba' lää⁻ ja⁻?

²⁷ He⁻ja⁻ ga⁻jëe' Jesús jee' täayh' ja⁻, mah' ga⁻jäyh':

—He⁻ sa⁺ lä⁻këh' dsa⁻ jmi⁺ jmee', sa⁺ la' lä⁻na⁻ kih' Dio. Jëeh' ga⁻lä⁻jë⁻ ba' liyh⁺ jmeey'.

²⁸ He⁻ja⁻ ga⁻løø⁺ Pee' siiyh⁺:

—Ma⁻jä⁺ ba' lä⁻jë⁻ he⁻ cha⁻ kyaa⁺ jnääh' mah' jmee' jnääh' ko⁻joh' kyaah' hne⁻.

²⁹ He⁻ja⁻ ga⁻jëeh⁻ Jesús juu' kiyh':

—Ma⁻ra⁺ ju⁻dsoo' jwëehn⁻ hnäh'. Lä⁻jëe⁺ hi⁻ ma⁻tuu⁻ dsë' ma⁻hwëe⁻ cha⁻neh⁺ kih', ma⁻beey' dsa⁻më⁻øøyh⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ øøyh⁻, ma⁻beey' cho⁻jmiiy⁻, ma⁻beey' dsa⁻më⁻ kyaay', ma⁻beey' chih⁻ kyaay', o ma⁻bey' hwa⁻kiyh' kwaat⁻ kin⁺ hi⁻ kih' ju⁻hmëe', ³⁰ hi⁻ he' hyoh⁺ hña⁻loo' ga⁻lä⁻na⁻ lä⁻koh' ga' he⁻ ga⁻jä⁺ kiyh' jmi⁻gyuu⁻la⁻. Hyoyh⁺ hne', jee⁻ dsa⁻më⁻ øøyh⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ øøyh⁻, jee⁻ chooy', jee⁻ chih⁻ kyaay', hyoyh⁺ hwa', hi⁺ jëey'

wii' jmi- gyuu' la-. Hi' jmi- gyuu' he- na' ga' lä' jnä', tēy' jee' mo' so' juuy'. ³¹ Pero, jwēē' hi- laa' kwaat- jee' kyah' hnäh' na', hi- he' lee' mäh' ga' ma' ja-. Hi' hi- sa' laa' kwaat- jee' kyah' hnäh' na', hi- he' lee' jøøh'.

Ngoo' hnē- jiih- jmeeh- Jesús juu' he- juuy'

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Lä- ma- hää' bih' jwē' ngooy' ta- Jerusalén, hi- kaah' kiyh' ga' nää' lä' jēē' hi- ga' jmeē' ko- jøh' kyaayh'. Pero jēē- dsayh' hi' ma' goyh' ma' chaay' kaah'.

Ja- ga' ga' tēē- Jesús kah' lä' jēē' gya- tuu' discípulo, ga- løøy' jmeeyh- juu' ha- lä' dsa- ngēēy' ta' cha'né:

³³ —Na' dsa' nøø' jne' ta' Jerusalén, jee' oo' ngēē' dsa- Hi- ga' lēē' ngo' la- kih' jmi- dsa- kaah', hi- ngēēy' kih' ta- jwöh' kyaa' ley. Hi- he' bääh' jnä' dsoo' mah' jngēēh' dsa- jnä'. Ja- ga' ngēēy' jnä' ja' goo- dsa- hi- sa' laa' judiu. ³⁴ Mi- kwayh' jnä', jmi' baay' jnä', ti' hñey' jnä', ja- ga' jngēēyh' jnä'. Pero lä' jiihn' ka- läh' ga' ma- hya- hnē- jmi'.

Jacobo kyaah' Jwaa- ga' ngiiy' he- gyay' jwoo' kih' Jesús
(Mt. 20:20-28)

³⁵ Ma- ngēē' he- ja-, Jacobo kyaah' Jwaa- joo' Zebedeo ga- nääy' chuh' kih' Jesús mah' ga' jäh'y':

—Ta- jwöh', hnøø- jnääh' jmeeh' he- ngii' jnääh' la-.

³⁶ —¿Hee- hnooh- hnäh' jmeen' kyah' hnäh'? —ga' jäh' Jesús.

³⁷ —Kwa' jwē' dsá' tooh' jnääh' jwoo' kyah' jee' nah' jøøh' he- jmeeh' hih', ja- jwoo' ra- lluu' hi' ja- jwoo' ra- kēh' kyah' —ga' jäh'y' siiyh' Jesús.

³⁸ He- ja- ga' jäh' Jesús siiyh':

—Sa' ñeh' hnäh' he- na- ngiih' hnäh'. ¿Che' tääh' hnäh' jēēh' hnäh' lli' wii' he- na' ga' jēēn'? ¿Che'

lä-be' hoh' hnäh' dsa-ngëeh' hnäh' he- wii' he- na' ga' dsa-ngëen'?

³⁹ He-ja- ga-jäh':

—Tää' ba' jnääh'.

Mah' ga-jäh' Jesús:

—Ma-ra' he- jëeh' ba' hnäh' lli' wii' he- na' ga' jëen', hi' dsa-ngëeh' hnäh' he- wii' he- na' ga' dsa-ngëen'. ⁴⁰ Pero he- nah' hnäh' jwoo' ra-llu' o jwoo' ra-këh' kin', sa' ga-tëen' kwan'. He- ja- hyoh' hi- na-lleeh' kyaa' Tää' kyaan' ba' ja-.

⁴¹ Jee' lä-jëe' gyaa' discípulo ga-lä-llee' ma' ga-nuuy' hlëeh' Jwaa' kyaah' Jacobo lä-ja-. ⁴² He-ja- ga-hlëeh' Jesús lä-jëe' discípulo, ga-jäh':

—Neh' ba' hnäh' lä-ko' jmee' dsa-ta' hi- jmee' hi' kih' dsa-gooy', kaayh' lä-lla' dsëy'. Dsa-kaah' he' lä-të- dsëy' kaayh' dsa-gooy'. ⁴³ Pero jee' kyah' hnäh' sa' cha- he- kih' jmeeh' hnäh' lä-ja-. Hi- hnø' lee' jøh' ga' kih' lä-jëe' hnäh', hi- he' tée- jmee' ta'he' kih' lä-jëe' ba'. ⁴⁴ Hi- hnø' ka' nē' kih' jee' lä-jëe', hi- he' tée- jmeey' ta'he' kih' lä-jëe' ba'. ⁴⁵ Jëeh', Hi- ga-lëe' ngo' la- sa' ma-jay' mah' jmee' dsa- ta'he' kiyh', ma-jay' mah' jmeey' ta'he' kih' dsa- ba'. Ma-jay' mah' kwaay' hñii' juuy', he- ja- këe' mah' lää' jwëe' dsa-.

Ga-mi-hlää' Jesús Bartimeo hi- ma' tuu'

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Ma-ngëe' he- ja-, ga-lla-näay' jwi- Jericó. Lä- ma' ya-hëe' Jesús Jericó kyaayh' discípulo, hi' kyaah' jwëe' dsa-, ga-ngëey' jee' ma' gya' jaa- dsa-tuu' hi- ma' ngii' kuu' kih' dsa-. Dsa-tuu' he' ma' chee- Bartimeo, joo' Timeo. ⁴⁷ Ma' ga-nuuy' ngoo' ya-jäh' Jesús dsa- chaa- Nazaret, ga-løy' hlëeyh' ki- gaa-, ma' jäh':

—Jesús, hne⁻ hi⁻ laa¹ sa'ju⁻ kih¹ David, wa' lä⁻ ñih' hoh' ki⁻ jnä³.

⁴⁸ Jwëë³ dsa⁻ ga⁺ juuh¹ kiyh¹, mah¹ sa⁻ tooyh¹ miih'. Pero dsa⁻ he³ cha⁻ ga⁺ miih⁻ miih¹ ma¹ tooyh[~]:

—Hne⁻ hi⁻ laa¹ sa'ju⁻ kih¹ David, wa' lä⁻ ñih' hoh' ki⁻ jnä³.

⁴⁹ Ja⁻ ga⁺ ga⁻ noo⁻ Jesús, ga⁺ jmeey³ mada⁻ he⁻ dsa⁻ kyaa³ dsih³. He⁻ ja⁻ na¹ kyaa³ dsih³, mah¹ ga⁺ jäh³ dsa⁻ siiyh⁺:

—Ta⁺ ka⁻ huud³ dsë⁻, noo⁻ tëeyh[~] hne⁻.

⁵⁰ Lä⁻ चाह³ ja⁻ ga⁺ jñuuyh¹ hmiih⁻ he⁻ ma¹ na⁻ bääyh[~], ga⁻ nooy⁻ ko⁻ chih¹, ngooy¹ jee¹ cheh¹ Jesús. ⁵¹ Mah¹ ga⁺ jäh³ Jesús siiyh⁺:

—¿Hee⁻ hnooh⁻ jmeen¹ kyah¹?

He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh³ dsa⁻ tuu³ he³:

—Ta⁻ jwoh¹, hnoon¹ lä⁺ jnä³ mi¹ nën⁺.

⁵² Mah¹ ga⁺ jäh³ Jesús siiyh⁺:

—Gwaah⁻ ba¹ hne⁻ kyah¹. Kyaah¹ he⁻ ma⁻ dsoo³ hoh³ na⁻, ma⁻ jä¹ ba¹ kyah¹.

Hi⁺ lä⁻ चाह³ ja⁻ ga⁺ lä⁺ jnä³ mi¹ nëy¹ hi⁺ ngooy¹ kyaah¹ Jesús.

11

Ga⁺ he¹ Jesús na⁻ dsëë[~] burr[~] jwii⁻ Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Ja⁻ ga⁺ tëey¹ Jerusalén ga⁺ nääy¹ chuuh¹ jwii⁻ Betfagé kyaah¹ Betania. Hi⁻ jäh⁺ ba¹ nøø³ jwii⁻ ja⁻ kih¹ moh³ Olivo. Jee¹ jwii⁻ ja⁻ ga⁺ chee¹ Jesús uu¹ discípulo. ² Ga⁺ siiyh⁺:

—Go⁻ nää³ hnäh³ ta⁺ jee¹ jwii⁻ he⁻ nøø³ ta⁺ cha¹ në¹. Wa⁻ ra⁻ ga⁺ tëëh³ hnäh³ jee¹ oo³, jnääh⁺ hnäh³ jaa⁻ burr[~] mäh¹ hi⁻ na⁻ hñuuh¹, hi⁻ sa⁺ ga⁺ ma⁻ wii¹ dsa⁻. Ja⁻ cheeh¹ hnäh³ mah¹ ya⁺ jääh⁺ hnäh³ ta⁺ la⁺. ³ Cher¹ mah¹ chaa⁻ hi⁻ ngii⁺ juu¹ kyah¹ hnäh³, he⁻ la¹ jmeeh⁻ hnäh³ lä⁺ na⁻, ja⁻

jwiih' hnih': "Jmee' bii' kih' Dsa-jøøh' kyaä' jnääh' ba' la-,
chah' ba' ya'jää' jnääh' ka-läh'."

⁴ He-ja- ga-nääy' hi- ga-jnääh' bih' burr~ he' ma' cheh
' cha'jwë', na-hñuuuh' chuh' kih' koo- ho'haah', mah'
ga-løøy' cheeyh- burr~ he'. ⁵ Pero dsa- hi- ma' tääh' jee'
ja-, ga-ngiiy' juu':

—jHee- jmeeh- hnäh', he-la' cheeh' hnäh' burr~ na-?

⁶ He-ja- ga-siiyh' lä-koo- ga-jäh' Jesús. Ja-ga' ga-kwa'
dsa- he' jwë'. ⁷ Hi- na'jääy- jee' cheh' Jesús mah' ga'kye-
dsa- hmiih- kih' ka'luu' burr~ he'. Ja-ga' ga-wii' Jesús
ngoo'. ⁸ Jwëë' dsa- ga-ja' hmiih- kih' cha'jwë' jee' ngooy'
ja- hi-jñah' ga-hnä' niih' hma- ga-jay' cha'jwë'. ⁹ Dsa- hi-
chaa' kaah', kyaah' hi- ga-nää' jää' ma' tooyh~ cha-miih-
miih' ma' jäh':

—jHosanna! jHe- ba' che- jøøh' hi- ja' na- lä-hih'
kih' Dsa-jøøh' jnän! ¹⁰ jDio kyaah' hi- na' ga' jmee' hih'
lä-koo- ga' jmee' dsa-jøøh' jnän` David! jPeer' jøøh' hi-
gya' gyuuuh'!

¹¹ Ja-ga' ga-he' Jesús jee' jwii- Jerusalén, ngooy' ta'
jee' chih' gwah' juuh'. Ma-ngëë' ma-jëëy' lä-ku' lä-jii'
jee' chih' gwah' ja-, ya-hëëy' ngaayh' ta' Betania kyaayh'
lä-jëë' gya-tuu' dsa- kyaay'. Jëeh' ma-ngoo' ga'hloo'
jmi' ja-.

Ga'jwä' Jesús dso'jwii' kih' chaah' higo

(Mt. 21:18-19)

¹² Ma' ga-jnä' jyoh' jmi', ga-hwëëy- ka-läh' jee' jwii-
Betania, ja' kyoh' Jesús. ¹³ Uu' ga-ga-jëë' Jesús koo- chaah'
' hma- higo mah' ngooy' na-jëëy- che' hii' mi'. Ma'
ga-llooy' jee' chih' chaah' hma- ja-, ma-la' moo- jmah'
ba' ma' choo'. Jëeh', ja- jii- kih' ja-. ¹⁴ He-ja- ga-jäh' Jesús
siih' chaah' hma- ja-:

—Ni⁺ koo⁻ mi⁺ kyah⁺ mo⁺ so⁺ kuh⁺ dsa⁻ ka⁻ läh⁺ jih⁺ koh⁺ jih⁺ lih⁺.

Hi⁺ ga⁺ nuu⁺ discípulo kyaay⁺.

Ga⁺ hwëë⁺ Jesús dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ hni⁺ jee⁺ chih⁺ gwah⁺ (Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Ma⁻ ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺ lla⁺ nääy⁺ Jerusalén, ja⁻ ga⁺ ga⁺ lloo⁺ Jesús ho⁺ hne⁻ kih⁺ gwah⁺ juuh⁺, hi⁻ ga⁺ løy⁺ hëëy⁻ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ lla⁺ hmooh⁺. Ga⁺ saa⁺ ga⁺ jaay⁺ ná mes⁻ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ mi⁻ sii⁺ kuu⁺, hi⁻ ga⁺ saa⁺ ga⁺ jaay⁺ lä⁺ jë⁻ he⁻ la⁺ kih⁺ hi⁻ ma⁺ hnëë⁻ juu⁻.

¹⁶ Mo⁺ so⁺ ga⁺ kway⁺ jwë⁺ ma⁺ ngëë⁺ dsa⁻ jee⁺ ja⁻ kyaah⁺ løy⁺ kih⁺ mah⁺ ma⁺ llay⁺ hmooh⁺.

¹⁷ Hi⁻ ga⁺ hlëëy⁺ dsa⁻ ga⁺ siiyh⁺:

—¿Che⁺ sa⁺ na⁻ sii⁻ lä⁻ la⁻ juu⁺ kih⁺ Dio? “Hne⁺ kin⁺ la⁻ lä⁻ chee⁻ hne⁺ jee⁺ ngii⁺ lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio.” Pero hnäh⁺, ma⁻ jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁻ koo⁻ too⁻ jee⁺ dsa⁻ taah⁺ dsa⁻ hii⁻ ba⁺.

¹⁸ Ga⁺ nuu⁺ ta⁻ jwoh⁺ kyaay⁺ ley hi⁺ lä⁻ ja⁻ dsa⁻ kaah⁺ kyaay⁺ jmi⁻ dsa⁻ ka⁻ läh⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁺ jmeë⁺ Jesús. He⁻ ja⁻ ma⁺ hnooyh⁻ ha⁻ lä⁺ jwë⁺ jee⁺ ma⁺ jngëëy⁺, pero ma⁺ gayh⁺ Jesús. Jëëh⁺ jwëë⁺ dsa⁻ ma⁺ tääh⁺ ma⁺ jëë⁻ dsah⁺ ha⁻ lä⁻ la⁺ nuuh⁻ kiyh⁺. ¹⁹ Ta⁺ ga⁺ hloo⁺ ja⁻, ya⁺ hëë⁺ Jesús jee⁺ jwii⁻ ja⁻, ngaayh⁺.

Ga⁺ lä⁻ kii⁻ chaah⁺ hma⁻ higo

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Ta⁻ la⁺ høø⁻ jyoh⁺ jmi⁺ ja⁻, ga⁺ ngëëy⁺ ka⁻ läh⁺ jee⁺ ma⁺ chih⁺ chaah⁺ hma⁻ higo. Ga⁺ jëë⁺ discípulo kyaay⁺ Jesús ma⁻ lä⁻ kii⁻ go⁻ te⁻ chaah⁺ hma⁻ ja⁻. ²¹ He⁻ ja⁻ ga⁺ lä⁻ dsooh⁻ dsë⁺ Pee⁺, ga⁺ jäyh⁺:

—Jëë⁺ da⁺ Ta⁻ jwoh⁺, ma⁻ lä⁻ kii⁻ hma⁻ higo he⁻ ga⁺ jwäh⁺ dso⁺ jwii⁺ kih⁺ lloo⁺.

²² Hi⁺ ga⁺jeeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺, ga⁺siiyh⁺:

—Wa⁺ lä⁻dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio. ²³ Ma⁻ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwëehn⁻ hnäh⁺, cher⁺mah⁺ hi⁻ ga⁺jäh⁺ siih⁺ moh⁺ la⁻: “Jñu-uh⁺ jee⁺ na⁻, jwää⁺ hñaa⁺ cha⁺jmi⁻ ñeeh⁺”, hi⁺ cher⁺mah⁺ lä⁻kaa⁻ tuh⁻dsëy⁺ ga⁻ngiiy⁺, hi⁺ cher⁺mah⁺ ga⁻jmeey⁺ dsoo⁺ le⁺, ma⁻ra⁺ he⁻ le⁺ ba⁺ he⁻ ma⁻ngiiy⁺ ja⁻. ²⁴ He⁻ja⁻ jwëehn⁻ hnäh⁺, lä⁻jë⁺ he⁻ ngiih⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio, jmeë⁺ hnäh⁺ dsoo⁺ ma⁻hñah⁻ hnäh⁺, hi⁻ lä⁻ja⁻ ba⁺ hñah⁺ hnäh⁺. ²⁵ Hi⁺ jee⁺ tääh⁺ hnäh⁺ ngiih⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio, jmeë⁺ jøh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ cher⁺mah⁺ hi⁻ kyaah⁺ hä⁺ hoh⁺, mah⁺ lä⁻ja⁻ Täa⁻jnän⁻ hi⁻ gya⁺ gyuu⁺ jmeë⁺ jøh⁻ dsë⁺ kih⁺ lä⁻jë⁺ dso⁺kye⁻ kyah⁺ hnäh⁺. ²⁶ Jëeh⁺, cher⁺mah⁺ sa⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ jøh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ kih⁺ dsa⁺, ni⁺ lä⁻ja⁻ Täa⁻jnän⁻ hi⁻ gya⁺ gyuu⁺ sa⁺ jmeë⁺ jøh⁻ dsë⁺ kih⁺ dso⁺kye⁻ kyah⁺ hnäh⁺.

He⁻ja⁻ gyuu⁺ ba⁺ hih⁻ he⁻ jmeë⁺ Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Ga⁻lloo⁺ Jesús ka⁻läh⁺ Jerusalén kyaah⁺ discípulo. Ga⁻ngëëy⁺ ta⁺ jee⁺ chih⁺ gwah⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁻lla⁻nää⁺ dsa⁻kaa⁺ kya⁺ jmi⁻dsa⁻, kyaah⁺ ta⁻jwoh⁺ kya⁺ ley, hi⁺ lä⁻jëë⁻ dsa⁻gyuu⁺. ²⁸ Hi⁺ ga⁺jäh⁺ dsa⁻ he⁺ siiyh⁺:

—¿Che⁺ cha⁻ jwë⁺ kyah⁺ he⁻ jmeeh⁻ lä⁻jë⁺ he⁻ na⁻? ¿Hii⁻ kih⁺ hih⁺ he⁻ jmeeh⁻ lä⁻na⁻?

²⁹ He⁻ja⁻ ga⁺jeeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺, ga⁺siiyh⁺:

—Ngii⁻n koo⁻ mi⁺juu⁺ kyah⁺ hnäh⁺ ka⁻läh⁺. Jëeh⁻ da⁺ hnäh⁺ kin⁺ jää⁺, ja⁻ga⁺ jwahn⁻ hi⁻ kih⁺ hih⁺ he⁻ jmeen⁻ lä⁻la⁻. ³⁰ ¿Hii⁻ ga⁻jmeë⁺ hih⁺ he⁻ ga⁻chaa⁺ Jwaa⁻ dsa⁻ jmi⁻, che⁺ Dio o che⁺ dsa⁻ñuu⁻? Jmeeh⁻ da⁺ hnäh⁺ juu⁺ kin⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús.

³¹ Jee⁺ tääyh⁺ ja⁻ ma⁺ llay⁺ juu⁺ kyaah⁺ dsa⁻kyaayh⁺, ma⁺ jäyh⁺:

—Cher'mah¹ ga⁺jäh' jne', hih⁺ kih¹ Dio ba' ja⁻, Jesús jäh⁺:
 “¿He⁻ la¹ sa⁺ ga⁺lä⁺dsoo' hoh' hnäh' kiyh¹ ga⁻ ja⁻?” ³² Hi⁻
 cher'mah¹ ga⁺jäh' jne', ja¹ hih⁺ kih¹ dsa⁻ ba' ja⁻, lä⁺lleē⁺
 dsa⁻ jwii⁻ —ma' jäh' dsa⁻kaah' he'.

Cha⁻miih⁻ ma' gayh⁺ dsa⁻gooy¹, jëeh' lä⁺jëē⁺ dsa⁻ ma'
 jmää[~] kwaat[~] Jwaa⁻ ma⁺ra⁺ he⁻ ma' laa¹ jaa⁻ hi⁻ ma' ngëē[~]
 juu¹ kih¹ Dio.

³³ He⁻ja⁻ ga⁺jäh' dsa⁻kaah' he' ga⁺siyh⁺ Jesús:

—Sa⁺ ñe' jnääh¹.

Mah¹ ga⁺jëeh⁻ Jesús juu¹ ka⁻läh', ga⁺siyh⁺:

—Ni⁺ jnä⁺ sa⁺ jmeehn⁻ juu¹ hij⁻ ga⁺jmeē⁺ hih⁺ he⁻
 jmeen⁺ he⁻ la⁻.

12

*Juu¹ na⁻hmää⁺ lä⁺koo⁻ la¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ ga⁺høø' ta' kih¹
 jñah'*

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Jee' ja⁻ ga⁺løø¹ Jesús hlëy^h dsa⁻ he' kyaah' juu¹
 na⁻hmää⁺, ga⁺jäyh':

—Ga⁺tää¹ jaa⁻ dsa⁻ñuu^h koo⁻ nää¹ chaah' wii⁻ jëh' hi⁺
 ga⁺jney' lä⁺ku¹ lä⁺jii¹ hi⁻ ga⁺mi⁺lluy¹ jee' ma' hwëy¹ jmih'
 mi¹jëh'. Ga⁺chih' koo⁻ na⁺hyah⁻ he⁻ ñii⁺ jee' ga⁺wii⁺ dsa⁻
 hi⁻ ga⁺taah⁺ ga⁺høø' jee' na⁻jnää⁺ chaah' jëh'. Ma' ga⁺la¹
 he⁻ ja⁻, ga⁺tooyh⁻ goo⁻ dsa⁻ he⁻ høøy¹ ma⁺ to⁺dsaah'.
 Ja⁻ga⁺ya⁺hëy¹ ngooy¹ uu'. ² Ma' ga⁺lloo¹ jii⁻ kih¹ mi¹jëh'
 ja⁻, ga⁺cheey¹ jaa⁻ moz[~] kyaay¹ jee' ma' tääh' dsa⁻ høø' ta'
 kiyh¹ mah' ma' kooy⁺ heey⁻ he⁻ ma' tëy⁻. ³ Ma' ga⁺lloo¹
 moz[~] he' jee' na⁻jnää⁺ chaah' jëh' kih¹ dsa⁻juy¹, dsa⁻
 hi⁻ ma' tääh' høø⁻ he' ga⁺saah¹ dsih', ga⁺kway¹ kih¹ hi⁺
 ga⁺hëy¹ kih¹ ta⁺jmah'. ⁴ Ja⁻ga⁺ ga⁺cheey¹ jñah' ka⁻läh'
 moz[~] kyaay¹ jee' ma' tääh' hi⁻ ma' høø⁺ ta' kiyh'. Lä⁺ja⁻

ga^ˉtey^ˈ kuu^ˈ kih^ˈ hi^ˉ he^ˈ, lä^ˉjiih^ˈ ga^ˉla^ˈ dsoo^ˈ lley^ˈ mah^ˈ
 ga^ˉhëey^ˈ kih^ˈ kyaah^ˈ o^ˉhih^ˈ. ⁵ Koo^ˉ ka^ˉläh^ˈ ga^ˉchee^ˈ
 dsa^ˉjuu^ˈ he^ˈ jñah^ˈ dsa^ˉ kyaay^ˈ. Hi^ˉ he^ˈ ga^ˉjngëeyh^ˈ. Hi^ˉ
 ngoo^ˈ bih^ˈ cheey^ˈ dsa^ˉ lä^ˉja^ˉ. Ko^ˉllaa^ˈ hi^ˉ he^ˈ ga^ˉhii^ˈ hi^ˉ
 ko^ˉllaa^ˈ hi^ˉ he^ˈ ga^ˉjngëeyh^ˈ go^ˉte^ˈ. ⁶ Ma^ˈ ga^ˉdsaa^ˈ lä^ˉjëe^ˈ
 moz^ˈ kyaay^ˈ, ma^ˈ chaa^ˉ ga^ˈ jaa^ˉ chih^ˉ kyaay^ˈ hi^ˉ hnäy^ˈ
 cha^ˉmiih^ˉ. Hi^ˉ he^ˈ ga^ˉcheey^ˈ jee^ˈ ga^ˉdsaa^ˈ. Ma^ˈ jmeey^ˈ
 hu^ˈdsë^ˈ: “Go^ˈ jmee^ˈ ga^ˉ dsa^ˉ oo^ˈ he^ˈ kih^ˈ chih^ˉ kyaan^ˈ
 la^ˉ.” ⁷ Ma^ˈ ga^ˉjëe^ˈ dsa^ˉ hi^ˉ ma^ˈ høø^ˈ chaah^ˈ jëh^ˈ ja^ˉ, ja^ˈ
 chih^ˉ he^ˈ, ga^ˉtaayh^ˈ ga^ˉllay^ˈ juu^ˈ kyaah^ˈ dsa^ˉkyaayh^ˈ: “Hi^ˉ
 oo^ˈ na^ˉ, hi^ˉ ja^ˈ kyaah^ˈ ta^ˈ jnän^ˈ la^ˉ. Wa^ˈ jngëeh^ˈ jnih^ˈ
 mah^ˈ jän^ˈ kyaah^ˈ heey^ˈ he^ˉ ma^ˈ tëey^ˈ.” ⁸ He^ˉ ja^ˉ ga^ˉsaayh^ˈ
 chih^ˉ he^ˈ mah^ˈ ga^ˉjngëeyh^ˈ. Ja^ˉ ga^ˈ na^ˈbeeey^ˈ ta^ˈ ka^ˈhne^ˈ
 jee^ˈ ma^ˈ na^ˈ jnää^ˈ chaah^ˈ jëh^ˈ ja^ˉ. ⁹ ¿Ha^ˉ lä^ˉ jmee^ˈ dsa^ˉjuu^ˈ
 laah^ˈ hnäh^ˈ? —ga^ˉjäh^ˈ Jesús—. Lloo^ˈ dsa^ˉjuu^ˈ jëh^ˈ mah^ˈ
 mi^ˉllaay^ˈ hi^ˉ jmee^ˈ ta^ˈ ja^ˉ mah^ˈ tooyh^ˈ goo^ˉ jñah^ˈ dsa^ˉ
 hi^ˉ jmee^ˈ ta^ˈ kiyh^ˈ. ¹⁰ ¿Che^ˈ sa^ˈ ma^ˈheh^ˈ hnäh^ˈ juu^ˈ kih^ˈ
 Dio jee^ˈ na^ˈ sii^ˉ lä^ˉla^ˉ?

Ja^ˉ ba^ˈ kuu^ˈ he^ˉ sa^ˈ ga^ˉtih^ˈ dsë^ˈ të^ˈhyah^ˈ,
 he^ˉ ja^ˉ ba^ˈ ga^ˉjä^ˈ lä^ˉkoo^ˉ mi^ˈkuu^ˈ he^ˉ kye^ˉ dsa^ˉ to^ˉnë^ˈ kih^ˈ
^ˈkoo^ˉ hne^ˈ juuh^ˈ.

¹¹ He^ˉ la^ˉ ga^ˉjmee^ˈ hñii^ˈ Dio,
 he^ˉ ja^ˉ dsaa^ˈ dsë^ˈ jne^ˈ, ga^ˉjäh^ˈ Jesús.

¹² He^ˉ ja^ˉ ma^ˈ hnøø^ˈ dsa^ˉkaah^ˈ he^ˈ ma^ˈ saayh^ˈ Jesús.
 Jëeh^ˈ, ga^ˉtah^ˈ dsëy^ˈ he^ˉ ga^ˉhlëeh^ˈ Jesús kiyh^ˈ kyaah^ˈ juu^ˈ
^ˈhe^ˉ na^ˈ hmää^ˈ ja^ˉ. Pero ma^ˈ goyh^ˈ kyaah^ˈ dsa^ˉ hi^ˉ ma^ˈ
 tääh^ˈ jee^ˈ ja^ˉ, he^ˉ ja^ˉ sa^ˈ ga^ˉla^ˈ ma^ˈ saayh^ˈ Jesús, ga^ˉnää^ˈ
 bih^ˈ.

Kwaat^ˈ kih^ˈ ku^ˈsih^ˉ
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Ga⁻taah⁻ dsa⁻ fariseo juu¹ kwee⁻ kyaah¹ dsa⁻ kyaah¹ Herode, mah¹ ga⁻cheey¹ dsa⁻ hi⁻ ko⁻taa⁻ ga⁻ga⁻jmee¹, ha⁻ lä⁻jee¹ ma¹ kaa¹ juu¹ kih¹ Jesús. ¹⁴ Ma¹ ga⁻lla⁻näay¹ jee¹ ma¹ cheh¹ Jesús, ga⁻jäh¹:

—Ta⁻jwoh¹, ñe¹ ba¹ jnääh¹, hne⁻ hlëeh¹ ju¹dsoo¹ jmah¹ ba¹. Sa⁻gah¹ kyaah¹ ni⁻jaa⁻. Jëeh¹, sa⁻cha⁻kwaat⁻kyeh¹ ha⁻lä⁻läa¹ lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻ dsa⁻, hi⁻kyaah¹ ju¹dsoo¹ ba¹ hlëeh¹ dsa⁻ ha⁻lä⁻la¹ jwë¹ kih¹ Dio. ¿Ha⁻lä⁻läah¹ hne⁻, che¹llu¹ mi¹hmaah¹ jne¹ ku¹sih⁻ kih¹ dsa⁻ta¹ César o sa⁻llu¹? ¿Che¹ jmee⁻ bii¹ mi¹hmaah¹ jne¹ o sa⁻ jmee⁻ bii¹?

¹⁵ Pero ñe⁻ ba¹ Jesús ha⁻lä⁻la¹ hu¹dsë⁻ kiyh¹ he⁻ ta⁻juuy¹ ba¹ ja⁻, he⁻ja⁻ ga⁻jäh¹ Jesús siyh¹:

—¿He⁻la¹ kah⁻ hnäh¹ dsën¹? Kye⁻ da¹ koo⁻ kuu¹ mah¹ jëen¹.

¹⁶ He⁻ja⁻ na¹kyey¹ koo⁻ kuu¹, mah¹ ga⁻jäh¹ Jesús:

—¿Hii⁻ kih¹ heeh¹ to¹ la⁻, hii⁻ kih¹ jmi⁻ na⁻si⁻ la⁻?

He⁻ja⁻ ga⁻jäh¹ dsa⁻ he¹:

—Kih¹ César ba¹ na⁻.

¹⁷ Mah¹ ga⁻jäh¹ Jesús siyh¹ ka⁻läh¹:

—He⁻ la¹ kih¹ César, kwëeh¹ ba¹ César. He⁻ la¹ kih¹ Dio, kwëeh¹ ba¹ Dio he⁻ la¹ kih¹.

He⁻ja⁻ ga⁻taayh¹ jëe⁻ dsayh¹ kih¹ Jesús.

Ga⁻ngii¹ dsa⁻ juu¹ ha⁻lä⁻le¹ wa¹ra⁻ ga⁻të¹ jee¹ lä⁻jiih¹ hi⁻ na⁻juu¹

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Ja⁻ga⁻ga⁻lla⁻nää¹ saduceo ka⁻läh¹ jee¹ ma¹ cheh¹ Jesús. Dsa⁻ he¹ na⁻, sa⁻ ma¹ jmeey⁻ dsoo¹ he⁻ lä⁻jiih¹ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻juu¹. Mah¹ ga⁻ngiiy¹ juu¹ kih¹ Jesús, ga⁻jäh¹:

¹⁹—Ta⁻jwoh¹, ga⁻si¹ Moisé jnän⁻ kyaah¹ juu¹ la⁻. Wa¹ra⁻ ga⁻juu¹ jaa⁻ dsa⁻ñuu⁻ hi⁻ sa⁻ chaa⁻ joo¹, dsa⁻ñuu⁻ øøh¹ hli¹ he¹, lle¹ kih¹ tëey¹ dsa⁻më¹ mah¹ lä⁻chaa⁻

joo'siiyh' hi- lee' kwaat~ kyaa' hlii' øøyh'. ²⁰ Ga-lä' chaa' gye'e' dsa-nũuh- jaa- ba' cho'jmiiy-. Hi- to-né' hé' ga-kaa' dsa-mé'. Pero चाह' ba' ga'juuy', sa' chaa- jooy' ga-lä' chaa'. ²¹ He-ja- jee' ga-té' uu' dsa-nũuh- øøyh' ga-kaa' dsa-mé' hñi' hé'. Ja-ba' lä'ja- ga'juuy', sa' ga-lä' chaa- jooy'. Jñah' ka-läh' dsa-nũuh- øøh' hlii' hé' ga-tëy- dsa-mé' hé'. Jee' ja- ga-té' uu- dsa-nũuh-. Hi- koo- ka-läh' ga'juu' hi- hé', sa' ga-lä' chaa- jooy'. ²² Ja-ba' lä'ja-, lä-jëe' gye'e' dsa-nũuh- ga-kaa' dsa-mé' hé' hi- ga'juu' lä-jëe' gye'e' dsa-nũuh- hé'. Ni- jaa- sa' ga-lä' chaa- joo'. Jee' ga-dsaa' ga'juu' hñii' dsa-mé' hé'. ²³ Wa-ra- ga-té' jee' lä'jiih' dsa- hi- na-juu', ¿hii- kih' jee' lä-jëe' gye'e' lee' kyaa' dsa-mé' hé'? Jëeh', ga-lä-jëe' gye'e' ba' ga-lä' kyaayh- —ga-jäh' dsa- saduceo siiyh' Jesús.

²⁴ He-ja- ga-jëeh- Jesús juu' kiyh', ga-siiyh-:

—Na-hee' hoh' ba' hnäh' na-, jëeh', sa' kyeh' hnäh' kwaat~ ha- lä' jäh' juu' kih' Dio, ni- ha- lä' la' bé' kiyh'. ²⁵ Wa-ra- ga-té' jee' lä'jiih' hi- ma-na-juu', ni- jaa- dsa-mé' dsa-nũuh- mo-so' jee' goo-. Ma'ja- leey' lä-koo- laa' ángele hi- tääh' gyuuh' ba'. ²⁶ Pero he- lä'jiih' dsa- hi- ma-na-juu', ¿ché' sa' ma-heh- hnäh' juu' he- ga-sii' Moisé' lä-koo- ga-la' kiyh' jee' koo- chaah' too' ja-? Jee' ja- ga-hlëeh' Dio kyaayh', ga-siiyh': “Jnä' laan' Dio kyaa' Abraham, laan' Dio kyaa' Isaac, laan' Dio kyaa' Jacob.” ²⁷ He- ga-jäyh' lä'ja-, sa' na-juu' dsa- ma-gyuh- jñän' hé' kih' Dio. Jëeh' Dio jñän' laay' Dio kyaa' hi- na'jiih' ba'. He-ja- na-hee' hoh' hnäh' he- laah' hnäh' sa- lä'jiih' dsa-.

Nũuh- he- kye'e' ga' kih' jee' lä-jëe'
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Jee' ja- ma' hää' jaa- ta-jwoh' kyaa' ley. Ma' ga- nuuy' ti-choo- dsa- juu' kyaah' Jesús, ga-jëy' jeeh- ba' Jesús kwee- juu' kih' dsa-. He-ja- na'ngiiy' juu' kih' Jesús:

—¿Hee- koo- jee' lä-jë- he- lle- në' ley kyeë' ga' miih-?

²⁹ Mah' ga-jäh' Jesús:

—He- la- ba' nuuh- he- kyeë' ga' kih' jee' lä-jë-: “Nuuh- hnäh' dsa- Israel. Jaa- ba' Dio chaa- jnän`. ³⁰ Wa' hnaah- Dio kyaah' lä-kaa- tuh-hoh', kyaah' lä-jë- huudsë- kyah', kyaah' lä-jë- be' kyah'.” He- la- ba' ja- nuuh- he- kyeë' ga' kih' jee' lä-jë-. ³¹ Hi- ja-ba' lä-ja- la' jee' ga-të' to' nuuh-: “Wa' hnaah- dsa- kyaah' lä-koh' hnaah- hñaah'.” Sa- cha- ga' jyoh' nuuh- he- kyeë' ga' lä-koh' ga' he- la- —ga-jäh' Jesús.

³² He-ja- ga-jäh' ta-jwoh' kyaa' ley:

—Llu' ba' jawah', Ta-jwoh'. Ju-dsoo' ba' ma-hlëeh', sa- chaa- jñah' Dio, jaa- ba' Dio laa'. ³³ Hi- cher'mah' hnää' jne' Dio lä-kaa- tuh-dsë- jne' kyaah' lä-jë- huudsë- jnän, hi- kyaah' lä-jë- be' jnän, hi- cher'mah' hnää' jne' dsa- kyaah' lä- hnää' jne' hñaan', kyeë' ga' he- na- lä-koh' ga' he- kaa- jah' o he- ga' jyoh' he- jee- jne' në' na'hyoo'.

³⁴ Ma' ga- nuu' Jesús ga-jëh- bih' kyaah' huudsë- llu', mah' ga-jäh' Jesús siiyh-:

—Miih- ga' jmeë- heeh- he- jää' Dio hne- lä-hih- kih'.

Ja- jiih' ni- jaa- mo- so- ga-tuu- dsëy' ma' ngii' gyih' jyoh' juu' kih' Jesús.

Hii- kih' ja' hi- laa' Cristo

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Lä- ma- cheh' ba' Jesús koo' gwah- ja-, hlëëyh- dsa-, mah' ga-siyyh- dsa-:

—¿Ha- lä+ la+ he- jäh+ ta-jwoh+ kyaa+ ley, Cristo laa+ sa'ju- kih+ David? ³⁶ He+ ba+ hñii+ David ga+sih+ juu+ la- lä+koo- ma' jøø+ Jmi- lle+ kiyh+, he- ga+siyh+ lä+la-:

Ga+jäh+ Dio ga+siyh+ Dsa-jøøh+ kyaan+:

“Na+ jwoo+ ra-llu+ kin+ la-,

lä+jiih+ lloo+ jmi+ llaan+ hu+ ti+h lä+jë+ hi- na-høøh+ kyah+.”

³⁷ ¿Ha- lä+ja- laa+ Cristo sa'ju- kih+ David ga- ja-, cher'mah+ hñii+ David jäh+ kih+ Cristo: “Dsa-jøøh+ kyaan+?”

Lä+jë+ dsa- hi- ma' tääh+ jee+ ja- ga+tih+ ba+ dsë+ lä+koo- ga+hlëh+ Jesús.

Ga+juu+ Jesús kih+ ta-jwoh+ kyaa+ ley

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Hi+ ga+løøy+ ga+kway+ juu+, ga+mi+tëy- dsa-:

—Leeh+ hnäh+ kyaah+ ta-jwoh+ kyaa+ ley, tih+ dsëy+ ngëy+ kyeyh+ hmi+h kyoo- jee+ kih+ dsa+ hi+ hnøøy+ jmee+ dsa- Dio kiyh+ cha'jwë+ juu-. ³⁹ Hi+ tih+ dsëy+ gyay+ to- në+ hma- sii+ neh+ gwah+ mäh-, hi+ lä+ja- ka-läh+ jee+ dsa+taah+ dsa- kuh-. ⁴⁰ Hwëy- dsa-më+ hñii+ cha'neh+ kih+, ko-taa+ ga+jmeey+ hlëy+ cha-mi+h kyaah+ Dio ha- jee+ jë+ dsa- kiyh+. Cha- ga'mi+h wi+ heeh+ Dio dsa- hi- jmee+ lä+ja-.

Na'ka- dsa-më+ hñii+ kuu+ cha'në+ Dio

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Ma' chëh+ Jesús jë+ ha- lä+ ma' jmee+ dsa- tooyh- kuu+ neh+ wi+ kih+ gwah+. Hi+ ma' jëy+ jwë+ dsa- cha- kuu+ ma' tooyh- cha-mi+h kuu+ jee+ ja-. ⁴² Ja- ga+lloo+ jaa- dsa-më+ hñii+ hi- tä- ñee+ go+te+. Ga+tooyh- to+ ñe+ 'nøø+ he- sa+ kyee+ ni+ mi+h-. ⁴³ He-ja- ga+hlëh+ Jesús kyaah+ discípulo kyaay+, ga+jäyh+:

—Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwëëhn[~] hnäh⁺, dsa⁻më⁺ hni⁺ la⁻, ma⁻kway⁺ cha⁻ga⁺miih⁻ lä⁺koh⁺ ga⁺jee⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻tooh⁻ jää⁺. ⁴⁴Jëëh⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ cha⁻ kuu⁺, ma⁻kway⁺ miih⁻ he⁻ ma⁻chaa[~] kiyh⁺ ba⁺, pero dsa⁻më⁺ hni⁺ la⁻, ma⁺ke⁺ tä⁻ñeey⁺, ma⁻kway⁺ lä⁺koh⁺ te⁺ kuu⁺ he⁻ ma⁻cha⁻ kiyh⁺ he⁻ kyaah⁺ ma⁺ lay⁺ he⁻ jmee⁺ bii⁺ kiyh⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús.

13

Lloo[~] koo⁻ jmi⁺ hla⁺ gwah⁺ juuh⁺
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ya⁺hëë⁺ Jesús koo⁺ gwah⁺ jee⁺ ma⁺ gyay⁺ ja⁻, ja⁻ga⁺ ga⁺jäh⁺ jaa⁻ discípulo kyaay⁺ ga⁺siiyh⁺:

—Ta⁻jwoh⁺, jëë⁺ da⁺, he⁻ ba⁺ che⁻ kah⁺gaa⁻ kuu⁺ he⁻ kyaah⁺ ga⁺jä⁺ na⁺hñaah⁺ hne⁺ na⁻.

² He⁻ja⁻ ga⁺jëeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺:

—Lä⁺jë⁻ hne⁺kaah⁺ he⁻ jëëh⁺ hnäh⁺ na⁻, lloo[~] koo⁻ jmi⁺ ni⁻ koo⁻ mi⁺kuu⁺ na⁻, sa⁺ jä⁺ na⁻ chuh⁺ né⁺ kih⁺ øøh⁺, lä⁺jë⁻ ba⁺ soh⁺hla⁺.

Jää⁺ ja⁻ ga⁺ llaa⁺ jmi⁻gyuu⁺, joh⁺ nëë⁺ sa⁻ jmee⁺ lii[~]
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺näay⁺ ta⁺ né⁺ moh⁺ Olivo ta⁺ chá⁺në⁺ gwah⁺ ja⁻. Jee⁺ ja⁻ ga⁺gya⁻ Jesús. Hi⁺ Pee⁺, Jacobo, Jwaa⁻, kyaah⁺ Andre⁺ ga⁺ngii⁺ juu⁺ kiyh⁺ ta⁺ko⁻jiih⁺ ma⁺tääy⁺ kah⁺ kih⁺, ga⁺jäyh⁺:

⁴ —Chiih⁺ jnääh⁺ lih⁺ le⁺ lä⁺jë⁻ he⁻ ma⁻jäh⁺, hee⁻ lii[~] jmee⁺ wa⁺ra⁻ ya⁺jäh⁺ lä⁺te⁺ juu⁺ na⁻.

⁵ He⁻ja⁻ ga⁺løø⁺ Jesús jmeeyh[~] juu⁺:

—Hnøø⁺ leeh⁻ hnäh⁺ mah⁺ ni⁻ jaa⁻ sa⁺ mi⁻gaa⁺ hnäh⁺.

⁶ Jëëh⁺, jwëë⁺ dsa⁻ ya⁻nää⁺ hi⁻ ka⁺ né⁺ kin⁺, mah⁺ jäh⁺:

“Jnäh' he' laan' Cristo hi' ma' chee' Dio.” Jwëë' dsa' mi' gaay'.

⁷ 'Ga' ma' nuuh' hnäh' kih' hnii' hi' lä' cha' juu' kih' hnii' ta' lä' ta' jnø', ta' jøøh' hnäh' hñaaah'. Jëeh' lä' ja' lle' kih' le', pero ja' lä' chah' ja' llaa' jmi' gyuu'. ⁸ Tee' dsa' hi' chaa' koo' hwa' kyaah' jyoh' hwa', hi' tee' dsa' ta' kyaah' jñah' dsa' ta'. Ja' he' koo' jee' jwii' jee' jeh' wii' hwa', ja' he' koo' jee' jwii' jee' jëe' dsa' hoo' hi' chi' jwaa' dsa'. Heh' lä' ja' koo' ma' løø' ba' jëe' dsa' wii'.

⁹ Lee' hnäh', ngëe' dsa' hnäh' kih' dsa' ta', kwa' dsa' kyah' hnäh' neh' gwah' kih' dsa' judiu, dsa' jääy' hnäh' chá' né' dsa' ta' kaah' kwaat' kin'. Jee' ja' kwah' hnäh' ju' dsoo' kin'. ¹⁰ Jmee' bi' kwa' dsa' ju' hmëe' kih' lä' jëe' dsa' jmi' gyuu', jää' ja' ga' llaa' jmi' gyuu'. ¹¹ Ta' jmee' hnäh' huud'së' ha' lä' jawah' hnäh' wa' ra' ga' taah' dsa' hnäh' ja' goo' dsa' ta'. Ta' ka' hnäh' huud'së' ni' miih'. Hor' ja', Dio ba' kwa' huud'së' ha' lä' hlëeh' hnäh'. Ja' he' hñaaah' hnäh' hlëeh', Jmi' lle' Na' jngii' ba' hlëeh'. ¹² Ngëe' dsa' øøh' kih' dsa' ta' mah' jngëeh' dsih'. Ja' ba' lä' ja' jmee' dsa' kih' joo', hi' lä' ja' ka' läh' jmee' dsa' kih' cho' jmiiy' mah' jngëeh' dsih'. ¹³ Lä' jëe' dsa' jmee' na' høøh' kyah' hnäh' kwaat' kin'. Pero hi' kwëeh' dsë' lä' jiih' llaa', hi' he' ba' läa'.

¹⁴ 'Wa' ra' ga' lloo' jmi' jëeh' hnäh' cheh' jah' hi' laa' na' høø' ngëe' jee' sa' ga' tée' nooy', lä' koo' ga' jah' Daniel hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio. (Hi' hë' juu' la', wa' lä' ngëey'.) Ma' ja', hnäh' hi' tääh' hwa' Judea kyuu' hnäh' ta' moh'. ¹⁵ Hi' tääh' jee' ga' tē' to' jwëe' hne', wa' jñaa'y' mah' wa' kyuu' bih', sa' wa' kyey' he' cha' cha' neh'. ¹⁶ Ja' ba' lä' ja' hi' tääh' jee' nuu' kih', ta' wa' lla' nääy' kiyh' he' dsa' kyey' sa' hmiih'. ¹⁷ Peer' jwii' dsa' më' hi' kyaa'

gyuu⁻ ma'ja⁻, hi⁺ lä⁻ja⁻ dsa⁻më['] hi⁻ jää⁺ gyuu⁻ gyuu⁻ ka⁻läh[']. ¹⁸ Ngii['] hnäh['] kih⁺ Dio mah⁺ sa⁺ la⁺ jii⁻ gyuu⁺ wa'ra⁻ ga⁻të['] jee['] kyuu^h hnäh[']. ¹⁹ Ma'ja⁻ jëe⁺ dsa⁻ wii['] jwërte he⁻ sa⁻ ma⁻jëe⁺ dsa⁻ lä⁺ ma⁺ ga⁺ nøø⁺ jmi⁻gyuu⁺ lä⁺jii^h na⁺. Ja⁻ jii^h mo⁺so⁺ jëe⁺ gyih⁺ jih[']koh[']. ²⁰ Wa'ra⁻ jäh['] kih⁺ jøø⁺ ga⁺ Dio cha⁻ga⁻miih⁻ jmi⁺ jëe⁺ dsa⁻ wii['], ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁻ jä⁺ jii^h. Pero ta⁻la⁺ kih⁺ hi⁻ na⁻lleeh['] kyaay⁺, chah['] ba⁺ mi⁻llaay⁻ jmi⁺ he⁻ jëe⁺ dsa⁻ wii['].

²¹ 'Ma'ja⁻ cher[']mah⁺ chaa⁻ ko⁻llaay⁻ dsa⁻ jäh[']: "Hii⁻ Cristo cheh⁺ la⁻", o "Hii⁻ Cristo cheh⁺ jee['] oo⁻", ta⁺ wa['] heeh['] hnäh['] kih⁺. ²² Jwëe['] dsa⁻ hi⁻ ta⁻juu⁺ ya⁻nää['] jäh⁺: "Jnä['] he['] laan⁺ Cristo, jnä['] ngëen['] juu⁺ kih⁺ Dio." Ja⁺ he⁻ koo⁻ nëe⁺ he⁻ juh⁻gaa⁻ jmeey⁺, lä⁺jwë['] jee['] mi⁻gaay⁺ dsa⁻, lä⁺jii^h hi⁻ na⁻lleeh['] kyaay⁺ Dio mi⁻gaay⁺ cher[']mah⁺ ga⁺la⁺. ²³ He⁻ja⁻ leeh⁻ hnäh[']. Ma⁻jwah⁺ ba⁺ jnä['] jää⁺ ha⁻ lä⁻ le['].

Wa'ra⁻ ga⁻të['] jee['] jäh['] Hi⁻ ga⁻lëe['] ngo⁺

(Mt. 24:29-35, 42, 44; Lc. 21:25-36)

²⁴ 'Ma⁻ngëe['] ma⁻jëe⁺ dsa⁻ lä⁺jë⁺ he⁻ wii['] ja⁻, ja⁻ jii^h mo⁺so⁺ lä⁺jnä['] jmëe⁺ hyoo⁻, ni⁻ jmëe⁺ kih⁺ sih⁻ sa⁻ lä⁺jnä[']. ²⁵ Lä⁺jëe⁺ nuu⁺ hi⁻ hëe⁻ gyuu^h lä⁺sii⁺ høø⁺ hi⁻ lä⁺jë⁺ ga⁺ he⁻ cha⁻ gyuu^h sa[']jeh⁺. ²⁶ Ja⁻ ga⁺ jëe⁺ dsa⁻ Hi⁻ ga⁻lëe['] ngo⁺ la⁻ hi⁻ jäh['] gyuu^h jee['] jni⁺ kyaah['] cha⁻miih⁻ be['], laay⁺ jøø^h. ²⁷ Ja⁻ ga⁺ cheey['] ángele kyaay⁺, jøøy^h lä⁺jëe⁺ hi⁻ na⁻lleeh['] kyaay⁺ hi⁻ tääh['] lä⁺jë⁺ kye['] kiih['] jmi⁻gyuu⁺, ta⁺ ko⁻taa⁻ lä⁺ ga⁻të['] jyoh['] ko⁻taa⁻.

²⁸ 'Jëe['] da['] hnäh['] ha⁻ lä⁺ dsoo[~] juu⁺ kih⁺ chaah⁺ higo mah⁺ mi⁻tëe['] hnäh['] hñaa^h. Wa'ra⁻ ga⁻hyo['] sih[']jñoh['] sa[']jih['] kih⁺, løø[~] dsa⁻hyo⁻ moo⁻ kih⁺, ma⁻ñeh['] ba⁺ hnäh['] ma⁻ngoo⁺ ga⁻të['] jii⁻ jma⁺ ba⁺ ja⁻. ²⁹ Lä⁻ja⁻ hnäh['] ka⁻läh['], wa'ra⁻ ga⁻jëeh['] hnäh['] dsa⁻lä⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ ma⁻jwahn⁺ la⁻, wa['] lä⁻ñeh['] hnäh['] he⁻ ma⁻chehn⁺ ho[']haah['] kyaah['] he⁻

jähn' ba' ja-. ³⁰ Ma' ra' ju' dsoo' jwëehn~ hnäh', sa' llaa' dsa- hi- tääh' na' ta'ko-jiih' sa' ga' ma- lä- te' lä'jē' he- ma- jwahn' la-. ³¹ Ngëe' ba' lä'jē' he- cha- gyuuuh' hwa', pero juu' kin' lä' ma- cha- ja- ba'.

³² Pero ni' jaa- sa' ñe- hee- jmiif' ja-, hee- hor- ja-, ni' ángele hi- tääh' gyuuuh' sa' ñe-, ni' Joo' Dio sa' ñe-. Hñiif' ba' Täa' kyaan' ñe-.

³³ 'Hää' hnäh' hñaah', mi- jnøø' hnäh' m'ñeh', ngii' hnäh' kyah' kih' Dio, jëeh' sa' ñeh' hnäh' lih' lloo~ jmiif' ja-. ³⁴ Kwee- ba' la' kyah' hnäh' lä' la' kih' jaa- dsa- hi- ya' hëë' ngoo' uu'. Ga' jã' hne' kiyh', mah' lä' koo- lä' koo- ta' kiyh' ga' tooyh- goo- dsa- kyaay'. Hi' ga' siiyh' dsa- hi- høø' ho' haah': "Høø' kwee-, ta' gwii-." ³⁵ Ja- ba' lä' ja- hnäh', ta' gwii- hnäh', jëeh' sa' ñeh' hnäh' lih' jäh' dsa- juu' hne'. Sa' ñeh' hnäh' che' ta' ga' nuu- jãyh', o che' lla- nuu', o che' koo- hooch- chaah' dsoo', o ta' la' høø-. ³⁶ Ni' sa' lii' ga' wa' ra- jayh', hnøø' ma- na' lluuuh' hnäh' mah' sa' tääh' hnäh' na' gwiih- hnäh' ma' ja-. ³⁷ Lä'jē' he- jwahn' la-, jwahn' kih' lä'jēē' ba'. Hnøø' ma- na' lluuuh' hnäh'.

14

*Ma' hnooh- dsa- ha- lä' jee' ma' saayh' Jesús
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)*

¹ Lä' hyu' ga' të' jmiif' he- kuh- dsa- judiu borrego mäh', hi- kuyh- he' ñiif' he- sa' kyaah' levadura, jmiif' ja- ma' hnooh- jmi- dsa- kaah' kyaah' lä'jēē' ta- jwoh' kyaah' ley ha- lä' ma' saayh- Jesús kyaah' juu' ta' juu', mah' jngëeyh'.

² Ma' jãyh':

—Sa' wa' kaah' jnih' jee' jmiif' la-, mah' sa' dsa- tooh' miif' jee' jwii-.

Jaa⁻ dsa⁻ mēʒ ga⁻ huu¹ jmi⁻ mi⁻ jwi⁻ lleʒ Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Maʒ gya¹ Jesús ka⁻ lāhʒ jeeʒ jwi⁻ Betania cha⁻ neh⁺ kih¹ Simón hi⁻ maʒ dsaah⁺ dsooʒ hmih¹ høø⁻. Jeeʒ ja⁻ gyay¹ kuh⁻ hiyh⁻, maʒ ga⁻ lloo¹ jaa⁻ dsa⁻ mēʒ maʒ kyey⁻ koo⁻ sē¹ he⁻ maʒ haaʒ jmi⁻ mi⁻ jwi⁻ he⁻ chee⁻ nardo, he⁻ kyeeʒ hmooh¹. Ga⁻ jøøy¹ luuʒ sē¹ ja⁻, mah¹ ga⁻ huuy¹ lleʒ Jesús. ⁴ Pero ga⁻ lā⁻ lleeʒ ko⁻ llaaʒ dsa⁻ hi⁻ maʒ tāāh⁺ kyaayh⁺ heʒ, ga⁻ jāyhʒ:

—¿He⁻ la¹ ma⁻ hee¹ dsa⁻ mēʒ na⁻ jmi⁻ mi⁻ jwi⁻ na⁻?

⁵ Llu¹ gaʒ wa⁻ ra⁻ jāhʒ kih¹ ga⁻ hniyʒ mah¹ maʒ liyh⁺ lā⁻ koh¹ lih¹ dsa⁻ koo⁻ ji⁻ ñe⁻ jmi⁻ taʒ. Mah¹ kuuʒ ja⁻, maʒ kwēeyh¹ hi⁻ tā⁻ ñeeʒ.

He⁻ ja⁻ ga⁻ hlēeyhʒ wi⁻ kih¹ dsa⁻ mēʒ heʒ. ⁶ Mah¹ ga⁻ jāhʒ Jesús:

—Ta⁻ hlēēh⁺ hnihʒ. Ta⁻ chuū⁻ hnāhʒ kyaah⁺ dsa⁻ mēʒ la⁻. Llu¹ baʒ he⁻ ma⁻ jmeeyʒ lā⁻ la⁻ kin⁺. ⁷ Jēēhʒ lā⁻ ma⁻ tāāh⁺ na⁻ baʒ hi⁻ tā⁻ ñeeʒ kyaah⁺ hnāhʒ, leʒ kwah⁺ beʒ kiyh¹ jyohʒ jiih⁻. Pero jnāʒ, mo⁺ so⁺ jān⁻ ki⁻ wēēʒ jeeʒ kyah¹ hnāhʒ.

⁸ Dsa⁻ mēʒ la⁻ ma⁻ jmeeyʒ lā⁻ koo⁻ te¹ leʒ baʒ. Kyaah⁺ he⁻ ma⁻ huuy⁻ jnāʒ jmi⁻ mi⁻ jwi⁻, he⁻ ma⁻ mi⁻ lluyy¹ jnāʒ jāā⁺ baʒ la⁻, ja⁻ gaʒ haa¹ dsa⁻ jnāʒ. ⁹ Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsooʒ jwēēhn⁻ hnāhʒ, lā⁻ kaa⁻ jmi⁻ gyuu⁺ jeeʒ kwa¹ dsa⁻ ju⁻ hmēēʒ kin⁺, lā⁻ cha⁻ juu¹ ha⁻ lā⁻ koo⁻ ma⁻ jmeeyʒ dsa⁻ mēʒ la⁻, mah¹ lā⁻ ja⁻ lā⁻ dsooh⁻ dsē¹ dsa⁻ kiyh¹.

Juda ga⁻ ngēēʒ Jesús

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Ma⁻ ngēēʒ he⁻ ja⁻, jaa⁻ jeeʒ lā⁻ jēē⁺ gya⁻ tuuʒ discípulo hi⁻ chee⁻ Juda Iscariote ngooy¹ kih¹ dsa⁻ kaaah⁺ kyaā¹ jmi⁻ dsa⁻ na⁻ hnēeyʒ Jesús. ¹¹ Maʒ ga⁻ nuuʒ dsa⁻ heʒ, ga⁻ tih¹ dsēy¹ jwēerte hi⁻ ga⁻ bāayh⁻ hñiiyʒ kway¹ kuuʒ. He⁻ ja⁻

ga^ˉhnooh^ˉ Juda ha^ˉ lä^ˆ jmeey^ˆ mah^ˆ ngëëy^ˆ Jesús ja^ˉgoo^ˉ dsa^ˉ he^ˆ.

Ga^ˆjmeey^ˆ Dsa^ˉjøøh^ˆ jnän^ˆ ma^ˆnũũ^ˆ kyaah^ˆ ga^ˆhiyh^ˆ juu^ˆ
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² To^ˉnë^ˆ jmiï^ˆ he^ˉ ga^ˆløø^ˆ dsa^ˉtaah^ˆ dsa^ˉ jmeey^ˆ jmiï^ˆ kuyh^ˉ he^ˆniih^ˆ he^ˉ sa^ˆ kyaah^ˆ levadura, ja^ˉba^ˆ jmiï^ˆ ja^ˉ ma^ˆ kuh^ˉ dsa^ˉ judiu borrego mäh^ˆ. He^ˉja^ˉ ga^ˆjäh^ˆ discípulo siïyh^ˆ Jesús:

—¿Ha^ˉ jwah^ˆ mi^ˆllu^ˆ jnääh^ˆ jee^ˆ kih^ˆ ma^ˆnũũ^ˆ?

¹³ He^ˉja^ˉ ga^ˆjmeey^ˆ mada^ˆ kih^ˆ uu^ˆ discípulo kyaay^ˆ mah^ˆ ga^ˆsiïyh^ˆ:

—Go^ˆnää^ˆ hnäh^ˆ ta^ˆ jee^ˆ jwiï^ˆ juuh^ˉ. Cha^ˆjwë^ˆ ja^ˉ, jeeh^ˆ hnäh^ˆ jaa^ˉ dsa^ˉ hi^ˉ kiï^ˆ koo^ˉ mi^ˆdsuu^ˆ jmiï^ˆ, ja^ˉlla^ˉlleh^ˆ hnäh^ˆ kaah^ˆ kiyh^ˆ. ¹⁴ Ha^ˉ jee^ˆ dsa^ˉhey^ˆ, ja^ˉjwiïh^ˆ dsa^ˉjuu^ˆ hne^ˆ: “Lä^ˆlä^ˆ jäh^ˆ Ta^ˉjwoh^ˆ kyaä^ˆ jnääh^ˆ. ¿Na^ˆ jee^ˆ hne^ˆ jee^ˆ le^ˆ kye^ˆh^ˆ jnääh^ˆ borrego mäh^ˆ kyaah^ˆ discípulo kyaan^ˆ?” jwiïh^ˆ dsa^ˉ he^ˆ. ¹⁵ Hi^ˉ he^ˆ heeh^ˆ hnäh^ˆ jee^ˆ ga^ˆtë^ˆ to^ˆ jwëë^ˆ hne^ˆ jee^ˆ cha^ˉ koo^ˉ jee^ˆ he^ˉ ma^ˉna^ˆllu^ˆ. Jee^ˆ ja^ˉ mi^ˆlluh^ˆ hnäh^ˆ ma^ˆnũũ^ˆ jnääh^ˆ.

¹⁶ Ga^ˉlla^ˆ nää^ˆ ba^ˆ discípulo he^ˆ ta^ˆ jee^ˆ jwiï^ˆ juuh^ˉ. Hi^ˆ ga^ˉla^ˆ ba^ˆ lä^ˆkoo^ˉ ga^ˆjäh^ˆ Jesús siïyh^ˆ. Jee^ˆ ja^ˉ ga^ˆmi^ˆlluy^ˆ jee^ˆ kuyh^ˆ ma^ˆnũũ^ˆ.

¹⁷ Ta^ˆ ga^ˆnũũ^ˆ jmiï^ˆ ja^ˉ ngoo^ˆ Jesús kyaah^ˆ lä^ˆjëë^ˆ gya^ˉtuu^ˆ discípulo kyaay^ˆ. ¹⁸ Ma^ˆ ga^ˉlla^ˆ nääy^ˆ jee^ˆ ja^ˉ ga^ˆtaayh^ˆ kuyh^ˉ ma^ˆnũũ^ˆ. Ta^ˆko^ˉjiih^ˆ jmeey^ˆ ma^ˆnũũ^ˆ, ga^ˆjäh^ˆ Jesús:

—Ma^ˆra^ˆ ju^ˆdsoo^ˆ jwëëhn^ˆ hnäh^ˆ, jaa^ˉ jee^ˆ lä^ˆjëë^ˆ hi^ˉ kuh^ˉ kyaah^ˆ jnä^ˆ ngëëy^ˆ jnä^ˆ.

¹⁹ Ma^ˆ ga^ˉnuu^ˆ discípulo lä^ˆja^ˉ ga^ˉlä^ˆmeeh^ˆ dsëy^ˆ, ga^ˉngiiy^ˆ juu^ˆ kih^ˆ Jesús ma^ˆ jaa^ˉ ma^ˆ jaa^ˉ, ma^ˆ jäyh^ˆ:

—¿Che^ˆ jnä^ˆ na^ˉ ta^ˉjwoh^ˆ?

²⁰ He⁻ja⁻ ga^ˆ jāh^ˆ Jesús siyh^ˆ:

—Laa^ˆ jaa^ˆ jee^ˆ lä^ˆjēē^ˆ gya^ˆtuu^ˆ hnäh^ˆ hi⁻ tä^ˆ goo⁻ kyaah^ˆ jnä^ˆ neh^ˆ wii^ˆ la⁻. ²¹ Ma^ˆra^ˆ ju^ˆdsoo^ˆ, Hi⁻ga^ˆlēē^ˆngo^ˆ la⁻ le^ˆ kiyh^ˆ lä^ˆkoh^ˆ ma⁻na⁻sih⁻. Pero jwii^ˆ dsa⁻ hi⁻ngēē^ˆ Hi⁻ga^ˆlēē^ˆngo^ˆ la⁻. Llu^ˆga^ˆ la^ˆ kih^ˆ dsa⁻ñuu⁻ he^ˆ wa^ˆra⁻ jāh^ˆ kih^ˆ sa⁻ ga^ˆlä⁻chaay^ˆ go⁻te^ˆ ba^ˆ.

²² Ta^ˆko^ˆ-jiih^ˆ tääh^ˆ discípulo kuh⁻, ga^ˆka^ˆ Jesús he^ˆñiih⁻ mah^ˆ ga^ˆkway^ˆ ti^ˆhmaah^ˆ kih^ˆ Dio. Ma⁻ngēē^ˆ ma⁻kway^ˆ ti^ˆhmaah^ˆ kih^ˆ Dio ga^ˆllaay^ˆ he^ˆñiih⁻ ja⁻, mah^ˆ ga^ˆkwēēyh^ˆ lä^ˆjēē^ˆ discípulo kyaay^ˆ ga^ˆsiyh^ˆ:

—Kye⁻ hnäh^ˆ, he⁻ la⁻ na⁻ jmi⁻ngo^ˆ kin^ˆ.

²³ Lä^ˆja⁻ ka⁻läh^ˆ ga^ˆkay^ˆ wa^ˆkyaah^ˆ, ga^ˆkway^ˆ ti^ˆhmaah^ˆ kih^ˆ Dio mah^ˆ ga^ˆkwēēyh^ˆ discípulo kyaay^ˆ, hi^ˆ ga^ˆhiyh^ˆ lä^ˆjēēy^ˆ. ²⁴ Mah^ˆ ga^ˆjäyh^ˆ ka⁻läh^ˆ:

—He⁻ la⁻ na⁻ jma⁻ kin^ˆ he⁻ tuu^ˆ kih^ˆ jwēē^ˆ dsa⁻ hi^ˆ kyaah^ˆ jma⁻ kin^ˆ jmee^ˆ Dio koo⁻ hmooh⁻ hmēē^ˆ. ²⁵ Ma^ˆra^ˆ ju^ˆdsoo^ˆ jwēēhn^ˆ hnäh^ˆ, mo^ˆso^ˆ huhn^ˆ ka⁻läh^ˆ jmi^ˆ mi^ˆ jēh^ˆ ma⁻äā⁻, lä^ˆjiih^ˆ lloo^ˆ jmi^ˆ huhn^ˆ ka⁻läh^ˆ lä^ˆhmēē^ˆ jee^ˆ jmee^ˆ Dio hih^ˆ.

Ga^ˆhmä^ˆ Pee^ˆ juu^ˆ he⁻ sa^ˆ kyuu^ˆ Jesús

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Ma⁻ngēē^ˆ ma⁻häy^ˆ kih^ˆ Dio, ga^ˆnäy^ˆ ta^ˆ nē^ˆ moh^ˆ Olivo. ²⁷ Ja⁻ga^ˆ ga^ˆjāh^ˆ Jesús:

—Ga^ˆlä^ˆjēē^ˆ hnäh^ˆ beeh^ˆ jnä^ˆ na^ˆ hwē^ˆ. Lä^ˆja⁻ na⁻sih⁻ juu^ˆ kih^ˆ Dio: “Jmeen^ˆ dsoo^ˆ kih^ˆ hi⁻ häā^ˆ lä^ˆjēē^ˆ borrego, hi^ˆ lä^ˆjēē^ˆ borrego kyaay^ˆ sa⁻jnee^ˆ.” ²⁸ Pero ga^ˆ ma⁻lä⁻jiih^ˆ ka⁻läh^ˆ, hij^ˆ jnä^ˆ niin^ˆ na^ˆjään^ˆ hnäh^ˆ ta^ˆ Galilea.

²⁹ He⁻ja⁻ ga^ˆ jāh^ˆ Pee^ˆ:

—Ma^ˆke^ˆ lä^ˆjēē^ˆ ga^ˆbee^ˆ hne⁻, pero jnä^ˆ sa^ˆ been⁻ hne⁻.

³⁰ He⁻ja⁻ jāh^ˆ Jesús siyh^ˆ Pee^ˆ:

—Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwëehn[~] hne⁻, na⁺ hwë⁺, jää⁺ ja⁻ga⁺ të⁺ to⁺ jiih[~] hoo⁺h⁺ chaah⁺ dsoo⁺, hne⁻ ma⁻të⁺ hnë⁻ jiih[~] ma⁻hmäh⁺ juu⁺ he⁻ sa⁻ kyuu⁺h⁺ jnä⁺.

³¹ Pero ma⁺ kwa⁺ Pee⁺ be⁺ jäyh⁺:

—Ma⁺ke⁺ ga⁺ juun⁺ kyaah⁺ hne⁻ sa⁻ jwahn⁻ lä⁻na⁻.

Lä⁻ja⁻ kwee⁻ ba⁺ ga⁺ jäh⁺ lä⁻jëy⁺.

Nëe⁺ Jesús Getsemaní na⁺ chuuy⁺ kyaah⁺ Dio

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ngoo⁺ Jesús koo⁻ jee⁺ chee⁻ Getsemaní kyaah⁺ discípulo kyaay⁺. Ma⁺ ga⁺lla⁻näy⁺ jee⁺ ja⁻, ga⁺ siyh⁺ lä⁻jëë⁺:

—Jee⁺ la⁻ ba⁺ go⁻taah⁺ hnäh⁺ ta⁺ko⁻jiih⁺ na⁺ chuun⁺ kyaah⁺ Dio.

³³ Ga⁺ jäy⁺ ma⁺ lä⁺ Pee⁺, Jacobo kyaah⁺ Jwaa⁻ ba⁺. Chah⁺ ba⁺ ja⁺ meeh⁻ dsëy⁺ hi⁺ chaay⁻ cha⁻miih⁻ hu⁺dsë⁻.

³⁴ He⁻ja⁻ ga⁺ jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Peer⁺ meeh⁻ dsën⁺, lä⁺jiih⁺ juun⁺ go⁻te[~] la⁺ kin⁺. Jee⁺ la⁻ ba⁺ jää⁺ jnä⁺. Kwëeh⁺ hoh⁺ hnäh⁺, ta⁺ gwii⁻ hnäh⁺.

³⁵ Ja⁻ga⁺ ngoo⁺ Jesús miih⁻ ga⁺ ta⁻ cha⁻në⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺ juuy⁺ jney⁺ mah⁺ ga⁺ jluuy⁺ lley⁺ lä⁻ ga⁻të⁺ hwa⁺, ga⁺ chuuy⁺ kyaah⁺ Dio, ma⁺ hnøoy⁺ sa⁻ ma⁺ jëy⁺ wi⁺, wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih⁺ ma⁻le⁺ ba⁺. ³⁶ Ma⁺ jäyh⁺:

—Tää⁺ kyaan⁺, ga⁺ lä⁻jë⁺ ba⁺ le⁺ kyah⁺. Lää⁺ jnä⁺ kih⁺ he⁻ wi⁺ he⁻ jëen⁻ na⁺. Pero sa⁻ wa⁺ la⁺ lä⁺ hnoon⁺ hñiin⁺, wa⁺ le⁺ lä⁺ hnooh⁻ hñaa⁺ ba⁺.

³⁷ Ma⁺ jah⁺ Jesús ka⁻läh⁺, ga⁺ jëy⁺ ma⁻na⁻ gwii⁻ discípulo. He⁻ja⁻ ga⁺ siyh⁺ Pee⁺:

—Simón, ¿che⁺ na⁻ gwiih⁻, che⁺ ni⁺ koo⁻ hor[~] sa⁻ ma⁻lä⁻be⁺ hoh⁺ he⁻ ma⁻nah⁺ na⁻nëh⁺? ³⁸ Wa⁺ na⁻nëh⁺ hnäh⁺, ngii⁺ hnäh⁺ kyah⁺ kih⁺ Dio mah⁺ sa⁻ leh⁻ he⁻ hliih⁻ hnäh⁺. Jmi⁻lle⁺ jnän⁻ kwa⁺ ba⁺ be⁺. Pero jmi⁻ngo⁺ jnän⁻ sa⁻ beë⁺.

³⁹ Ngooy' ka-läh' na' chuuy' kyaah' Dio, kyaah' ja-ba' juu' he- ga-hläeyh' to-në'. ⁴⁰ Ma' jayh' ka-läh', ga-jëey' lä-jëë' ba' ma-na-gwiiy'. Kih' he- lä-gwiiy' jwërte, he-ja- sa-ñey- hee-na- ma' hlëeyh' kyaah' Jesús. ⁴¹ Nee' Jesús ka-läh' jee' ga-të' hnë- jiih' hi- ma' jayh' ka-läh' ga-jäyh':

—Gwii- ba' hnäh', teeh' hnäh' hoh', ma-lee- ba' ko- na-. Ma-lloo' hor- jaä' Hi-ga-lëë' ngo' la-, ngëë' dsih' goo- dsa- hña- dsë'. ⁴² Noo- hnäh' mah' maan'. Ma-n- goo' ya-jäh' hi- ngëë' jnä'.

Ga-saayh' Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Lla- gyih' juu' ja- ma' ja' Juda, he' ba' jaa- jee' lä-jëë- gya-tuu' discípulo kyaay'. Jay' kyaah' koo- nää' dsa- hi- ma' kye- ñe', hi- kye- hma-, lä-hih' kih' ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa-, kyaah' dsa-gyuuh'. ⁴⁴ Ga-taah- Juda dsa- he' juu' jää', ga-jäyh':

—Hi- chuhn' kih', hi- he' he', ja- saah' hnäh', ta-lää'.

⁴⁵ Ma' ga-llooy', चाह' ba' ngooy' koo' kih' Jesús:

—Ta-jwoh' —ga-jäyh'.

Na- ma-hii' ga-chuyh' kih' Jesús. ⁴⁶ Lä-chah' ja- ga-saah' dsih'.

⁴⁷ Pero jaa- discípulo kyaa' Jesús, ga-sëeyh' ñe', ga-kuy' lo-gwa' jaa- moz- kyaa' jmi-dsa- jøøh'. ⁴⁸ He-ja- ga-jäh' Jesús:

—¿Che' dsa-hii- jnä', he-la' ma-ya-nääh' hnäh' kyaah' hma-, kyaah' ñe', mah' saah' jnä'? ⁴⁹ Lä-jë- jmi' ma' hään' jee' kyah' hnäh' ma' kwan- juu' koo' gwah- mah' sa- ga-chaah' jnä'. Pero ko-na- le' ba' mah' lä-te' lä-ko- na-sii- juu' kih' Dio.

⁵⁰ Lă jĕĕ discipulo he' ga beey' mah' ga kyuy'. ⁵¹ Jaa chih ba' ga lla'le' kaah' kih' Jesús, na bĕĕy' koo ta jmaah'. Hi' ga saayh' chih he'. ⁵² Ma' ga saah' dsih' ga bey' ta jmaah' kiyh' mah' ga kyuy' to' lo' kwayh'.

*Na jĕĕ Jesús cha'ne' dsa ta' kaah' kyaa' dsa judiu
(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)*

⁵³ Ga jĕĕ Jesús cha'ne' jmi dsa hi' kye ne'. Ga kuh' la jĕĕ jmi dsa kaah' kyaa' ta jwoh' kyaa' ley, hi' kyaa' dsa gyuh'. ⁵⁴ Pero Pee' uu' ba' ngooy' lley' kaah' kih' Jesús, la' ga tē' ho'hne' ne'ta' kih' jmi dsa jōh' he'. Lă koo ga lloo' ba' Pee' jee' ja, ga gyay' llooyh' je' kyaa' poo' hi' ma' tĕĕh' llooh' je'.

⁵⁵ Jee' la jĕĕ dsa kaah' he', ma' hnaayh' dsa hi' ma' bĕĕh' Jesús dsoo' la jwē' jee' ma' jngēyeh', pero sa' ga jmaa' ni' miih' juu' kih' hi' he'. ⁵⁶ Jĕĕh', jwĕĕ' dsa ma' bĕĕh' dsih' kyaa' juu' ta juu', pero ni' jaa' sa' ga jĕ' koo' ba' juu' kih'. ⁵⁷ Ga hwĕĕ' ga jaa' uu' dsa hi' ga kwa' juu' ta juu', ga jĕyh':

⁵⁸ —Ga nuu' jnĕĕh' ga jĕyh': "Jnĕ' hlan' gwah' chih' la' he' ga la' kyaa' goo' dsa, pero jnĕ' jmeen' jyoh' kyaa' hnĕ' jmi' hi' ni' sa' tĕn' goon'."

⁵⁹ Ni' la' ja' sa' ga lă' dsoo' juu' kiyh'.

⁶⁰ He' ja' ga' noo' jmi dsa hi' kye ne' to' dsaah' jee' ja', mah' ga ngi'y' juu' kih' Jesús:

—ĴHee' jawah' hne', he' ma' jĕh' hi' na' kyah'? ĴHe' la' sa' hlĕĕh' ni' miih'?

⁶¹ Pero Jesús ga' noo' ti' go'te, mo'so' ga ngi'y' ni' miih'. Koo' ka' lĕh' ga ngi' jmi dsa jōh' he' juu' kiyh':

—ĴChe' hne' he' Cristo Joō' Dio Jōh'?

⁶² He' ja' ga' jĕh' Jesús siyh':

—Jnäh he'. Hi⁺ lloo[~] koo⁻ jmi⁺ jëh⁺ hnäh⁺ Hi⁻ ga⁻ lëë⁻ n-go⁺ la⁻ gya⁺ jwoo⁺ ra⁻ lluu⁺ kih⁺ hi⁻ cha⁻ be⁺ kih⁺, hi⁻ lä⁺ ja⁻ jëh⁺ hnäh⁺ jäh⁺ ka⁻ läh⁺ jee⁺ jni⁺ hi⁺ gyuu⁺h⁺.

⁶³ He⁻ ja⁻ lä⁺ ma⁻ kyeh⁺ ja⁻ jmi⁻ dsa⁻ jøøh⁺ he⁺ hmi⁺h⁻ kih⁺ ga⁺ gi⁺y⁺, ga⁺ jäh⁺:

—¿Hi⁻ ga⁺ jwaah⁻ jne⁺ jñah⁺ hi⁻ jmee⁺ ju⁺ dsoo⁺? ⁶⁴ Jee⁺ na⁻ ma⁻ nuuh⁻ hnäh⁺ he⁻ ma⁻ mi⁻ kwayh⁺ Dio. ¿Hee⁻ jwah⁺ hnäh⁺? —ga⁺ jäh⁺ dsa⁻ jøøh⁺ he⁺.

Ga⁻ lä⁺ jëë⁺ ba⁺ dsa⁻ ga⁻ bääyh⁻ dsoo⁺, ga⁺ jäh⁺:

—Ää⁻ jmi⁺ ju⁺y⁺.

⁶⁵ Lä⁻ chah⁺ ja⁻ ga⁻ løø⁺ ko⁻ llaa⁺ ti⁻ hñey[~] kih⁺ Jesús. Ga⁻ løøy⁺ mo⁻ nē Jesús, ga⁺ kway⁺ kih⁺ mah⁺ ma⁺ siyh⁺:

—Jäh⁺ da⁺, ¿hi⁻ na⁻ ma⁻ kwa⁺ kyah⁺?

Hi⁺ lä⁺ ja⁻ ga⁻ kwa⁺ poo⁻ kiyh⁺ ka⁻ läh⁺.

Ga⁺ hmä⁺ Pee⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ kyuu⁺ Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Lä⁻ ma⁺ gya⁺ Pee⁺ ho⁺ hne⁻ ja⁻, ja⁺ jaa⁻ dsa⁻ mē⁺ hi⁻ ma⁺ jmee⁺ ta⁺ kih⁺ jmi⁻ dsa⁻ jøøh⁺ he⁺. ⁶⁷ Ma⁺ ga⁺ jëëy⁺ gya⁺ Pee⁺ lloo[~] je⁻, ga⁺ jäh⁺:

—Hne⁻ ka⁻ läh⁺ ma⁺ ngëh⁻ kyaah⁺ Jesús hi⁻ chaa⁻ Nazaret.

⁶⁸ —Jah⁻ ha⁺, sa⁺ man⁺ hi⁻ kih⁺ na⁻ hlëeh⁺, sa⁺ kyuu⁺ n⁺ dsa⁻ na⁻ —ga⁺ jäh⁺ Pee⁺.

Ya⁺ hëëy⁺ na⁺ nooy⁻ lä⁺ ga⁺ tē⁺ ho⁺ haah⁺ jee⁺ dsa⁻ taah⁺ dsa⁻. Hi⁺ ga⁻ hooh⁺ chaah⁺ dsoo⁺. ⁶⁹ Ma⁺ ga⁺ jëë⁺ dsa⁻ mē⁺ he⁺ ka⁻ läh⁺ cheh⁺ Pee⁺ jee⁺ ja⁻, ga⁺ siyh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁻:

—Go⁻ he⁺ ba⁺ dsa⁻ kyaah⁺ Jesús na⁻.

⁷⁰ Koo⁻ ka⁻ läh⁺ ga⁺ hmä⁺ Pee⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ kyuu⁺ Jesús. Ko⁻ hwëë⁺ ga⁺ ja⁻ ga⁺ jäh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁻, ga⁺ siyh⁺ Pee⁺ ka⁻ läh⁺:

—Ma' ra' ju' dsoo', sa' na' hee', hne' he' dsa' kyaah' hi' oo'. He' ba' hi' chaa' Galilea hne'. Kwee' ba' hlëeh' kyaayh'.

⁷¹ He' ja' ga' løø' Pee' hlëeh' kyaah' dso' jwi' hi' ga' tääy' Dio.

—Ma' ra' ju' dsoo', sa' kyuuñ' dsa' ñuuh' hi' hlëeh' kih' na' —ga' jäyh'.

⁷² Hor' ja' ga' tē' to' jiih' hooch' chaah' dsoo', jee' ja' ga' lä' dsooh' dsē' Pee' juu' he' ga' jäh' Jesús ga' siiyh' jāā': “Jāā' ja' ga' tē' to' jiih' hooch' chaah' dsoo', hne' ma' tē' hnē' jiih' ma' hmäh' juu' he' sa' kyuuñ' jnä'.”

Ma' ga' lä' dsooh' dsē' Pee' ha' lä' ga' jäh' Jesús, ga' hooyh' lä' jiih' lla' dsēy'.

15

Ga' jääy' Jesús cha' né' Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Tiih' ga' ma' ga' jnä', ga' kuh' dsa' kaah' kyaa' jmi' dsa', kyaah' dsa' gyuuñ', kyaah' ta' jwoh' kyaa' ley, hi' lä' jēē' ga' dsa' hi' laa' ta'. Hi' he' ga' hñuuh' Jesús mah' na' tääy' goo' Pilato hi' ma' laa' llé' moh'. ² Ma' ga' lloo' Jesús cha' né' Pilato, ga' ngi' Pilato juu' kiyh':

—¿Che' hne' he' dsa' jøøh' kyaa' dsa' judiu?

He' ja' ga' jēeh' Jesús juu' kiyh':

—Ma' jäh' ba' hne'.

³ Pero dsa' kaah' he' cha' ga' miih' ga' hñiy' kih' Jesús.

⁴ Koo' ka' läh' ga' jäh' Pilato:

—¿Che' ni' miih' juu' sa' jiih' kih' dsa'? Jēē' da' joh' he' sa' bääh' dsa' hne'.

⁵ Pero ni' lä' ja' sa' ga' jiih' Jesús juu', he' ja' ma' jēē' dsah' Pilato.

Gājǎ́ juu' jngiih' dsa- kih' Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Lǎjǎ́ jiih~ ma' tē- jmií he- kuh- dsa- judiu borrego máh', ma' lǎǎ́ Pilato jaa- jee' lájǎ́ hi- ma' tǎáh' neh~ né' hi- ma' tih~ dsé' dsa- ba'. ⁷ Ma' háǎ́ jaa- hi- chee- Barrabá neh~ né' kyaah' jnah' dsa- kyaayh' hi- ga' jngéeh' dsa- ma' ga' hnooy' juu' kih' dsa- ta'. ⁸ Ga' lla- náǎ́ ga' jwéé' dsa- ma' ngiiy' kih' Pilato mah' wa' jmeey' lá' koo- ma' jmeey' jáǎ́.

⁹ He- ja- ga' jeeh- Pilato juu' kiyh':

—¿Che' hnooh- hnäh' lǎǎ́ hi- lǎǎ́ rey kyaa' dsa- judiu? —ga' jáh' Pilato siiyh' dsa- judiu he'.

¹⁰ Jééh', lá' la- ba' ma- ñey- he- ma' na- hōøh' jmi- dsa- kaah' he' kih' Jesús, he- ja- ba' ja- heh' ga' taah- dsih' gooy-. ¹¹ Pero jmi- dsa- kaah' he' ga' taayh- juu' lájǎ́ dsa- he- ngiiy' he- lǎǎ́ Barrabá ba'. ¹² Koo- ka- läh' ga' jáh' Pilato ga' siiyh' dsa- he':

—¿Hee- hnooh- hnäh' jmeen' kih' hi- jwah' hnäh' lǎǎ́ rey kyaa' dsa- judiu?

¹³ Lájǎ́ dsa- ga' lōø' tooh~ miíh':

—Tǎǎ́ dsoh' hma- cru'.

¹⁴ He- ja- ga' jáh' Pilato:

—¿Hee- hliih' ma- jmee' dsa- la-?

Pero dsa- he', cha- ga' miíh- kii- ga' tooyh' miíh':

—Tǎǎ́ dsoh' hma- cru'.

¹⁵ Lá' ja- ga' lá' hnøø' Pilato he- ga' jáy' llu' kyaah' dsa- he', he- ja- ga' lǎǎ́ Barrabá ba'. Mah' ga' jmeey' hih' ga' jmi' ga' bǎǎ́ dsa- Jesús. Ma- ngéé' he- ja-, ga' ngéey' Jesús ja' goo- hløø' mah' dsa- tǎǎ́ dsoh' hma- cru'.

¹⁶ Mah' ga' tē- hløø' ta' cha'neh' ga' kih' né'ta' ja-. Jee' ja- ga' kuh' lájǎ́ dsa- kyaayh'. ¹⁷ Ga' kyeh- dsih' koo- hmiíh- gyuu' läh- (he- ma' kēh- rey), ga' kay' wii- too'

ga^ˉjmeey[˘] koo^ˉ he^ˉ lih^ˉ mah^ˉ ga^ˉtooyh^ˉ lle^ˉ Jesús lla^ˉ
coron. ¹⁸ Ga^ˉløø^ˉ hløø[˘] he[˘] mi^ˉkwayh^ˉ Jesús ma[˘] jmeey[˘]
Dio kiyh^ˉ, ma[˘] jäh[˘]:

—Peer[˘] jøøh^ˉ dsa^ˉ ta[˘] kyaa^ˉ dsa^ˉ judiu.

¹⁹ Ga^ˉbay^ˉ lle[˘] Jesús kyaah^ˉ hma^ˉ. Ga^ˉti[˘] ga^ˉhñe^ˉ dsih[˘],
ga^ˉjuuyh^ˉ jñey[˘] cha[˘]ně Jesús ga^ˉjmääy^ˉ jøøh^ˉ. ²⁰ Ma^ˉngëe[˘]
ma^ˉmi^ˉkwah^ˉ dsih[˘], ga^ˉlle^ˉ dsa^ˉ hmiih^ˉ gyuu[˘] he^ˉ
ga^ˉkyeyh^ˉ ja^ˉ, mah^ˉ ga^ˉkyeyh^ˉ ka^ˉläh[˘] hmiih^ˉ kiyh^ˉ,
ja^ˉga^ˉ ga^ˉjääy^ˉ na^ˉtääy[˘] dsoh[˘] hma^ˉcru[˘].

Ga^ˉtääy^ˉ Jesús dsoh[˘] hma^ˉcru[˘]

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Hor[˘] ja^ˉ ga^ˉngëe[˘] jaa^ˉ dsa^ˉ chaa^ˉ Cirene hi^ˉ jah^ˉ jee[˘]
nuu^ˉ kih^ˉ. Dsa^ˉ he[˘] ma[˘] chee^ˉ Simón, jmii^ˉ Leja^ˉ kyaah^ˉ
Rufo. Ga^ˉjmee[˘] hløø[˘] bii[˘] ga^ˉjää^ˉ dsa^ˉ he[˘] hma^ˉcru[˘] kyaa^ˉ
Jesús. ²² Ga^ˉjääy^ˉ Jesús lä[˘] ga^ˉtë[˘] jee[˘] chee^ˉ Gólgota, he^ˉ
hnøø^ˉ jah[˘]: Moo[˘] Lle[˘] Hlii[˘]. ²³ Jee[˘] ja^ˉ ga^ˉkwëeh^ˉ dsih[˘] jmii^ˉ
jiih^ˉ he^ˉ na^ˉkaah[˘] më[˘] chee^ˉ mirra, pero sa[˘] ga^ˉhiyh^ˉ.
²⁴ Ma[˘] taay[˘] dsoh[˘] hma^ˉcru[˘], ga^ˉti[˘] ga^ˉllooyh^ˉ hmiih^ˉ he^ˉ
ma[˘] kyeh^ˉ Jesús. Ga^ˉkooyh^ˉ suert, ma[˘] jëey[˘] hi^ˉ jaa^ˉ jee[˘]
lä[˘] jëey[˘] tëey[˘] hmiih^ˉ näa[˘] he^ˉ llu[˘] ga[˘].

²⁵ Ko^ˉ hi^ˉ ñu[˘] ta[˘] la[˘] høø^ˉ ga^ˉtääy^ˉ Jesús dsoh[˘] hma^ˉcru[˘].

²⁶ Jee[˘] taay[˘] ja^ˉ ga^ˉtøø^ˉ dsa^ˉ koo^ˉ hwëh[˘] he[˘] jäh[˘] ha^ˉ lä[˘]
la[˘] dsoo[˘] he[˘] bääh[˘] dsih[˘]: “Hi^ˉ la^ˉ na^ˉ rey kyaa^ˉ dsa^ˉ
judiu.” ²⁷ Ga^ˉtää^ˉ dsa^ˉ ka^ˉläh[˘] në[˘] hma^ˉcru[˘] jñah[˘] ga[˘] uu[˘]
dsa^ˉ hii^ˉ, jaa^ˉ jwoo[˘] ra^ˉllu[˘], hi[˘] jaa^ˉ jwoo[˘] ra^ˉkëh^ˉ kiyh^ˉ.
²⁸ Jee[˘] ja^ˉ ga^ˉlä[˘] te[˘] lä[˘] koo^ˉ na^ˉ sii^ˉ kiyh^ˉ: “Ga^ˉjmee[˘] dsa^ˉ
kwaat[˘] laay[˘] lä[˘] koo^ˉ hi^ˉ ää[˘] dsoo[˘].”

²⁹ Lä[˘] jëe[˘] hi^ˉ ma[˘] dsa^ˉngëe[˘] ta[˘] ja[˘], ma[˘] jiiyh[˘] lley[˘] hi[˘]
ma[˘] mi^ˉkwayh^ˉ kih^ˉ Jesús, ma[˘] jäh[˘]:

—Hne⁻ na⁻ hi⁻ ma' hla¹ gwah⁺ kih¹ Dio mah¹ ma' jmeeh¹ kyaah¹ hnē⁻ jmi¹, ³⁰ lää¹ hñaa¹ jee' taah⁺ na⁻ mah¹ jñaa¹ dsoh¹ hma⁻ cru⁻ na⁻ —ga⁻ jäyh¹.

³¹ Ja⁻ ba' lä⁻ ja⁻ ga⁻ mi⁻ kwah¹ jmi⁻ dsa⁻ kaah¹ ka⁻ läh¹ llay⁺ juu¹ kyaah¹ dsa⁻ kyaay¹ hi⁺ kyaah¹ ta⁻ jwoh¹ kya¹ ley, ma' jäyh¹:

—Ga⁻ lih¹ bih¹ ga⁻ lääy¹ dsa⁻, mah¹ na¹ sa⁺ liyh⁺ lääy¹ hñiiy¹. ³² Hi⁻ laa¹ Cristo, rey jnä¹ jné¹ judiu, wa' jñaa¹ jee' taay⁺ dsoh¹ hma⁻ cru⁻ na⁻, mah¹ jëen¹ koo⁻, ja⁻ ga⁻ lä⁻ heeh¹ jné¹ kiyh¹ —ga⁻ jäyh¹.

Ja⁻ ba' lä⁻ ja⁻ ga⁻ mi⁻ kwah¹ hi⁻ ma' taa⁺ jyoh¹ hma⁻ cru⁻ koo¹ kiyh¹.

Ga⁻ juu¹ Jesús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Ma' ga⁻ tē¹ lä¹ hyoo⁺, lä⁻ kaa⁻ jmi⁻ gyuu⁺ ga⁻ nuu⁻ lä⁻ jiih¹ ga⁻ tē¹ ko⁻ hi⁻ hnē⁻ ta⁺ ga⁻ hloo¹. ³⁴ Ma⁻ ngoo¹ ga⁻ tē¹ ko⁻ hi⁻ hnē⁻ ja⁻, ga⁻ hlēeh¹ Jesús koo⁻ ki⁻ gaa⁻, ga⁻ jäyh¹:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —he⁻ la⁻ hnøø¹ jäh⁺: Dio kyaan⁺, Dio kyaan⁺, ¿he⁻ la¹ ma⁻ beeh⁺ jnä¹?

³⁵ Ko⁻ llaa¹ dsa⁻ hi⁻ ma' tääh¹ jäh⁺ ga⁻ nuu¹ he⁻ ga⁻ h-lëeyh¹, he⁻ ja⁻ ga⁻ jäyh¹:

—Jëe¹ da¹, tëeyh⁻ Elía.

³⁶ He⁻ ja⁻ ngoo¹ jaa⁻ dsa⁻ ko⁻ chih¹, ga⁻ kay¹ koo⁻ wa¹ joo⁻, ga⁻ mi⁻ gyuyh¹ joo⁻ kyaah¹ jmi⁻ jiih⁻, ga⁻ lla¹ lley¹ llé¹ hma¹ mah¹ ga⁻ chooy¹ ma' hi¹ Jesús, hi⁺ ga⁻ siyh⁺ dsa⁻ kyaay¹:

—Tää¹ ba' kih¹. Wa' jëe¹ da¹ jné¹ ché¹ jä⁺ Elía mah¹ jñaa¹.

³⁷ Lä⁻ चाह¹ ja⁻ ga⁻ hooh¹ Jesús koo⁻ ki⁻ gaa⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻ juuy¹. ³⁸ Hor⁻ ja⁻ ga⁻ gi⁻ hmiih⁻ he⁻ ma¹ na⁻ jné¹ llah¹ gwah⁺, ga⁻ løø¹ ta⁺ gyuu¹ lä⁺ ga⁻ tē¹ hwa¹. ³⁹ Ma' cheh¹ juu¹ hløø¹ romano chá¹ né¹ Jesús jee' taay⁺ dsoh¹ hma⁻ cru⁻

jā . Ma' ga'jēy' he' ga'hooh' Jesús hi' ha' lä' ga'juuy',
he'jā ga'jäyh':

—Ma'ra' ju'dsoo', dsa'ñuuh' na' ma'läa' Joö' Dio.

⁴⁰ ʘ' ga' miih' ma' tääh' ko'llaa' dsa'mē' jēē' he'
jmee' dsa' kih' Jesús. Jee' ja' ma' hää' María Magdalena,
kyaah' María choo' José, ja'ba' chooy' kyaah' Jacobo
mäh', kyaah' jñah' dsa'mē' hi' chee' Salomé. ⁴¹ Dsa'mē'
he' ma' jmee' ko'joh' kyaah' Jesús hi' ma' jmeey' be'
kiyh' lä'koö' ma' tääyh' hwa' Galilea hi' ma' chaa' ga'
jñah' dsa'mē' hi' ga'jmee' ko'joh' kyaayh' lä'koö' ma'
ga'näay' ta' Jerusalén.

Ga'haay' Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Ta' ga'hloo' jmi' he' mi'lluu' dsa'hñii', ga'haay'
Jesús ja'ga' dsa'taayh' jmi' he' teeh' dsa' dsē'. ⁴³ José,
hi' chaa' Arimatea, ma'läa' jaa' dsa'kyaah' dsa'ta'kaah',
hi' he' ka'läh' ma' jøø' ma' jēē' jnä'hä' he' jmee' Dio
hih' kih' dsa'. Jää' ja'ga' dsa'taayh' jmi' he' teeh' dsa'
dsē', ga'tuu' dsē' José ga'hey' nē'ta' kih' Pilato na'ngiyy'
jyooy' jmi' ngo' kih' Jesús dsöh' hma' cru'. ⁴⁴ Peer' ga'jēē'
dsah' Pilato ma' ga'nuuy' ga'juu' Jesús. He'ja' ga'tēeyh'
juu' hløø', mah' ga'ngiyy' juu' kiyh' che' dsoo' ma'juu'
Jesús. ⁴⁵ Ma' ga'tēeyh' juu', ja'ga' ga'kway' jwē' na'jyoo'
José jmi' ngo' kih' Jesús. ⁴⁶ Ma'ngēē' he' ja', ga'la' José
koö' ta'jmaah' wiih', he'ja' chee' lino. Ga'jñaa'y' Jesús,
ga'lääy' kyaah' ta'jmaah' ja' mah' na'täayh' neh' koö'
to'høø' he' ma' na'hē' nē' kuu' hloo'. Ma'ngēē' he'
ja', ga'bäy' koö' mi'kuu' juuh' mah' ga'jlēy' ho'too' ja'.
⁴⁷ Hi' ma' jēē' María Magdalena kyaah' María choo' José,
ha'jee' ga'kyaa' dsa' he' Jesús.

16

*Ga⁺lä⁺jiih` Jesús**(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)*

¹ Lä⁺ ma⁺ ga⁺goh⁺ jmi⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁺, María Magdalena hi⁻ María choo⁺ Jacobo kyaah⁺ dsa⁻më⁺ hi⁻ chee⁻ Salomé ga⁺lay⁺ jmi⁺ mi⁻jwii⁻ he⁻ ma⁺ dsa⁻huuy⁻ Jesús. ² Tiih[~] go⁻te[~] to⁻në[~] jmi⁺ kih⁺ seman[~] ga⁺näy⁺ ta⁺jee⁺ ga⁺kyaa⁻ dsa⁻ Jesús. Koo⁻ ma⁻hya⁻ ba⁺hyoo⁻ ga⁺lla⁺nää⁺ dsa⁻më⁺ he⁺jee⁺ ja⁻. ³ Ma⁺ llay⁺ juu⁺ kyaah⁺ dsa⁻kyaa⁺h⁺:

—¿Hii⁻ kwa⁺ be⁺ jnän⁻ mah⁺ bän⁺ kuu⁺ he⁻ na⁻jlë⁻ ho⁻too⁻ ja⁻?

⁴ Pero ma⁺ ga⁺jëy⁺ hoo⁺ to⁻høø⁻, mo⁺so⁺ cha⁻ na⁻jlë⁻ kyaah⁺ kuu⁺ juuh⁻ ja⁻. ⁵ Ma⁺ ga⁺taayh⁻ neh⁺ to⁻høø⁻ ja⁻, ga⁺jëy⁺ ta⁺jee⁺ ma⁺kyaa⁺ Jesús. Jwoo⁺ ra⁻llu⁺ kiyh⁺ ja⁻, ga⁺jëy⁺ ma⁺gya⁺ jaa⁻ chih⁻ kwa⁻ hi⁻ ma⁺kyeh⁻ koo⁻ hmi⁺h⁻ tøø⁻ kyoo⁻. Peer⁻ ga⁺jwaah⁺ jwërte dsa⁻më⁺ he⁺ ma⁺ ga⁺jëy⁺ hi⁻ he⁺. ⁶ He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺gya⁺ he⁺:

—Ta⁺ wa⁺ gah⁺ hnäh⁺. Jesús dsa⁻ chaa⁻ Nazaret hi⁻ ga⁺tää⁻ dsa⁻ dsoh⁺ hma⁻cru⁺ hi⁻ hnaah⁺ hnäh⁺ mo⁺so⁺ chaa⁻jee⁺ la⁻. Hii⁻ ma⁻lä⁻jiih⁻. Jëe⁻ da⁺ hnäh⁺ jee⁺ ga⁺kyaa⁻ dsih⁺. ⁷ Go⁻nää⁺ hnäh⁺ go⁻jmeeh⁺ juu⁺ kih⁺ Pee⁺ kyaah⁺ lä⁺jëe⁺ discípulo kyaay⁺, dsoo⁺ Jesús dsa⁻jää⁻ hnäh⁺ ta⁺ Galilea. Jee⁺ oo⁻ jëeh⁺ hnih⁺ lä⁻koo⁻ ga⁺jäyh⁺ jää⁺ —ga⁺jäh⁺ dsa⁻ he⁺.

⁸ Ko⁻chih⁻ ga⁻hwëë⁻ dsa⁻më⁺ he⁺ hoo⁺ to⁻høø⁻ ja⁻, jlääy⁺ ga⁺lä⁺ja⁻ ga⁺näy⁻, ga⁺jwaayh⁺ jwërte. Sa⁺ cha⁻ juu⁺ ga⁺jmeeyh⁺ kih⁺ ni⁻ jaa⁻ kih⁺ he⁻ goyh⁺.

*Ga⁺mi⁻jnää⁻ Jesús hñii⁺ kih⁺ María Magdalena**(Jn. 20:11-18)*

⁹ Tiĩh̄ tōnē' jmī' kih' seman̄ gālā'jiih̄' Jesús. Hī gāmī'jnäǟ' hñii' tōnē' kih' María Magdalena. Kih' dsāmē' he' gāhwēē' Jesús gyēē' hī-sāllu' jāā'. ¹⁰ Nēē' dsāmē' he' na'jmeeyh' juu' kih' lā'jēē' discipulo kyaa' Jesús jee' tāāyh' kī-hooyh̄ meeh̄ dsēy'. ¹¹ Gā'jāyh':

—Chaā' ba' Jesús, mā-jēē' jnih'.

Ma' gānuu' discipulo juu' kih' María, sā gājmeey' dsoo' juu' jā̄.

Gāmī'jnäǟ' Jesús hñii' kih' uu' discipulo kyaay'

(Lc. 24:13-35)

¹² Jyoh' jmī' jā̄, gāmī'jnäǟ' Jesús hñii' kih' uu' discipulo cha'jwē' jee' gānääy' jā̄, pero kah' ba' laay'. ¹³ Hī gānää' discipulo he', na'jmeeyh' juu' kih' jee' lā'jēē' ga' dsākyaayh'. Nī kih' hī he' sā gājmeey' dsoo' kālāh'.

Gājmeē' Jesús mada' kih' apóstole kyaay'

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Jee' gādsaa', gāmī'jnäǟ' Jesús hñii' jee' ma' tāāh' gyākaa' discipulo nē' mes̄ kuh-hih̄. Jee' jā̄ gājmeeyh' kih' discipulo kyaay', kih' he' sā ma' dsoo' dsēy'. Ma' hwēh̄ dsēy', he' jā̄ sā ma' jmeey' dsoo' juu' kih' hī gājāh' gājēē' Jesús māngēē' mālā'jiiyh'. ¹⁵ Hī gājāh' Jesús siiyh':

—Gōnāā' hnāh' lā'kaa' lā'juh' jmī-gyuu' gōkwa' hnāh' ju'hmēē' kin' kih' lā'jēē' dsā. ¹⁶ Lā'jēē' hī lā'dsoo' dsē' hī gāheeyh̄ saay' jmī, hī he' ba' lāā'. Pero hī sā lā'dsoo' dsē' kin', hī he' jā' kyaah' dso'jwii'. ¹⁷ Hī jmeē' dsoo' dsē' kin', chāmīh̄ he' juh' gaa' jmeey'. Kyaah' hih' kin' hwēēy' hī-sāllu' kih' dsā, hlēēyh' ma' lih' koh' jyoh' juu'. ¹⁸ Cher'mah' he' gājmeē' mīh̄ kih', sā chā he' le' kih' nī mīh̄, hī cher'mah'

ga^ˆheeh^ˆ dsih^ˆ venen, sa^ˆ hnoo^ˆ dsoo^ˆ kiyh^ˆ. Hi^ˆ mi^ˆ hlääy^ˆ
dsa^ˆ dsaah^ˆ, wa^ˆ ra^ˆ ga^ˆ kyey^ˆ gooy^ˆ né^ˆ kiyh^ˆ.

Ngaah^ˆ Jesús gyuu^ˆh^ˆ

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Ma^ˆ ngëë^ˆ ma^ˆ hlëeh^ˆ Jesús lä^ˆ ja^ˆ kyaah^ˆ discípulo
kyaay^ˆ, ja^ˆ ga^ˆ ngaayh^ˆ ta^ˆ gyuu^ˆh^ˆ, ga^ˆ gyay^ˆ jwoo^ˆ ra^ˆ lluu^ˆ
kih^ˆ Dio. ²⁰ Ja^ˆ ga^ˆ ga^ˆ nää^ˆ discípulo lä^ˆ kaa^ˆ lä^ˆ juh^ˆ kyaah^ˆ
be^ˆ kih^ˆ Dio na^ˆ kay^ˆ ju^ˆ hmëë^ˆ kih^ˆ dsa^ˆ. Hi^ˆ ga^ˆ mi^ˆ jnää^ˆ
Dio la^ˆ dsoo^ˆ juu^ˆ he^ˆ kyey^ˆ, kyaah^ˆ lä^ˆ jë^ˆ he^ˆ juh^ˆ gaa^ˆ
he^ˆ ga^ˆ jmeey^ˆ. Wa^ˆ la^ˆ lä^ˆ ja^ˆ.

Hmooh hmëë he- ga-jmee Jesucristo; Salmos
New Testament and Psalms in Chinantec, Ozumacín
(MX:chz:Chinantec, Ozumacín)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Ozumacín

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Ozumacín [chz], Mexico

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Chinantec, Ozumacín

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22
